

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ КЗО "КСШ «Сузір'я» ДОР"

від 31.08.2020 № 68

**Критерії, правила
і процедури оцінювання учнів
КЗО «Криворізька спеціальна школа «Сузір'я» ДОР»**

Критерії, правила і процедури оцінювання учнів

Компетентнісна освіта зорієнтована на практичні результати, досвід особистої діяльності, вироблення ставлень, що зумовлює принципові зміни в організації навчання, яке стає спрямованим на розвиток конкретних цінностей і життєво необхідних знань і умінь учнів.

Оцінювання ґрунтуються на позитивному принципі, що передусім передбачає врахування рівня досягнень учня.

Метою навчання є сформовані компетентності. Вимоги до обов'язкових результатів навчання визначаються з урахуванням компетентнісного підходу до навчання, в основу якого покладено ключові компетентності.

До ключових компетентностей належать:

1) вільне володіння державною мовою, що передбачає уміння усно і письмово висловлювати свої думки, почуття, чітко та аргументовано пояснювати факти, а також любов до читання, відчуття краси слова, усвідомлення ролі мови для ефективного спілкування та культурного самовираження, готовність вживати українську мову як рідну в різних життєвих ситуаціях;

2) здатність спілкуватися рідною (у разі відмінності від державної) та іноземними мовами, що передбачає активне використання рідної мови в різних комунікативних ситуаціях, зокрема в побуті, освітньому процесі, культурному житті громади, можливість розуміти прості висловлювання іноземною мовою, спілкуватися нею у відповідних ситуаціях, оволодіння навичками міжкультурного спілкування;

3) математична компетентність, що передбачає виявлення простих математичних залежностей в навколошньому світі, моделювання процесів та ситуацій із застосуванням математичних відношень та вимірювань, усвідомлення ролі математичних знань та вмінь в особистому і суспільному житті людини;

4) компетентності у галузі природничих наук, техніки і технологій, що передбачають формування допитливості, прагнення шукати і пропонувати нові ідеї, самостійно чи в групі спостерігати та досліджувати, формулювати припущення і робити висновки на основі проведених дослідів, пізнавати себе і навколошній світ шляхом спостереження та дослідження;

5) інноваційність, що передбачає відкритість до нових ідей, ініціювання змін у близькому середовищі (клас, школа, громада тощо), формування знань, умінь, ставлень, що є основою компетентнісного підходу, забезпечують подальшу здатність успішно навчатися, провадити професійну діяльність, відчувати себе частиною спільноти і брати участь у справах громади;

6) екологічна компетентність, що передбачає усвідомлення основи екологічного природокористування, дотримання правил природоохоронної поведінки, ощадного використання природних ресурсів, розуміючи важливість збереження природи для сталого розвитку суспільства;

7) інформаційно-комунікаційна компетентність, що передбачає опанування основою цифрової грамотності для розвитку і спілкування, здатність безпечної та етичного використання засобів інформаційно-комунікаційної компетентності у навчанні та інших життєвих ситуаціях;

8) навчання впродовж життя, що передбачає опанування уміннями і навичками, необхідними для подальшого навчання, організацію власного навчального середовища, отримання нової інформації з метою застосування її для оцінювання навчальних потреб, визначення власних навчальних цілей та способів їх досягнення, навчання працювати самостійно і в групі;

9) громадянські та соціальні компетентності, пов'язані з ідеями демократії, справедливості, рівності, прав людини, добробуту та здорового способу життя, усвідомленням рівних прав і можливостей, що передбачають співпрацю з іншими особами для досягнення спільної мети, активність в житті класу і школи, повагу до прав інших осіб, уміння діяти в конфліктних ситуаціях, пов'язаних з різними проявами дискримінації, цінувати культурне розмаїття різних народів та ідентифікацію себе як громадянина України, дбайливе ставлення

до власного здоров'я і збереження здоров'я інших людей, дотримання здорового способу життя;

10) культурна компетентність, що передбачає залучення до різних видів мистецької творчості (образотворче, музичне та інші види мистецтв) шляхом розкриття і розвитку природних здібностей, творчого вираження особистості;

11) підприємливість та фінансова грамотність, що передбачають ініціативність, готовність брати відповідальність за власні рішення, вміння організовувати свою діяльність для досягнення цілей, усвідомлення етичних цінностей ефективної співпраці, готовність до втілення в життя ініційованих ідей, прийняття власних рішень.

Основними функціями оцінювання навчальних досягнень учнів є:

- контролююча - визначає рівень досягнень кожного учня, готовність до засвоєння нового матеріалу, що дає змогу вчителеві відповідно планувати й викладати навчальний матеріал;

- навчальна - сприяє повторенню, уточненню й поглибленню знань, їх систематизації, вдосконаленню умінь та навичок;

- діагностико-коригувальна - з'ясовує причини труднощів, які виникають в учня в процесі навчання; виявляє прогалини у засвоєнному, вносить корективи, спрямовані на їх усунення;

- стимулювально-мотиваційна - формує позитивні мотиви навчання;

- виховна - сприяє формуванню умінь відповідально й зосереджено працювати, застосовувати прийоми контролю й самоконтролю, рефлексії навчальної діяльності.

При оцінюванні навчальних досягнень учнів враховуються:

- характеристики відповіді учня: правильність, логічність, обґрунтованість, цілісність;

- якість знань: повнота, глибина, гнучкість, системність, міцність;

- сформованість предметних умінь і навичок;

- рівень володіння розумовими операціями: вміння аналізувати, синтезувати, порівнювати, абстрагувати, класифікувати, узагальнювати, робити висновки тощо;

- досвід творчої діяльності (вміння виявляти проблеми та розв'язувати їх, формулювати гіпотези);

- самостійність оцінних суджень.

Характеристики якості знань взаємопов'язані між собою і доповнюють одна одну:

- повнота знань - кількість знань, визначених навчальною програмою;

- глибина знань - усвідомленість існуючих зв'язків між групами знань;

- гнучкість знань - уміння учнів застосовувати набуті знання у стандартних і нестандартних ситуаціях; знаходити варіативні способи використання знань; уміння комбінувати новий спосіб діяльності із вже відомих;

- системність знань - усвідомлення структури знань, їх ієрархії і послідовності, тобто усвідомлення одних знань як базових для інших;

- міцність знань - тривалість збереження їх в пам'яті, відтворення їх в необхідних ситуаціях.

Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів початкової школи

Рівні навчальних досягнень	Бали	Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень учнів
I. Початковий	1	Учні засвоїли знання у формі окремих фактів, елементарних уявлень
	2	Учні відтворюють незначну частину навчального матеріалу, володіють окремими видами умінь на рівні копіювання зразка виконання певної навчальної дії

	3	Учні відтворюють незначну частину навчального матеріалу; з допомогою вчителя виконують елементарні завдання, потребують детального кількаразового їх пояснення
II. Середній	4	Учні відтворюють частину навчального матеріалу у формі понять з допомогою вчителя, можуть повторити за зразком певну операцію, дію
	5	Учні відтворюють основний навчальний матеріал з допомогою вчителя, здатні з помилками й неточностями дати визначення понять
	6	Учні будують відповідь у засвоєній послідовності; виконують дії за зразком у подібній ситуації; самостійно працюють зі значною допомогою вчителя
III. Достатній	7	Учні володіють поняттями, відтворюють їх зміст, уміють наводити окремі власні приклади на підтвердження певних думок, частково контролюють власні навчальні дії
	8	Учні вміють розпізнавати об'єкти, які визначаються засвоєними поняттями; під час відповіді можуть відтворити засвоєний зміст в іншій послідовності, не змінюючи логічних зв'язків; володіють вміннями на рівні застосування способу діяльності за аналогією; самостійні роботи виконують з незначною допомогою вчителя; відповідають логічно з окремими неточностями
	9	Учні добре володіють вивченим матеріалом, застосовують знання в стандартних ситуаціях, володіють вміннями виконувати окремі етапи розв'язання проблеми і застосовують їх у співробітництві з учителем (частково-пошукова діяльність)
IV. Високий	10	Учні володіють системою понять у межах, визначених навчальними програмами, встановлюють як внутрішньопонятійні, так і міжпонятійні зв'язки; вміють розпізнавати об'єкти, які охоплюються засвоєними поняттями різного рівня узагальнення; відповідь аргументують новими прикладами
	11	Учні мають гнучкі знання в межах вимог навчальних програм, вміють застосовувати способи діяльності за аналогією і в нових ситуаціях
	12	Учні мають системні, міцні знання в обсязі та в межах вимог навчальних програм, усвідомлено використовують їх у стандартних та нестандартних ситуаціях; самостійні роботи виконують під опосередкованим керівництвом; виконують творчі завдання

Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів основної та старшої школи

Рівні навчальних досягнень	Бали	Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень учнів
I. Початковий	1	Учні розрізняють об'єкти вивчення
	2	Учні відтворюють незначну частину навчального матеріалу, мають нечіткі уявлення про об'єкт вивчення

	3	Учні відтворюють частину навчального матеріалу; з допомогою вчителя виконують елементарні завдання
II. Середній	4	Учні з допомогою вчителя відтворюють основний навчальний матеріал, можуть повторити за зразком певну операцію, дію
	5	Учні відтворюють основний навчальний матеріал, здатні з помилками й неточностями дати визначення понять, сформулювати правило
	6	Учні виявляють знання й розуміння основних положень навчального матеріалу. Відповіді їх правильні, але недостатньо осмислені. Вміють застосовувати знання при виконанні завдань за зразком
III. Достатній	7	Учні правильно відтворюють навчальний матеріал, знають основоположні теорії і факти, вміють наводити окремі власні приклади на підтвердження певних думок, частково контролюють власні навчальні дії
	8	Знання учнів є достатніми. Учні застосовують вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, намагаються аналізувати, встановлювати найсуттєвіші зв'язки і залежність між явищами, фактами, робити висновки, загалом контролюють власну діяльність. Відповіді їх логічні, хоч і мають неточності
	9	Учні добре володіють вивченим матеріалом, застосовують знання в стандартних ситуаціях, уміють аналізувати й систематизувати інформацію, використовують загальновідомі докази із самостійною і правильною аргументацією
IV. Високий	10	Учні мають повні, глибокі знання, здатні використовувати їх у практичній діяльності, робити висновки, узагальнення
	11	Учні мають гнучкі знання в межах вимог навчальних програм, аргументовано використовують їх у різних ситуаціях, уміють знаходити інформацію та аналізувати її, ставити і розв'язувати проблеми
	12	Учні мають системні, міцні знання в обсязі та в межах вимог навчальних програм, усвідомлено використовують їх у стандартних та нестандартних ситуаціях. Уміють самостійно аналізувати, оцінювати, узагальнювати опанований матеріал, самостійно користуватися джерелами інформації, приймати рішення

Видами оцінювання навчальних досягнень учнів є поточне, тематичне, семестрове, річне оцінювання та державна підсумкова атестація.

Поточне оцінювання - це процес встановлення рівня навчальних досягнень учня в оволодінні змістом предмета, уміннями та навичками відповідно до вимог навчальних програм.

Об'єктом поточного оцінювання рівня навчальних досягнень учнів є знання, вміння та навички, самостійність оцінних суджень, досвід творчої діяльності та емоційно-ціннісного ставлення до навколошньої дійсності.

Поточне оцінювання здійснюється у процесі вивчення теми. Його основними завдання є: встановлення й оцінювання рівня розуміння і первинного засвоєння окремих елементів змісту теми, встановлення зв'язків між ними та засвоєнням змістом попередніх тем, закріплення знань, умінь і навичок.

Формами поточного оцінювання є індивідуальне, групове та фронтальне опитування; робота з діаграмами, графіками, схемами; робота з контурними картами; виконання учнями

різних видів письмових робіт; взаємоконтроль учнів у парах і групах; самоконтроль тощо. В умовах упровадження зовнішнього незалежного оцінювання особливого значення набуває тестова форма контролю та оцінювання навчальних досягнень учнів.

Інформація, отримана на підставі поточного контролю, є основною для коригування роботи вчителя на уроці.

Тематичному оцінюванню навчальних досягнень підлягають основні результати вивчення теми (розділу).

Тематичне оцінювання навчальних досягнень учнів забезпечує:

- усунення безсистемності в оцінюванні;
- підвищення об'єктивності оцінки знань, навичок і вмінь;
- індивідуальний та диференційований підхід до організації навчання;
- систематизацію й узагальнення навчального матеріалу;
- концентрацію уваги учнів до найсуттєвішого в системі знань з кожного предмета.

Тематична оцінка виставляється на підставі результатів опанування учнями матеріалу теми впродовж її вивчення з урахуванням поточних оцінок, різних видів навчальних робіт (практичних, лабораторних, самостійних, творчих, контрольних робіт) та навчальної активності школярів.

Перед початком вивчення чергової теми всі учні мають бути ознайомлені з тривалістю вивчення теми (кількість занять); кількістю й тематикою обов'язкових робіт і термінами їх проведення; умовами оцінювання.

Оцінка за семестр виставляється за результатами тематичного оцінювання, а за рік - на основі семестрових оцінок.

Учень має право на підвищення семестрової оцінки.

Орієнтовні вимоги до контролю та оцінювання навчальних досягнень учнів початкової школи

Змістом орієнтовних вимог до оцінювання навчальних досягнень учнів початкової школи є виявлення, вимірювання та оцінювання навчальних досягнень, які структуровані у навчальних програмах, за предметами.

Оцінювання навчальних досягнень учнів здійснюється вербально:

у 1 класі з усіх предметів інваріантної складової. За рішенням педагогічної ради навчального закладу може надаватися словесна характеристика знань, умінь і навичок учнів 2 класу;

у 2-4 класах з предметів інваріантної складової: «Інформатика», «Музичне мистецтво», «Образотворче мистецтво», інтегрованого курсу «Мистецтво», «Основи здоров'я», «Фізична культура», «Я у світі» та «Трудове навчання»;

у 1-4 класах з усіх предметів варіативної складової.

Оцінювання навчальних досягнень учнів здійснюється за 12-балльною шкалою:

з предметів інваріантної складової освітніх галузей: «Мови і літератури (мовний і літературний компоненти)», «Математика», «Природознавство».

Виявлення рівня навчальних досягнень учнів відбувається в процесі **контролю**.

Основними **функціями контролю** навчальних досягнень учнів є: мотиваційна, діагностувальна, коригувальна, прогностична, навчально-перевірювальна, розвивальна, виховна.

Об'єктами контролю у процесі навчання у початковій школі є складники предметних компетентностей: знання про предмети і явища навколошнього світу, взаємозв'язки і відношення між ними; вміння та навички застосовувати засвоєні знання; досвід творчої діяльності; ціннісні ставлення.

Облік результатів контролю ведеться учителем/учителькою у Класному журналі і таблицях навчальних досягнень.

Структурними компонентами контролю навчальних досягнень учнів є *перевірка* та *оцінювання* результатів навчальної діяльності.

За формою організації навчально-пізнавальної діяльності учнів *перевірка* може бути: *індивідуальною, груповою, фронтальною*; за способом – *усною* (бесіда, розповідь учня), *письмовою* (самостійні і контрольні роботи, перекази, диктанти, у тому числі окремі тестові, компетентнісні завдання тощо), а також *практичною* (дослід, практична робота, навчальний проект, учнівське портфоліо, спостереження, робота з картами, заповнення таблиць, побудова схем, моделей тощо).

Перевірка навчальних досягнень учнів здійснюється за допомогою різних *методів*, вибір яких зумовлюється особливостями змісту навчального предмета, його обсягом, рівнем узагальнення, віковими можливостями учнів. Для перевірки навчальних досягнень учнів необхідно застосовувати *завдання* різних когнітивних рівнів: на відтворення знань, на розуміння, на застосування в стандартних і змінених навчальних ситуаціях, уміння висловлювати власні судження, ставлення, оцінки.

Оцінювання – процес встановлення рівня навчальних досягнень учня/учениці в оволодінні змістом предмета відповідно до вимог чинних навчальних програм. Його результатом є педагогічна оцінка, яка відображається в оцінювальних судженнях і висновках учителя/учительки вербально, або в балах. Виставлення балів обов'язково супроводжується оцінювальними судженнями. Оцінювання у початковій школі ґрунтуються на врахуванні рівня досягнень учня/учениці, а не ступеня його невдач. Результати оцінювання навчальних досягнень учнів є конфіденційною інформацією, доступною лише для дитини та її батьків (або осіб, що їх замінюють).

При **верbalному оцінюванні** використовуються як усні, так і письмові оцінні судження, які характеризують процес навчання і відображають кількісний і якісний його результати: ступінь засвоєння знань і вмінь з навчальних предметів та характеристику особистісного розвитку учнів. Характеристика особистісного розвитку учнів відображає самостійність, відповідальність, комунікативність, уміння працювати в групі, ставлення до навчальної праці, рівень прикладених зусиль, сформованість навчально-пізнавальних інтересів, ціннісних орієнтирів та загальнонавчальних умінь тощо та здійснюється вербально під час поточного контролю.

Недопустимо є заміна оцінок іншими зовнішніми атрибутиами (зірочками, квіточками, пррапорцями тощо).

Об'єктивність і точність оцінок забезпечуються такими **критеріями**:

якість знань (міцність, повнота, глибина, узагальненість, системність, дієвість);

сформованість ключових і предметних компетентностей, способів навчальної діяльності (виконання за зразком, за аналогією, в нових ситуаціях);

досвід елементарної творчої діяльності (частково-пошуковий і пошуковий рівні);

досвід емоційно-ціннісного ставлення до навколошнього світу, до інших людей, до самого себе.

У початковій школі застосовують **поточний і підсумковий види контролю**, які здійснюють шляхом **поточної перевірки та поточного оцінювання** й відповідно шляхом **підсумкової перевірки та підсумкового оцінювання**.

Поточний контроль здійснюється в процесі вивчення теми/розділу з метою визначення рівня розуміння і первинного засвоєння учнями окремих елементів змісту теми/розділу, зв'язків між ними та засвоєнням змістом попередніх тем/розділів уроків, закріплення знань, умінь і навичок, їх актуалізації перед вивченням нового матеріалу.

Поточну перевірку проводять індивідуально або фронтально в усній чи письмовій формі систематично в межах кожної теми, визначеної навчальною програмою. Вона передбачається учителем/учителькою під час підготовки до кожного уроку і знаходить своє відображення у поурочних планах (конспектах) уроків. Поточна перевірка може здійснюватись у формі короткотривалої (10-15 хвилин) самостійної письмової роботи, яка охоплює певну частину навчального матеріалу. Як правило, вона носить діагностичний характер.

Підсумкова перевірка у 1 класі передбачає **підсумкові контрольні роботи** у кінці навчального року (контрольне списування, комбінована контрольна робота з математики та індивідуальна перевірка навички читання вголос і розуміння прочитаного).

Підсумкова перевірка у 2-3 класах передбачає **тематичну перевірку**, у 4 класі – **тематичну перевірку та підсумкові контрольні роботи** у кінці навчального року (з навчальних предметів, що визначені Міністерством освіти і науки України для державної підсумкової атестації).

Тематична перевірка здійснюється у формі тематичної контрольної роботи після опанування програмової теми/розділу (2-4 класи). У разі, коли тему/розділ розраховано на велику кількість годин, її/ого розподіляють на логічно завершені частини – підтеми/підрозділи. Якщо ж програмова тема/розділ невелика/ий за обсягом, то її/ого об'єднують з однією або кількома наступними темами/розділами.

Контрольні роботи з будь-якого предмета в початкових класах проводять на другому або третьому уроці за розкладом у середині робочого тижня (бажано – вівторок, середа), не більше однієї такої роботи в день, а протягом тижня – не більше двох (у випадку двох робіт на тиждень, бажано проводити їх у вівторок і четвер). Орієнтовна тривалість виконання роботи становить у другому класі близько 30 хв., у третьому й четвертому класах – близько 35 хв.

Тематична перевірка навчальних досягнень учнів (контрольні роботи) з предметів «Я у світі», «Основи здоров’я», «Трудове навчання», «Образотворче мистецтво», «Музичне мистецтво», «Мистецтво», «Фізична культура», «Інформатика» не проводиться.

Поточне оцінювання здійснюється за результатами поточної перевірки – усного опитування учнів на уроці, виконання письмових робіт (класної роботи, зокрема самостійної, практичної роботи тощо). Воно передбачає вербалну оцінку або *оцінку в балах* на основі Критеріїв оцінювання навчальних досягнень учнів початкової школи.

Поточна оцінка за письмову роботу чи усне опитування виставляється у разі достатнього для співвіднесення з критеріями оцінювання обсягу виконаних учнем/ученицею завдань. Фрагментарні усні відповіді учнів на уроці в балах не оцінюються.

Під час **оцінювання** навчальних досягнень учнів, презентованих в *усній формі*, до уваги беруться: якість знань та умінь – правильність, повнота, глибина, дієвість, гнучкість, конкретність і узагальненість, системність, усвідомленість, міцність; культура мовлення – послідовність викладу матеріалу, правильне вживання термінів, повнота у формулюванні висновків.

Під час оцінювання *практичної роботи* враховують самостійність, дотримання алгоритму, правильність, повноту, усвідомленість.

При оцінюванні *письмових робіт* враховують правильність і обсяг виконаної роботи.

Учитель/учителька перевіряє та оцінює якість виконання учнями кожної письмової роботи. Усі письмові роботи навчального і контрольного характеру перевіряються до наступного уроку, на якому рекомендується виконувати роботу над типовими помилками колективно під керівництвом учителя/учительки; над помилками, які є не типовими, організовується індивідуальна робота з учнем/ученицею.

У 1 класі на етапі письма окремих літер, цифр правильно написану літеру або цифру вчитель/вчителька обводить як зразок. Графічно неправильно написану літеру або цифру вчитель підкреслює і на полях чи в окремому рядку дає зразок правильного їх написання для практичного вправлення.

Під час **формування графічних навичок** у 1 класі допускається вправлення форми літери чи цифри по написаному з метою вказування, де саме учень/учениця припускається помилки. Неправильність нахилу помічається похилою лінією поряд зі знаком, який дитина написала неправильно.

До вправлення помилок у письмових роботах учитель/учителька може підходити диференційовано: вправляти помилки власноруч або підкреслювати слово/вираз тощо з помилкою; підкреслювати саму помилку з метою самостійного вправлення її учнем/ученицею, – враховуючи рівень сформованості відповідної навички у конкретного учня/учениці.

У 2-4-х класах виправляти неправильний запис наведенням по написаному не рекомендується.

Перевірка графічних навичок у 2-4 класах здійснюється з урахуванням форми, розміру, нахилу, поєднання літер; культури оформлення письмової роботи. Okрема оцінка за графічні навички не ставиться.

Охайність зошита та культура оформлення письмових (поточних та контрольних) робіт (дата, назва та вид роботи, розміщення завдань на сторінці) і наявність роботи над помилками враховується під час оцінювання кожної роботи. Okремо оцінка за ведення зошитів не ставиться, відповідно у журналі не фіксується. Кожна письмова робота, виконана учнем/ученицею початкових класів в зошитах (у т. ч. в зошитах з друкованою основою, за наявності), перевіряється до наступного уроку. Усі записи, зроблені вчителем/вчителькою в учнівському зошиті (виправлення помилок, підкреслення, зразки письма, оцінка, фрази типу «Правильно», «Уже значно краще» тощо), виконуються чітко, каліграфічно й охайно.

Підсумкове оцінювання здійснюється за тему, семестр, рік.

Підсумкове оцінювання за тему з навчальних предметів «Українська мова», «Літературне читання», «Іноземна мова», «Мова національної меншини», «Математика», «Природознавство» здійснюється з урахуванням усіх поточних оцінок, отриманих під час вивчення розділу/теми (підтеми), та оцінки за тематичну контрольну роботу.

Підсумкове оцінювання за тему з навчальних предметів «Я у світі», «Основи здоров'я», «Трудове навчання», «Образотворче мистецтво», «Музичне мистецтво», «Мистецтво», «Фізична культура», «Інформатика» не проводиться.

Підсумкове оцінювання за семестр здійснюється на основі результатів тематичного оцінювання з урахуванням динаміки рівня навчальних досягнень учня/учениці.

Підсумкове оцінювання за рік здійснюється на основі семестрових оцінок також з урахуванням динаміки рівня навчальних досягнень учня/учениці.

КРИТЕРІЙ ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ УЧНІВ З ПОРУШЕННЯМ СЛУХУ УКРАЇНСЬКА МОВА

Поточна перевірка і поточне оцінювання

Об'єктами поточної перевірки навчальних досягнень учнів 1-4 класів з мови є мовний і мовленнєвий складники комунікативної компетентності:

знання про мову і мовлення, мовні уміння й навички;

орфографічні і пунктуаційні вміння й навички;

графічні навички письма, культура оформлення письмових робіт (охайність, розбірливість, розміщення записів);

досвід мовленнєвої діяльності (аудіовання, читання – 1 клас; говоріння (усне діалогічне і монологічне мовлення) – 1-4 класи; письмо (писемне діалогічне мовлення у 2-4 класах і писемне монологічне мовлення в 3-4 класах).

Поточна перевірка та поточне оцінювання знань про мову і мовлення та мовних умінь і навичок здійснюється на різних етапах уроку як у фронтальній, так і в індивідуальній та груповій формах; може бути як усною, так і письмовою. Зміст завдань для поточного письмової перевірки має відповідати вимогам до підсумкової письмової перевірки мовних знань.

Поточне оцінювання сформованості орфографічних та пунктуаційних умінь та навичок, графічних навичок письма, культури оформлення письмових робіт (охайність, розміщення записів) здійснюється за результатами **перевірки** письмових робіт учнів у робочих зошитах за тими ж критеріями що і письмові контрольні роботи (диктант, комбінована робота тощо). Орфографічні, пунктуаційні помилки та помилки у завданнях з мовного розбору вважаються рівноцінними.

Поточній перевірці та поточному оцінюванню підлягають аудіативні уміння, читання, читання напам'ять у 1 класі; усне і письмове діалогічне й монологічне мовлення в 1-4 класах. Поточну перевірку і поточне оцінювання аудіативних умінь у 2-4 класах здійснюють на уроках літературного читання.

Поточна перевірка з **аудіювання** у 1 класі проводиться в процесі формування в учнів умінь слухати й розуміти усне мовлення. Орієнтовний обсяг тексту на кінець навчального року 70-90 слів. Завдання для перевірки розробляють на матеріалі різних мовних одиниць: звуків, слів, словосполучень, речень, текстів. Ними передбачено визначення рівнів сприймання першокласниками відповідного мовного матеріалу на слух, виокремлення певної мовної одиниці з-поміж інших, розуміння почутоого. Результатом поточної перевірки з аудіювання є вербалні оцінні судження вчителя/вчительки, що ґрунтуються на позитивному принципі.

Поточна перевірка уміння **читати** текст у 1 класі здійснюється на текстах типу букварного, в яких ужito вже вивчені букви. Перевірка має діагностичний характер з метою визначення сформованості умінь читати. При оцінюванні сформованості уміння читати в 1 класі беруться до уваги: спосіб читання (складами, цілими словами); правильність читання і розуміння прочитаного. Для перевірки виявлення розуміння прочитаного учніві пропонується не більше 3 запитань (щодо значення окремих слів та фактичного змісту прочитаного).

Об'єктом поточної перевірки у 1 класі є уміння **читати напам'ять віршовані твори**. Перевірку здійснюють усно, індивідуально протягом наступних 2-3 уроків після опрацювання твору, що вивчається на пам'ять. Okремі уроки на перевірку уміння читати напам'ять не відводять. Протягом навчання у 1 класі здійснюється перевірка уміння читати напам'ять 1 віршованого твору у першому семестрі і 2 – у другому семестрі. Якість читання творів напам'ять визначають за такими вимогами, що і у 2-4 класах на уроках літературного читання (див. розділ «Літературне читання»).

Поточну перевірку сформованості діалогічного мовлення організовують як усно (1-4 класи), так і письмово (2-4 класи) залежно від мети і завдань уроку. У 1 класі учням пропонується *відтворити* в особах (з іншим учнем або вчителем) прослуханий діалог; у 2-4 класах – пропонується *побудувати* діалог з однокласником/однокласницею на задану тему, за життєвою ситуацією, картиною, прочитаним твором, переглянуту передачею тощо. Перевіряється уміння використовувати формули мовленнєвого етикету, ставити запитання, підтримувати розмову на певну тему, дотримуватись правил спілкування, норм літературної мови, – відповідно до державних вимог щодо навчальних досягнень учнів.

Письмова перевірка передбачає запис діалогу без використання слів автора. Під час інструктажу перед записом діалогу, вчитель/вчителька нагадує учням, що кожну репліку записують з нового рядка, починаючи з тире. Оцінювання змісту письмового діалогу здійснюється за тими ж орієнтовними вимогами, що і оцінювання усного діалогу. Грамотність письмового діалогу перевіряється, але не оцінюється.

Обсяги утворених усних діалогів: у 2 класі – 3-4 репліки одного участника/учасниці розмови, в 3 класі – 4-5 реплік одного участника/учасниці розмови, у 4 класі – 5-6 реплік одного участника/учасниці розмови (з урахуванням вступних і прикінцевих етикетних формул). **Обсяги письмових діалогів:** у 2 класі – 3 репліки одного участника/учасниці розмови, в 3 класі – 4 репліки одного участника/учасниці розмови, у 4 класі – 5 реплік одного участника/учасниці розмови (з урахуванням вступних і прикінцевих етикетних формул).

Орієнтовні вимоги до оцінювання діалогу

Рівень навчальних досягнень учня/учениці	Бали	Характеристика навчальних досягнень учня/учениці
Початковий	1	Учень/учениця підтримує діалог, відповідаючи на запитання співрозмовника лише «так» чи «ні»
	2	Учень/учениця відповідає на елементарні запитання короткими репліками, однак не ініціює розмови
	3	Учень/учениця вступає в діалог з найпростішої за змістом теми, відповідає лише на окремі репліки співрозмовника/співрозмовниці, робить спроби формулювати запитання

Середній	4	Учень/учениця бере участь в діалозі з нескладної за змістом теми, але робить довгі паузи, добираючи потрібні слова, окремі репліки співрозмовника/співрозмовниці залишає без відповіді
	5	Учень/учениця підтримує діалог за нескладною за змістом мовленнєвою ситуацією, але іноді відхиляється від теми, не завжди вживає слова ввічливості, припускається мовних помилок. Кількість реплік діалогу менша за визначений для певного класу обсяг
	6	Учень/учениця ініціює і підтримує діалог, будує в основному змістовні репліки, однак не завжди дотримується правил мовленнєвого етикету, припускається окремих мовних помилок. Кількість реплік діалогу менша за визначений для певного класу обсяг
Достатній	7	Учень/учениця будує діалог, в міру швидко добирає потрібні слова, вживає формули мовленнєвого етикету, виявляє толерантність до співрозмовника/співрозмовниці, однак не висловлює власної думки, свого ставлення до предмета обговорення, припускається незначних мовних помилок. Кількість реплік діалогу відповідає визначеному для кожного класу обсягу
	8	Учень/учениця складає діалог за ситуацією, що містить певну проблему, швидко добирає і правильно використовує потрібні слова, будує змістовні репліки, дотримується правил культури спілкування, однак не висловлює свого ставлення до предмета обговорення, при甫кається незначних мовних помилок. Кількість реплік діалогу відповідає визначеному для кожного класу обсягу
	9	Учень/учениця самостійно складає діалог з проблемної теми, чітко формулює запитання, дає влучні відповіді, демонструє належну культуру спілкування, не при甫кається мовних помилок, робить спроби висловити власну думку з приводу предмета обговорення. Кількість реплік діалогу відповідає визначеному для кожного класу обсягу
Високий	10	Учень/учениця складає діалог за проблемною ситуацією, чітко формулює думки, демонструє високу культуру спілкування, висловлює власну позицію, але невпевнено. Кількість реплік діалогу відповідає визначеному для кожного класу обсягу
	11	Учень/учениця ініціює і підтримує діалог з певної проблеми, впевнено висловлює й аргументує свою позицію, виявляючи повагу до думки співрозмовника/співрозмовниці, демонструє високу культуру спілкування. Кількість реплік діалогу відповідає визначеному для кожного класу обсягу
	12	Учень/учениця складає змістовний діалог, демонструє вміння уважно вислухати співрозмовника/співрозмовницю, виявляє стриманість і коректність у разі незгоди з думкою співрозмовника/співрозмовниці, доводить свої думки, висловлюючи переконливі аргументи, в тому числі й із власного життєвого досвіду, відстоює власну позицію. Кількість реплік діалогу перевищує визначений для кожного класу обсяг

Поточну перевірку сформованості монологічного мовлення (переказ, твір) організовують як усно (1-4 класи), так і письмово (3-4 класи) залежно від мети і завдань уроку. Уміння **усно переказувати текст** перевіряють на матеріалі текстів розповідного характеру: у 1 класі пропонуються тексти букварного типу; у 2 класі – тексти обсягом 40-50 слів. Уміння

усно та письмово переказувати текст перевіряють на матеріалі текстів розповідного характеру: у 3 класі обсягом 50-70 слів; у 4 класах – тексти обсягом 70-90 слів.

У 1 класі учням пропонується скласти усний **твір**-розповідь за малюнком, серією малюнків, життєвою ситуацією тощо (3-4 речення). У 2 класі – усний твір-розповідь про побачене, почуте, прочитане чи пережите у власному житті (4-5 речень). У 3-4 класах – усний та письмовий **твір** на задану тему, за власними спостереженнями, життєвою ситуацією, картиною, прочитаним твором, переглянутою передачею (5-6 речень – 3 клас, 6-7 речень – 4 клас).

Перевірка сформованості писемного монологічного мовлення (письмовий переказ, твір) в процесі поточного контролю в 3-4 класах має діагностичний характер. Вона проходить під керівництвом учителя/учительки з використанням малюнків, плану, опорних слів тощо.

За письмовий переказ, твір у робочий зошит ставлять дві оцінки – за зміст і грамотність. Якщо учитель/учителька приймає рішення фіксувати поточну оцінку за письмовий переказ, твір у журналі, то ставиться оцінка тільки за зміст. Вимоги до оцінювання грамотності письмового переказу твору такі самі, як до оцінювання диктанту. При визначенні оцінки за грамотність враховуються лише допущені помилки на вивчені правила.

Орієнтовні вимоги до оцінювання змісту переказу/твору

Рівень навчальних досягнень учня/учениці	Бали	Характеристика навчальних досягнень учня/учениці
Початковий	1	Учень/учениця будує окремі, не пов'язані між собою речення, демонструючи обмежений лексичний запас і припускаючись мовних (лексичних, граматичних) помилок
	2	Учень/учениця будує окремі фрагменти висловлювання, при цьому його (її) лексичний запас обмежений, наявні мовні помилки
	3	Учень/учениця будує висловлювання, що не становить завершеного тексту. Послідовність викладу не дотримана, а лексика – бідна; трапляються мовні помилки
Середній	4	Учень/учениця будує текст, який відзначається певною зв'язністю, але збіднений змістом; наявні відхилення від теми; порушена послідовність викладу, відсутні зacin або кінцівка, збіднена лексика, є мовні помилки
	5	Учень/учениця створює текст, який певною мірою розкриває тему, однак удосконалення потребує послідовність викладу, зacin чи кінцівка, добір слів, мовне оформлення тексту
	6	Учень/учениця будує досить послідовний текст, розкриває тему, хоч іноді порушує співвідношення основної і другорядної інформації; добір слів потребує вдосконалення; трапляються мовні помилки
Достатній	7	Учень/учениця правильно будує текст, розкриває його загальний зміст і головну думку; у тексті наявні зacin, основна частина і кінцівка; проте учень не висловлює своєї думки з приводу сказаного; текст бідний на виражальні засоби мови; трапляються невиправдані повтори тих самих слів; мають місце мовні помилки
	8	Учень/учениця самостійно будує достатньо повне зв'язне висловлювання, в цілому ґрунтовно висвітлює тему і головну думку; проте не висловлює свого ставлення до того, про що говорить; припускається окремих мовленнєвих і мовних помилок
	9	Учень/учениця самостійно створює послідовний, логічно завершений текст; вдало добирає виражальні засоби мови; робить спроби висловити свою думку з приводу сказаного, але не дуже

		вдало; при甫скається поодиноких лексичних неточностей, мовних помилок
Високий	10	Учень/учениця вправно буде текст, що характеризується логічною завершеністю, відповідністю темі й меті, багатством лексичних засобів; у тексті висловлена думка про предмет розмови, але допущено 1-2 мовні чи мовленнєві помилки
	11	Учень/учениця вправно буде послідовний, повний текст, враховуючи комунікативне завдання; чітко висловлює власну думку, аргументує її; робота відзначається багатством словника, точністю слововживання, граматичною і стилістичною грамотністю
	12	Учень/учениця створює повноцінне зв'язне висловлювання з певною комунікативною метою; повно і вичерпно висвітлює тему; впевнено висловлює й аргументує своє ставлення до того, про що пише; вдало пов'язує предмет розмови з власним життєвим досвідом; робота відзначається багатством лексики, граматичною правильністю, стилістичною довершеністю

Підсумкова перевірка і підсумкове оцінювання

Підсумкова перевірка у 1 класі не передбачає тематичних перевірок і здійснюється в кінці навчального року.

Об'єктами підсумкової перевірки навчальних досягнень учнів **1 класу** з мови є такі складники комунікативної компетентності:

досвід мовленнєвої діяльності: уміння читати (спосіб, правильність, виразність) і розуміти зміст прочитаного;

орфографічні і пунктуаційні вміння та графічні навички письма, культура оформлення письмових робіт.

Підсумкова перевірка сформованості **вміння читати в 1 класі** здійснюється індивідуально наприкінці навчального року на матеріалі доступних для розуміння учнями цієї вікової категорії текстів (обсяг текстів: 60-90 слів на кінець навчального року). Результати перевірки фіксують у характеристиці навчальних досягнень учня/учениці, що зберігається в його/її особовій справі.

Орфографічні і пунктуаційні вміння та графічні навички письма, культура оформлення письмових робіт в 1 класі перевіряються в кінці навчального року шляхом списування з друкованого тексту. При оцінюванні списаного тексту враховують грамотність (за такими самими вимогами, що й диктант), правильність написання літер та їх поєднання і культуру оформлення письмової роботи. Результати перевірки фіксують у характеристиці навчальних досягнень учня/учениці, що зберігається в його особовій справі.

Підсумкова перевірка включає тематичну перевірку у **2-4 класах**, що проводиться у формі тематичної контрольної роботи в кінці вивчення теми та виконання підсумкової контрольної роботи в кінці навчального року в **4 класі**.

Об'єктами тематичної перевірки навчальних досягнень учнів **2-4 класів** з мови є складники комунікативної компетентності:

знання про мову і мовлення, мовні уміння й навички;

орфографічні і пунктуаційні вміння й навички;

досвід мовленнєвої діяльності: усний або письмовий діалог (2-4 класи) і письмовий переказ (3-4 клас);

графічні навички письма, культура оформлення письмових робіт (охайність, розбірливість, розміщення записів).

Зведеній перелік робіт з підсумкової перевірки, які проводяться в 1-4 класах з мови

Вид перевірки	1 клас	2 клас	3 клас	4 клас

	I сем.	II сем.	I сем.	II сем.	I сем.	II сем.	I сем.	II сем.
Читання*	—	1	—	—	—	—	—	—
Списування	—	1	1	1	1	1	1	1
Диктант	—	—	2	1	1	2	1	2
Перевірка мовних знань і вмінь	—	—	1	2	1	2	1	2
Письмовий переказ	—	—	—	—	1	—	1	—
Діалог (усно або письмово)**				1	1		1	
Підсумкова контрольна робота/ Державна підсумкова атестація	—	—	—	—	—	—	—	1
Загальна кількість перевірок за семестр	—	2	4	5	5	5	5	6

*у 2-4 класах сформованість читацьких умінь перевіряється на уроках літературного читання;

** форма перевірки діалогу (усно або письмово) – за вибором учителя.

Тематичні контрольні роботи можуть проводити за поданими у таблиці видами перевірок: диктант (без завдань з мовної теми), списування (без завдань з мовної теми), тестові завдання з мовної теми (без завдань на списування і запис під диктовку), письмовий переказ. Водночас контрольні роботи можуть бути *комбіновані*: диктант із завданнями з мовної теми чи тестовими завданнями; списування із завданнями з мовної теми чи тестовими завданнями. Загальна кількість перевірок за семестр від вибору кількості комбінованих робіт не змінюється. При цьому протягом навчального року комбінованих робіт має бути не більше 4.

Списування і диктант є основними формами перевірки орфографічної та пунктуаційної грамотності.

Вимоги до текстів диктанту і списування як окремих видів робіт (без завдань з мовної теми)

Клас	Семestr	Кількість слів у тексті	Кількість орфограм у тексті диктанту та пропущених орфограм у тексті для списування (%)	Кількість слів на орфограми, вивчення яких не передбачено програмою та які заздалегідь записуються на дощі
1	I	-	-	-
	II	20-30 слів	-	-
2	I	30-40 слів	25% від загальної кількості слів у тексті, у тому числі 2 слова з переліку передбачених у програмі слів, значення, вимову і написання яких учні мають запам'ятати	Не більше 1
	II	40-50	25% від загальної кількості слів у тексті, у тому числі 2 слова з переліку передбачених у програмі слів, значення, вимову і написання яких учні мають запам'ятати	Не більше 1
3	I	50-60 слів	25% від загальної кількості слів у тексті, у тому числі 2 слова з переліку передбачених у програмі слів, значення, вимову і написання яких учні мають запам'ятати	Не більше 2

	II	60-70 слів	25% від загальної кількості слів у тексті, у тому числі 2 слова з переліку передбачених у програмі слів, значення, вимову і написання яких учні мають запам'ятати	Не більше 2
4	I	70-80 слів	25% від загальної кількості слів у тексті, у тому числі 2 слова з переліку передбачених у програмі слів, значення, вимову і написання яких учні мають запам'ятати	Не більше 2
	II	80-90 слів	25% від загальної кількості слів у тексті, у тому числі 2 слова з переліку передбачених у програмі слів, значення, вимову і написання яких учні мають запам'ятати	Не більше 2

За **диктант та списування** виставляють одну оцінку. При оцінюванні диктантів та списування доцільно брати до уваги грамотність і культуру оформлення письмової роботи. Оцінювання грамотності рекомендується здійснювати за такими вимогами:

орфографічні і пунктуаційні помилки вважаються рівноцінними;

помилка в одному й тому самому слові, яке повторюється в диктанті кілька разів, вважається однією помилкою; помилки на одне правило, але в різних словах вважаються різними помилками;

негрубими вважаються такі помилки: повторення тієї самої букви в слові; недописування букви в кінці слова (не за правилом); двічі підряд написане те саме слово в реченні. Дві негрубі прирівнюються до однієї грубої помилки;

охайні виправлення (неправильне написання на правильне) помилками не вважаються;

орфографічні та пунктуаційні помилки на невивчені правила виправлюються, але не враховуються (якщо відповідні слова не були вписані на дошку під час диктанту, а розділові знаки не диктувалися вчителем).

Норми оцінювання списування та диктанту

Рівень навчальних досягнень учня/учениці	Бали	Кількість помилок
Початковий	1	17 і більше
	2	14-16 помилок
	3	11-13 помилок
Середній	4	8-10 помилок
	5	5-7 помилок
	6	1 негруба та 4 грубих помилки
Достатній	7	2 негрубі та 2 грубі помилки, або 3 грубі
	8	2 негрубі та 1 груба або 1 негруба та 2 грубі помилки
	9	1 негруба та 1 груба помилки
Високий	10	2 негрубі помилки
	11	1 негруба помилка
	12	—

Підсумкова перевірка **мовних знань і вмінь** здійснюється фронтально, письмово і складається із завдань на розпізнавання вивчених мовних явищ, групування і класифікацію мовних одиниць, сполучення слів, доповнення, трансформування речень, добір належної форми слова, потрібної лексеми тощо. Водночас підсумкову перевірку мовних знань і вмінь

можна проводити у тестовій формі. Тестова робота складається із завдань двох типів, вимоги до формування яких у 2 класах та 3-4 класах подано у таблицях.

**Вимоги до формування змісту та оцінювання тестової роботи
з перевірки мовних знань і вмінь у 2 класі**

№ з/п	Види завдань	Кількість завдань	Кількість балів за кожне правильно виконане завдання	Максимальна кількість балів
1.	Завдання закритого типу, які передбачають вибір одного із запропонованих трьох варіантів відповідей	3	2 бали	6 балів
2.	Завдання відкритого типу, що виконуються без опори на запропоновані варіанти відповідей (на встановлення відповідності; на встановлення правильної послідовності; з короткою відповіддю: самостійне утворення форм слова, добір слів за певною ознакою тощо; з розгорнутою відповіддю творчого характеру: побудова речень, продовження тексту, висловлення власної думки тощо)	2 (1з яких творче)	3 бали*	6 балів
Разом		5	-	12 балів

* якщо завдання виконано частково, то учніві зараховується від одного до двох балів.

**Вимоги до формування змісту та оцінювання тестової роботи з перевірки мовних
знань і вмінь у 3-4 класах**

№ з/п	Види завдань	Кількість завдань	Кількість балів за кожне правильно виконане завдання	Максимальна кількість балів
1.	Завдання закритого типу, які передбачають вибір одного із запропонованих трьох варіантів відповідей	4	1 бал	4 балів
2.	Завдання відкритого типу, що виконуються без опори на запропоновані варіанти відповідей (на встановлення відповідності; на встановлення правильної послідовності; з короткою відповіддю: самостійне утворення форм слова, добір слів за певною ознакою тощо; з розгорнутою відповіддю творчого характеру: побудова речень, продовження тексту, висловлення власної думки тощо)	4 (1з яких творче)	2 бали*	8 балів

Разом	8	-	12 балів

* якщо завдання виконано частково, то учневі зараховується 1 бал.

**Вимоги до формування змісту та оцінювання комбінованої роботи
(диктант/списування із завданнями з мовної теми за змістом тексту)
для 2-4 класів**

№ з/п	Види завдань	Кількість завдань	Кількість балів за кожне правильно виконане завдання	Максимальна кількість балів
1.	Диктант або текст для списування 2 клас: обсяг тексту - 20-25 слів (І семестр), 25-30 слів (ІІ семестр); кількість орфограм у тексті диктанту* та пропущених орфограм у тексті для списування становить 25% від загальної кількості слів у тексті, в тому числі 2 слова з переліку передбачених у програмі слів, значення, вимову і написання яких учні мають запам'ятати; кількість слів на орфограмах, вивчення яких не передбачено програмою та які заздалегідь записуються на дошці не більше 1 3 клас: обсяг тексту - 35-40 слів (І семестр), 40-45 слів (ІІ семестр); кількість орфограм у тексті диктанту* та пропущених орфограм у тексті для списування становить 25% від загальної кількості слів у тексті, у тому числі 2 слова з переліку передбачених у програмі слів, значення, вимову і написання яких учні мають запам'ятати; кількість слів на орфограмах, вивчення яких не передбачено програмою та які заздалегідь записуються на дошці не більше 2 4 клас: обсяг тексту - 45-50 слів (І семестр), 50-55 слів (ІІ семестр); кількість орфограм у тексті диктанту* та пропущених орфограм у тексті для списування становить 25% від загальної кількості слів у тексті, у тому числі 2 слова з переліку передбачених у програмі слів, значення, вимову і написання яких учні мають запам'ятати; кількість слів на орфограмах, вивчення яких не передбачено програмою та які	1	6 балів*	6 балів

	заздалегідь записуються на дошці не більше 2			
2.	Завдання за змістом тексту для перевірки мовних знань	4	1 балу	4 бали
3.	Творче завдання до тексту	1	2 бали**	2 бали
Разом		6	-	12 балів

* за кожну допущену у диктанті або списуванні помилку знімається по 1 балу; за 6 і більше помилок – жодного бала не ставиться;

** у творчому завданні виставляють по 1 балу за зміст і грамотність, де враховують помилки лише на ті правила, вивчення яких передбачено навчальною програмою.

**Вимоги до формування змісту та оцінювання комбінованої роботи
(диктант/списування із тестовими завданнями з мовної теми, не пов'язаними зі змістом тексту) для 2-4 класів**

№ з/п	Види завдань	Кількість завдань	Кількість балів за кожне правильно виконане завдання	Максимальна кількість балів
1.	Диктант або текст для списування 2 клас: обсяг тексту – 15-20 слів; кількість орфограм у тексті диктанту* та пропущених орфограм у тексті для списування становить 25% від загальної кількості слів у тексті, у тому числі 2 слова з переліку передбачених у програмі слів, значення, вимову і написання яких учні мають запам'ятати; кількість слів на орфограми, вивчення яких не передбачено програмою та які заздалегідь записуються на дошці не більше 1 3 клас: обсяг тексту - 20-25 слів; кількість орфограм у тексті диктанту* та пропущених орфограм у тексті для списування становить 25% від загальної кількості слів у тексті, у тому числі 2 слова з переліку передбачених у програмі слів, значення, вимову і написання яких учні мають запам'ятати; кількість слів на орфограми, вивчення яких не передбачено програмою та які заздалегідь записуються на дошці не більше 2 4 клас: обсяг тексту - 25-30 слів; кількість орфограм у тексті диктанту* та пропущених орфограм у тексті для списування становить 25% від загальної кількості слів у тексті, у тому числі 2 слова з переліку передбачених у програмі слів, значення, вимову і написання яких учні мають запам'ятати; кількість слів на орфограми, вивчення	1	3 бали*	3 бали

	яких не передбачено програмою та які заздалегідь записуються на дошці не більше 2			
2.	Завдання закритого типу з вибором однієї відповіді серед трьох пропонованих варіантів	3	по 1 балу	3 бали
3.	Завдання відкритого типу на встановлення послідовності або відповідності між 6 компонентами, які утворюють 3 пари	1	2 бали	2 бали
4.	Завдання відкритого типу з короткою відповіддю	1	2 бали	2 бали
5.	Творче завдання	1	2 бали**	2 бали
Разом		7	-	12 балів

* за кожну допущену у диктанті або списуванні помилку знімається по 1 балу, три і більше помилок – жодного бала за цей вид роботи не ставиться;

** у творчому завданні виставляють по 1 балу за зміст висловлювання і грамотність, де враховують помилки лише на ті правила, вивчення яких передбачено навчальною програмою.

Письмовий переказ рекомендується проводити в 3-4 класах у кінці вивчення теми «Текст». Обсяги текстів переказів для підсумкової (тематичної) перевірки такі ж самі, як і для поточної.

За письмовий переказ ставлять дві оцінки – за зміст і грамотність. Вимоги до оцінювання змісту переказу при підсумковій перевірці такі ж самі, як при поточній. Вимоги до оцінювання грамотності письмового переказу такі самі, як до оцінювання диктанту. При визначенні оцінки за грамотність враховуються лише допущені помилки на вже вивчені правила.

Усний або письмовий діалог проводять у 2-4 класах у кінці вивчення теми «Речення». Підсумкова перевірка сформованості уміння будувати діалог здійснюється за тими ж вимогами, що і поточна.

Для підсумкової перевірки можуть укладатись контрольні роботи з іншими підходами до структурування і комбінування завдань, але з обов'язковим дотриманням вимог до навчальних досягнень учнів, зазначених у чинній програмі з навчального предмета.

ЛІТЕРАТУРНЕ ЧИТАННЯ 2-4 класи Поточна перевірка і поточне оцінювання

Об'єктами поточної перевірки навчальних досягнень учнів з літературного читання є складники читацької компетентності:

навички читання (правильність, спосіб, виразність, темп, розуміння прочитаного) вголос і мовчки;

досвід читацької діяльності учнів (обізнаність з колом дитячого читання, практичне засвоєння літературознавчих понять, уміння працювати з літературним твором, дитячою книжкою, довідковою літературою);

уміння читати напам'ять віршовані твори, твори малих жанрів (2-4 кл.), прозові твори (3-4 кл.);

складники комунікативної компетентності:

досвід мовленнєвої діяльності: аудітивні уміння; уміння переказувати зміст прочитаного твору, уміння складати усне висловлювання за змістом прочитаного, прослуханого (2-4 класи).

Поточна перевірка **навички читання** здійснюється в усній формі з урахуванням усіх показників (правильність, спосіб, розуміння, виразність, темп). Okремо темп читання із застосуванням кількісних показників учителем не перевіряється.

Подані показники є орієнтиром для розвитку темпу читання, а не перевірки та оцінювання. Вони можуть бути використані для організації само- та взаємоперевірки учнями темпу читання, а також одержання вчителем фактичного матеріалу для вибудування стратегії організації роботи учнів на уроках.

**Кількісні показники темпу читання вголос
(для розвитку темпу читання)**

Клас	I семестр	II семестр
2	35-45 сл/хв	50-60 сл/хв
3	65-70 сл/хв	75-80 сл/хв
4	80-85 сл/хв	90-95 сл/хв

Такий показник розвитку навички читання як виразність перевіряють на знайомому тексті, але окремо від інших показників не оцінюються.

Поточна перевірка **навички читання вголос** здійснюється в усній формі індивідуально у комплексі з усіма показниками: правильність, спосіб, виразність, темп, розуміння прочитаного. Для читання учніві пропонують незнайомий художній, науково-художній текст, який у кожному класі відрізняється складністю змісту, мовою твору, побудовою речень, обсягом (у 2 класі – 120-150 слів; у 3 класі – 180-210 слів, у 4 класі – 240-270 слів). Після читання вголос учню пропонується усно або письмово виконати завдання на розуміння прочитаного.

Перевірка навички читання вголос, у тому числі розуміння прочитаного, може здійснюватись після першого і наступних перечитувань твору. Якщо перевірка здійснюється після першого перечитування, то виразність не враховується, а запитання мають стосуватись фактичного змісту твору: *хто?, що?, які?, де?, коли?, як?; які і як відбувалися події?; хто персонажі?, що вони робили?, до якого жанру належить твір?*. Якщо перевірка здійснюється після наступних перечитувань, то виразність враховується, а завдання мають стосуватись визначення теми, основної думки; відтворення послідовності подій, встановлення смислових, причиново-наслідкових зв'язків, рис характеру персонажів, мотивів їхніх вчинків.

Орієнтовні вимоги до оцінювання сформованості навички читання вголос

Рівень навчальних досягнень учня/учениці	Бали	Характеристика навчальних досягнень учня/учениці
Початковий	1	Учень/учениця читає відривними складами, припускаючись численних помилок у закінченнях, наголошуванні слів, на пропуск, перестановку літер і складів, помилок мовного характеру. Повторно перечитує окремі слова, закінчення слів, робить великі паузи між словами, реченнями. Виявляє нерозуміння тексту як у цілому, так і змісту окремих речень
	2	Учень/учениця читає переважно складами, з тривалими паузами, припускаючись численних помилок у закінченнях, наголошуванні слів, на пропуск, перестановку літер і складів, помилок мовного характеру. Виявляє нерозуміння тексту в цілому але розуміє зміст окремих речень
	3	Учень/учениця значну кількість слів читає складами, не дотримуючись пауз між реченнями і смисловими групами слів. Припускається багатьох помилок на перестановку, заміну складів, звуків, слів, у наголошуванні слів. Виявляє нерозуміння тексту в цілому але частково розуміє зміст окремих фактів
Середній	4	Учень/учениця читає словами і складами. Читання монотонне. Часто припускається помилок у вимові, наголошуванні слів. Виявляє нерозуміння тексту в цілому, але розуміє окремі факти

	5	Учень/учениця читає переважно словами. Припускається помилок на заміну, перестановку складів, у наголошуванні слів, порушує правила вимови. Виявляє неповне розуміння фактичного змісту тексту
	6	Учень/учениця читає переважно плавно, цілими словами, припускаючись мовленнєвих помилок, а також у наголошуванні слів. Недостатньо повно розуміє фактичний зміст тексту. Припускається помилок, пов'язаних із розумінням основної думки твору, встановленні смислових зв'язків
Достатній	7	Учень/учениця читає плавно, цілими словами без зайвих пауз. Припускається кількох орфоепічних, мовленнєвих помилок. Виявляє достатнє розуміння фактичного змісту тексту. Припускається помилок, пов'язаних із розумінням основної думки твору
	8	Учень/учениця читає плавно словами, правильно. Припускається окремих помилок у наголошуванні слів. Усвідомлює фактичний зміст тексту, але не повно розуміє його основний смисл. Припускається помилок щодо розуміння підтексту, встановлення смислових, причиново-наслідкових зв'язків
	9	Учень/учениця читає плавно словами і групами слів, правильно. Припускається окремих орфоепічних помилок. Усвідомлює фактичний зміст та основний смисл тексту. Припускається помилок щодо розуміння підтексту, встановлення смислових, причиново-наслідкових зв'язків
Високий	10	Учень/учениця читає правильно, плавно словами і групами слів. Мають місце поодинокі орфоепічні помилки. У повному обсязі усвідомлює фактичний зміст та основний смисл текстів. Іноді припускається помилок щодо розуміння підтексту, встановлення смислових, причиново-наслідкових зв'язків
	11	Учень/учениця читає правильно, плавно словами і групами слів, із дотриманням норм літературної вимови. У повному обсязі, поглиблено усвідомлює фактичний зміст та основний смисл тексту. Іноді припускається неточностей щодо розуміння підтексту, встановлення смислових, причиново-наслідкових зв'язків
	12	Учень/учениця читає правильно, плавно, словами і групами слів із дотриманням норм літературної вимови. У повному обсязі, поглиблено розуміє фактичний зміст та основний смисл текстів, встановлює смислові, причиново-наслідкові зв'язки

Поточна перевірка **навички читання мовчки** у 2 класах здійснюється в усній формі і має діагностичний характер, у 3-4 класах – в письмовій формі фронтально за показниками: спосіб, темп, розуміння прочитаного. Учні мають прочитати текст мовчки і письмово виконати завдання. Для цього вчитель пропонує їм узяти в руки олівці. Після слова вчителя «Старт», учні розпочинають читання тексту. Через три хвилини вчитель говорить «Фініш» і учні ставлять олівцем крапку над словом, на якому зупинились. Далі учні дочитують текст і виконують запропоновані завдання.

Обсяг текстів у 2 класі – 170-230 слів; у 3 класі – 250-310 слів, у 4 класі – 330-390 слів.

Вимоги до формування змісту та оцінювання тестової роботи з перевірки навички читання мовчки в 3-4 класах

№ з/п	Види завдань	Кількість завдань	Кількість балів за кожне правильно виконане завдання	Максимальна кількість балів

1.	Читання мовчки: спосіб і темп. Спосіб читання мовчки оцінюється 1 балом за наявністю/відсутністю артикуляції під час читання. Темп читання максимально оцінюється 3 балами. Вчитель враховує обсяг тексту, який учень встиг прочитати за три хвилини: повністю (3 бали), не менше 2/3 (2 бали), не менше половини (1 бал), менше половини (жодного бала).	1	4	4 бали
2.	Розуміння прочитаного			
2.1	Завдання закритого типу, які передбачають вибір одного із запропонованих трьох варіантів відповідей	4	1 бали	4 балів
2.2	Завдання відкритого типу, що виконуються без опори на запропоновані варіанти відповідей (на встановлення відповідності; на встановлення правильної послідовності; з короткою відповідлю: самостійне утворення форм слова, добір слів за певною ознакою тощо; з розгорнутою відповідлю творчого характеру: побудова речень, продовження тексту, висловлення власної думки тощо)	2	2 бали	4 бали
Разом		7	-	12 балів

Зміст завдань такий самий, як і для перевірки розуміння учнями прочитаного вголос. Максимальна кількість балів за розуміння прочитаного мовчки становить 8 балів. Перевірка розуміння прочитаного мовчки тексту повторного його перечитування не передбачає.

Поточну перевірку *досвіду читацької діяльності учнів* (за усіма показниками: обізнаність з колом дитячого читання, практичне засвоєння літературознавчих понять, уміння працювати з літературним твором, дитячою книжкою, довідковою літературою) здійснюють у комплексі з поточною перевіркою **уміння складати висловлювання** за змістом прочитаного, прослуханого в усній та письмовій формах.

Для цієї перевірки добирають завдання згідно з державними вимогами до навчальних досягнень учнів у чинній навчальній програмі з літературного читання.

Оцінювання результатів усної перевірки досвіду читацької діяльності учнів та уміння складати висловлювання за змістом прочитаного, прослуханого здійснюють за поданими вимогами.

**Орієнтовні вимоги до оцінювання досвіду читацької діяльності
та уміння складати висловлювання за змістом прочитаного,
прослуханого під час усної перевірки**

Рівень навчаль- них досягнень учня/учениці	Бали	Характеристика навчальних досягнень учня/учениці

Початковий	1	Учень/учениця усвідомлює окремі фрагменти змісту твору, частково виконує завдання за змістом тексту лише зі значною допомогою вчителя. Припускається численних мовних, мовленнєвих, орфоепічних помилок
	2	Учень/учениця зосереджує свою увагу на окремих епізодах, зазвичай емоційно забарвлених; частково розуміє значення окремих слів, словосполучень, речень у тексті; виконує окремі завдання за змістом твору лише зі значною допомогою вчителя. Припускається численних мовних і мовленнєвих помилок
	3	Учень/учениця зосереджує свою увагу лише на подіях; не завжди розуміє, як вони пов'язані між собою; виконує завдання за змістом твору лише зі значною допомогою вчителя; спроможний(а) розрізнити твори за їх жанровими ознаками (казка, вірш, оповідання), назвати окремі структурні елементи дитячої книжки (обкладинка, сторінка, назва книжки) лише після кількаразового пояснення вчителя. Мовлення характеризується наявністю багатьох орфоепічних і мовленнєвих помилок
Середній	4	Учень/учениця виконує завдання за змістом твору, називає окремих персонажів, дає відповідь на запитання за змістом тексту лише з допомогою вчителя; утруднюється практично розрізнити жанрові ознаки вивчених творів. Припускається багатьох мовних і мовленнєвих помилок
	5	Учень/учениця виконує завдання за змістом твору, усвідомлює його фактичний зміст з допомогою вчителя; може точно, як у тексті, назвати окремих персонажів. У розрізненні основних жанрів вивчених творів потребує допомоги вчителя. Утруднюється правильно назвати призначення окремих структурних елементів дитячої книжки. Висловлює (без аргументації) найпростіші оцінювальні судження щодо поведінки, вчинків персонажів («хороший», «поганий»). Припускається мовних і мовленнєвих помилок
	6	Учень/учениця самостійно виконує завдання за змістом твору, усвідомлює його фактичний зміст з незначною допомогою вчителя. Висловлює (без аргументації) власне ставлення до подій, вчинків персонажів, користуючись елементарною оцінювальною лексикою. Виявляє нестійкі уміння у практичному розрізненні основних жанрів вивчених творів. Правильно називає та усвідомлює призначення окремих структурних елементів дитячої книжки. Не повною мірою володіє способами пошуку навчально-пізнавальної інформації у виданнях довідкового характеру. Наводить кілька прикладів літературних творів, що вивчались, окремі з них – за авторською принадлежністю. З допомогою вчителя усвідомлює в тексті роль окремих яскравих, образних висловів. Виконує завдання на словесне малювання, придумування творів за аналогією з прочитаним, вміє читати за ролями. Почасті припускається мовних і мовленнєвих помилок
Достатній	7	Учень/учениця переважно самостійно виконує завдання за текстом: усвідомлює фактичний зміст, визначає і називає персонажів твору; знаходить у тексті відповіді на запитання щодо відтворення фактичного змісту твору; визначає тему, складає план твору з допомогою вчителя. Знаходить у тексті засоби художньої виразності, хоч і неповно розуміє їх функції у творі. Розрізняє твори за жанровими ознаками з незначною допомогою вчителя. Правильно наводить не менше 1 прикладу вивчених програмових творів, в окремих випадках неправильно називає їх авторів. З незначною допомогою вчителя виявляє уміння орієнтуватися у дитячій книжці з опорою на її структурні елементи, іноді припускається неточностей під час пояснення їх призначення. Виявляє нестійкі уміння здійснювати пошук навчально-пізнавальної інформації у довідкових виданнях. Припускається окремих мовних та мовленнєвих помилок

	8	Учень/учениця загалом самостійно виконуючи завдання за текстом: висловлює власне ставлення до подій, вчинків персонажів, користуючись елементарною оцінювальною лексикою, спираючись на текстовий матеріал; знаходить у тексті відповіді на запитання щодо відтворення фактичного змісту твору; визначає тему твору з незначною допомогою вчителя; в цілому самостійно складає план твору. Переважно самостійно практично розрізняє твори за жанровими ознаками; правильно наводить не менше 2 прикладів вивчених програмових творів, в окремих випадках неправильно називає їх авторів; виявляє уміння орієнтуватися у дитячій книжці з опорою на її структурні елементи, іноді припускається неточності під час пояснення їх призначення, не завжди застосовує набуті знання у практичній діяльності. Потребує удосконалення уміння знаходити навчально-пізнавальну інформацію у виданнях довідкового характеру. Є поодинокі мовленнєві помилки
	9	Учень/учениця самостійно виконує завдання за текстом: висловлює власне ставлення до подій, вчинків персонажів, припускаючись неточностей у формулюванні найпростіших оцінювальних суджень; спираючись на текстовий матеріал, знаходить у тексті відповіді на запитання щодо відтворення фактичного змісту твору; визначає тему твору, складає план. Не завжди може пояснити роль окремих авторських засобів художньої виразності Практично розрізняє твори за жанровими ознаками (з незначною допомогою вчителя). Самостійно перераховує основні жанрові ознаки творів (іноді припускається помилок). Вміє знаходити у текстах порівняння, читати за ролями, складати за допомогою вчителя власні міні-твори (загадки, лічилки, казки тощо). Правильно наводить не менше 3 прикладів вивчених програмових творів, припускається помилок у визначені їх авторів. З незначною допомогою вчителя орієнтується у дитячій книжці з опорою на її структурні елементи, іноді припускається неточності під час пояснення їх призначення. Володіє операційною стороною діяльності з пошуку потрібної книжки, навчально-пізнавальної інформації у довідкових виданнях
Високий	10	Учень/учениця правильно виконує завдання за текстом: висловлює оцінювальні судження щодо поведінки, вчинків героїв, використовуючи авторські засоби художньої виразності. Розуміє їх функції у творі. Формулює запитання до окремих абзаців тексту; самостійно визначає тему твору; пояснює зв'язок заголовка із змістом твору; визначає у тексті структурні елементи (зачин, основну частину, кінцівку); складає план твору. Практично розрізняє казку, вірш, оповідання та правильно наводить не менше 1 прикладу кожного жанру. Орієнтується у світі дитячих книжок, правильно називає 3 вивчених програмових твори та в окремих випадках неправильно називає їх авторів. Свідомо користується структурними елементами дитячої книжки у навчальній діяльності (правильно визначає орієнтовний зміст книжки з опорою на заголовок та ілюстрації; знаходить необхідний твір у змісті та визначає сторінку, на якій він знаходиться). Самостійно здійснює пошук навчально-пізнавальної інформації у довідкових виданнях
	11	Учень/учениця правильно виконує завдання за текстом; висловлює оцінювальні судження щодо поведінки і вчинків героїв з використанням відповідної оцінної лексики, аргументує свої відповіді з посиланням на текст. Висловлює та аргументує своє ставлення не лише до подій, а й до змісту твору загалом, вдало використовуючи авторські засоби художньої виразності. Самостійно визначає тему і основну думку твору. В окремих випадках не точно розуміє підтекст (4 кл.).

	Орієнтується у світі дитячих книжок, розрізняє та порівнює їх за жанрово-родовими ознаками, тематичним спрямуванням, авторською принадлежністю. Правильно наводить не менше 2 прикладів кожного жанру. Правильно називає 3 вивчених програмових творів та їх авторів. Свідомо користується структурними елементами дитячої книжки у навчальній діяльності (правильно визначає орієнтовний зміст книжки з опорою на заголовок та ілюстрації; знаходить необхідний твір у змісті та визначає сторінку, на якій він знаходиться). Самостійно володіє операційною стороною пошуку навчально-пізнавальної інформації у виданнях довідкового характеру; застосовує знання, уміння й навички під час вивчення інших шкільних предметів
12	Учень/учениця швидко і правильно виконує завдання за текстом. Висловлює власне ставлення до змісту твору, добираючи відповідні аргументи щодо певної позиції. Самостійно орієнтується в колі дитячого читання: розрізняє, порівнює, наводить приклади книжок за жанровим, тематичним спрямуванням, авторською принадлежністю, правильно наводить більше 2 прикладів, визначає найпростіші їх жанрові ознаки. Правильно називає більше 3 вивчених програмових творів та їх авторів. Знаходить в текстах порівняння, придумує порівняння; складає міні-твори: казки, лічилки, загадки, римовані рядки; придумує продовження прочитаних творів. Свідомо користується структурними елементами дитячої книжки у навчальній діяльності (правильно визначає орієнтовний зміст книжки з опорою на заголовок та ілюстрації; знаходить необхідний твір у змісті та визначає сторінку, на якій він знаходиться). Орієнтується в структурі і змісті різних типів дитячих видань; самостійно користується різними видами бібліотечно-бібліографічної допомоги під час вибору книжок; виявляє уміння правильно формулювати свої читацькі запити; застосовує набуті знання та вміння у практичній діяльності

Письмова перевірка досвіду читацької діяльності у 2 класі передбачає первинне ознайомлення учнів із текстом під час читання його вголос учителем. При цьому другокласники мають стежити за читанням по тексту. Учні 3-4 класів читають текст самостійно мовччи або пошепки. Після первинного ознайомлення з текстом, під час його опрацювання учні виконують письмові завдання на перевірку сформованості вмінь визначати основну думку твору, його тему, розрізняти жанри, встановлювати послідовність подій у творі, характеризувати вчинки дійових осіб, пояснювати зображенальні можливості художнього слова тощо. У 2 класі письмова частина роботи передбачає 3 завдання з перевірки уміння працювати з літературним твором і 1 творчого завдання. У 3-4 класах – 1 завдання з такого показника досвіду читацької діяльності, як обізнаність з колом дитячого читання; по 2 завдання з таких показників, які практичне засвоєння літературознавчих понять і уміння працювати з літературним твором, дитячою книжкою, довідковою літературою та 1 творчого завдання.

Водночас частина цієї перевірки у 3-4 класах, що виконується письмово, може проводитись у тестовій формі. Тестова робота складається з завдань двох типів, вимоги до формування яких, їх кількості та оцінювання відповідно до кожного із зазначених показників досвіду читацької діяльності під час письмової перевірки подано у таблиці. Письмова робота укладається з 8 завдань таким чином, щоб загальна кількість балів дорівнювала 12, а зміст завдань охоплював усі, зазначені у таблиці, показники досвіду читацької діяльності.

Вимоги до завдань для поточної письмової перевірки досвіду читацької діяльності в 3-4 класах

Показники досвіду читацької діяльності учнів	Обізнаність з колом дитячого читання	Практичне засвоєння літературознавчих понять	Уміння працювати з літературним твором, дитячою книжкою, довідковою літературою
Тип, кількість завдань та кількість балів за виконання кожного	2 завдання закритого типу які передбачають вибір одного із запропонованих трьох варіантів відповідей по 1 балу за кожне або 1 завдання відкритого типу на встановлення відповідності, що оцінюється 2 балами	2 завдання закритого типу які передбачають вибір одного із запропонованих трьох варіантів відповідей по 1 балу за кожне або 1 завдання відкритого типу на встановлення відповідності, що оцінюється 2 балами	1 завдання закритого типу, що оцінюється 1 балом; 1 завдання відкритого типу на встановлення правильної послідовності, що оцінюється 2 балами; 1 завдання відкритого типу з короткою відповіддю, що оцінюється 2 балами; 1 завдання з розгорнутою відповіддю (творче), що оцінюється 2 балами

Об'єктом поточної перевірки є уміння *читати напам'ять віршовані і прозові твори*. Перевірку здійснюють усно, індивідуально протягом наступних 2-3 уроків після опрацювання твору, що вивчається напам'ять. Okремі уроки на перевірку уміння читати напам'ять не відводять.

Орієнтовний розподіл поточної перевірки уміння читати напам'ять

Вид поточної перевірки	2 клас		3 клас		4 клас	
	I сем.	II сем.	I сем.	II сем.	I сем.	II сем.
Читання напам'ять віршованих текстів	2	2	3	2	3	3
Читання напам'ять прозових текстів	-	-	-	1 уривок з казки (30-35 слів)	1 уривок з казки (35-40 слів)	1 уривок з оповідання (35-40 слів)

Якість читання творів напам'ять визначають за такими вимогами:

правильність, повнота відтворення фактичного змісту твору;

виразність читання (чіткість дикції, інтонаційна правильність, уміння виявити своє ставлення до того, що читається; доречність використання мовленнєвих та позамовних (міміка, жести) засобів виразності;

дотримання орфоепічних норм (літературна вимова голосних і приголосних звуків у різних позиціях, сполучень звуків у мовленнєвому потоці, а також наголошування слів). У дітей з **органічними порушеннями вимови цей критерій не враховується**.

Поточна перевірка **досвіду мовленнєвої діяльності** здійснюється окремо за кожним показником: аудіативні уміння (усно і письмово); уміння переказувати зміст прочитаного твору (усно), уміння складати висловлювання за змістом прочитаного, прослуханого (усно).

Для поточної перевірки **аудіативних умінь** – слухати й розуміти усне мовлення учням пропонується прослухати незнайомий текст, орієнтовний обсяг якого у 2 класі – 140-160 слів, у 3 класі – 210-230 слів, у 4 класі – 280-300 слів. Після прослуховування тексту учні усно або письмово виконують завдання на розуміння фактичного змісту сприйнятого на слух тексту (*хто?, що?, які?, де?, коли?, як?*), відтворення послідовності подій; встановлення смыслових, причиново-наслідкових зв'язків, визначення теми твору. Для учнів 2 класу завдання мають стосуватись тільки фактичного змісту твору. Оцінювання аудіативних умінь в усній формі здійснюється за тими ж вимогами, що і оцінювання сформованості навички розуміння прочитаного.

Для письмової перевірки аудіативних умінь добирають 8 тестових завдань, з яких 4 завдання закритого типу з вибором однієї правильної відповіді серед трьох пропонованих варіантів по 1 балу за кожне і 4 завдання відкритого типу по 2 бали за кожне. Зміст завдань такі самі, як і для усної перевірки аудіативних умінь.

Поточна перевірка **уміння переказувати зміст прочитаного твору** відбувається в усній формі і оцінюється за поданими вимогами.

Вимоги до оцінювання вміння переказувати зміст прочитаного твору

Рівень навчальних досягнень учня/учениці	Бали	Характеристика навчальних досягнень учня/учениці
Початковий	1	Учень/учениця переказує фактичний зміст твору з опорою на поданий план окремими, не пов'язаними між собою реченнями. Припускається численних мовних, мовленнєвих, орфоепічних помилок. Невдало вживає у переказі велику кількість слів, словосполучень
	2	Учень/учениця відтворює на основі поданого плану окремі, не пов'язані між собою фрагменти змісту твору. Припускається численних мовних і мовленнєвих помилок
	3	Учень/учениця переказує на основі поданого плану менше половини змісту тексту. Його переказ характеризується непослідовністю, пропуском фрагментів, важливих для цілісного розуміння змісту, наявністю багатьох орфоепічних і мовленнєвих помилок
Середній	4	Учень/учениця недостатньо зв'язно відтворює з опорою на поданий план більшу частину фактичного змісту тексту. Порушує послідовність викладу, припускаючись мовних і мовленнєвих помилок
	5	Учень/учениця зв'язно, але недостатньо повно, відтворює фактичний зміст твору з опорою на поданий план. Пoчасти порушує послідовність викладу. Припускається мовних і мовленнєвих помилок
	6	Учень/учениця переказує з опорою на план зміст твору зв'язно, загалом повно, послідовно, хоч не завжди розрізняє основну й другорядну інформацію. Виявляє нестійкі уміння виділяти смыслові частини тексту. Пoчасти припускається мовних і мовленнєвих помилок
Достатній	7	Учень/учениця відтворює зміст твору (з урахуванням виду переказу) зв'язно, достатньо повно, послідовно, з елементами аргументації поведінки, вчинків персонажів. Припускається окремих мовних та мовленнєвих помилок
	8	Учень/учениця загалом самостійно, зв'язно, логічно, послідовно переказує (з урахуванням виду переказу) зміст твору. Використовує у мовленні авторські засоби художньої виразності, почасті невдало замінюючи їх власними. Є поодинокі мовленнєві помилки
	9	Учень/учениця самостійно, зв'язно, послідовно, повно переказує (з урахуванням виду переказу) зміст твору. Загалом вдало використовує у мовленні авторські засоби художньої виразності. Припускається поодиноких мовленнєвих помилок
Високий	10	Учень/учениця самостійно, зв'язно, логічно, повно переказує (з урахуванням виду переказу) зміст твору, акцентуючи увагу на головному.
	11	Учень/учениця самостійно, зв'язно, логічно, повно переказує (з урахуванням виду переказу) зміст твору, виділяючи головне. Під час переказу замінює діалоги розповіддю.

	12	Учень/учениця самостійно буде розповідь, виділяючи головне та узагальнюючи зміст прочитаного. Використовує під час переказу засоби художньої виразності.

Підсумкова перевірка і підсумкове оцінювання

Об'єктами підсумкової (тематичної) перевірки є:

- навичка читання вголос (правильність, спосіб, виразність, темп, розуміння прочитаного);
- навичка читання мовчки (спосіб, темп, розуміння прочитаного);
- досвід мовленнєвої діяльності: аудіативні уміння;
- досвід мовленнєвої діяльності: уміння переказувати зміст прочитаного твору;
- досвід читацької діяльності учнів: уміння працювати з літературним твором.

З метою уніфікації вимог до тематичних перевірок з навчальних предметів «Українська мова» і «Літературне читання» тематична перевірка з предмета «Літературне читання» здійснюється не за результатами опрацювання творів певного розділу/розділів кола читання (поданих у підручнику), а за визначеними об'єктами. Відповідно у кожному класі протягом навчального року проводять по 8 тематичних контрольних робіт, як у письмовій формі на окремому уроці, так і в усній – із виділенням 10-15 хвилин на кожному з певної кількості послідовних уроків. З огляду на це перелік літературних творів, які планується опрацювати протягом навчального року, рівномірно розподіляється на 8 блоків, у кінці вивчення кожного з яких і проводять контрольну роботу.

Зведеній перелік робіт для підсумкових перевірок, які проводяться в 2-4 класах з літературного читання

Вид перевірки	2 клас		3 клас		4 клас	
	I сем.	II сем.	I сем.	II сем.	I сем.	II сем.
Навичка читання вголос (усно). Контрольні роботи № 4 і № 8	1	1	1	1	1	1
Навичка читання мовчки (письмово). Контрольні роботи № 2 і № 6	-	-	1	1	1	1
Аудіювання (письмово). Контрольні роботи у 3-4 класах № 1 і № 5; у 2 класі № 1, № 2, № 5, № 6	2	2	1	1	1	1
Усний переказ прочитаного твору (усно). Контрольна робота № 3	1	-	1	-	1	-
Робота з літературним твором (письмово). Контрольна робота № 7	-	1	-	1	-	1
Підсумкова контрольна робота/ Державна підсумкова атестація	-	-	-	-	-	1
Загальна кількість перевірок за семестр	4	4	4	4	4	5

Тематичні контрольні роботи можуть проводити окремо за кожним із поданих у таблиці видів перевірок: сформованості навички читання вголос; сформованості навички читання мовчки; сформованості навички аудіювання; уміння усно переказувати літературний твір; сформованості уміння працювати з літературним твором. Водночас контрольні роботи можуть бути комбіновані: 1) з перевірки сформованості навички читання мовчки та завдань до тексту для перевірки розуміння змісту прочитаного, уміння працювати з текстом, творчого на побудову висловлювання власної думки за змістом прочитаного; 2) з перевірки навички читання мовчки із тестовими завданнями для перевірки розуміння змісту прочитаного, уміння працювати з текстом, творчого завдання на побудову висловлювання власної думки за змістом прочитаного.

Комбіновані роботи проводять тільки в 3-4 класах. Загальна кількість перевірок за семестр від вибору кількості комбінованих робіт не змінюється. При цьому протягом навчального року комбінованих робіт має бути не більше 3.

Контрольні роботи з перевірки **навичок читання вголос, читання мовчки, аудіювання, усного переказу літературного твору і роботи з літературним твором** як окремі роботи здійснюються за тими ж вимогами, що і поточна перевірка цих навичок.

Вимоги до формування змісту та оцінювання комбінованої роботи в 3-4 класах

(з перевірки сформованості навички читання мовчки та завдань до тексту для перевірки розуміння змісту прочитаного, уміння працювати з текстом, творчого на побудову висловлювання власної думки за змістом прочитаного)

№ з/п	Види завдань	Кількість завдань	Кількість балів за кожне правильно виконане завдання	Максимальна кількість балів
1.	Текст (незнайомий учням) для самостійного читання з обсягом: у 3 класі – 250-310 слів; у 4 класі – 330-390 слів. Кількість слів, які потребують пояснення – не більше 2. Речення у тексті не мають містити більше 12 слів. Стиль тексту – художній	1	4 бали*	4 балів
2.	Завдання до тексту для перевірки розуміння його змісту і вміння працювати з текстом	6	1 бал	6 балів
3.	Творче завдання: письмове висловлення власної думки до змісту прочитаного тексту: в 3 класі – 2-3 речення, в 4 класі – 4-5 речень***	1	2 бали***	2 бали
Разом		8	-	12 балів

Вимоги до формування змісту та оцінювання комбінованої роботи в 3-4 класах

(з перевірки навички читання мовчки із тестовими завданнями для перевірки розуміння змісту прочитаного, уміння працювати з текстом, творчого завдання на побудову висловлювання власної думки за змістом прочитаного)

№ з/п	Види завдань	Кількість завдань	Кількість балів за кожне правильно виконане завдання	Максимальна кількість балів
1.	Текст (незнайомий учням) для самостійного читання з обсягом: у 3 класі – 250-310 слів; у 4 класі – 330-390 слів. Кількість слів, які потребують пояснення – не більше 2. Речення у тексті не мають містити	1	по 4 бали*	4 бали

	більше 12 слів. Стиль тексту – художній			
2.	Завдання до тексту закритого типу з вибором однієї правильної відповіді серед трьох пропонованих варіантів	2	1 бал	2 бали
3.	Завдання до тексту відкритого типу з короткою відповіддю	1	2 бали**	2 бали
4.	Завдання до тексту відкритого типу на встановлення послідовності або відповідності між 6 компонентами	1	2 бали**	2 бали
5.	Творче завдання до тексту: письмове висловлення власної думки до змісту прочитаного тексту: в 3 класі 2-3 – речення, в 4 класі – 4-5 речень****	1	2 бали***	2 бали
Разом		6	-	12 балів

* оцінювання навички читання мовчки здійснюється за тими ж вимогами, що і під час поточної перевірки;

** якщо завдання виконано частково, неточно – 1 балом;

***якщо у творчому завдання учень логічно, правильно висловлює думку, обґрутує її, дає свою оцінку вчинкам героїв, описаним подіям, завдання оцінюється 2 балами;

**** бали за письмову частину роботи з читання виставляють без урахування помилок за грамотність.

Для підсумкової перевірки можуть готоватись контрольні роботи з іншими підходами до структурування і комбінування завдань, але з обов'язковим дотриманням вимог до навчальних досягнень учнів, зазначених у чинній програмі з навчального предмета.

МАТЕМАТИКА

1-4 класи

Об'єктами поточної і підсумкової перевірок навчальних досягнень учнів 1-4 класів з **математики** є складники математичної компетентності: обчислювальні уміння і навички; уміння і навички розв'язування задач; застосування властивостей, правил, алгоритмів, залежностей; виконання вимірювань та геометричних побудов.

Поточна перевірка здійснюється як в усній, так і письмовий формах і оцінюється за пропонованими вимогами.

Вимоги до оцінювання усних відповідей учнів під час поточної перевірки

Рівень навчальних досягнень учня/учениці	Бали	Характеристика навчальних досягнень учня/учениці
Початковий	1	Учень/учениця розрізняє математичні об'єкти, подані в готовому вигляді (поняття, дії, правила, окремі геометричні форми в довкіллі); виконує найпростіші математичні операції за допомогою вчителя
	2	Учень/учениця розрізняє окремі об'єкти вивчення (математичні поняття за їх ознаками, формули); виконує найпростіші математичні операції на рівні копіювання зразка виконання
	3	Учень/учениця розрізняє об'єкти вивчення (математичні операції, моделі задач); виконує елементарні математичні операції після детального кількаразового їх пояснення вчителем
Середній	4	Учень/учениця частково відтворює засвоєну навчальну інформацію, наводить приклади за аналогією або за підказкою вчителя; розуміє математичну термінологію; розв'язує однотипні математичні операції за наданим зразком

	5	Учень/учениця відтворює засвоєну навчальну інформацію за допомоги вчителя (називає суттєві ознаки математичних об'єктів); частково використовує математичну термінологію; виконує математичні операції, але не вміє пояснити свої дії
	6	Учень/учениця відтворює навчальну інформацію у засвоєній послідовності (за допомоги вчителя формулює правила, закони й залежності, ілюструє їх прикладами); частково коментує способи виконання математичних операцій
Достатній	7	Учень/учениця виділяє суттєві ознаки математичних понять; формулює прості висновки; застосовує знання й уміння під час виконання математичних завдань за знайомим алгоритмом; частково пояснює свої дії
	8	Учень/учениця розкриває сутність математичних понять, ілюструє їх прикладами; самостійно виконує математичні операції; детально пояснює свої дії
	9	Учень/учениця усвідомлено відтворює навчальний зміст, ілюструє відповіді прикладами з реального життя; виконує завдання, які потребують значної самостійності; виправлює помилки, на які вказує вчитель
Високий	10	Учень/учениця вільно володіє програмовим матеріалом, встановлює міжпонятійні зв'язки, комбінує елементи навчальної інформації і способи діяльності для одержання іншого шляху виконання завдання; аналізує та обґруntовує способи виконання математичних операцій; знаходить і виправлює власні помилки
	11	Учень/учениця демонструє гнучкі знання; описує варіативні ситуації, в яких можна застосовувати певне знання чи уміння; будує алгоритми виконання математичних завдань; застосовує елементи пошукової діяльності; володіє навичками самоконтролю
	12	Учень/учениця виявляє системність знань і способів математичної діяльності, використовує набутий досвід у змінених навчальних умовах і життєвих ситуаціях; демонструє нестандартний підхід до розв'язування навчальних і практично зорієтованих задач; об'єктивно оцінює свою роботу

Вимоги до оцінювання письмових робіт учнів під час поточної перевірки

Рівень навчальних досягнень учня/учениці	Бали	Характеристика навчальних досягнень учня/учениці
Початковий	1	Робота виконувалась, але допущено 12 і більше грубих помилок
	2	Правильно виконано менше 1/3 роботи або в роботі допущено 10-11 грубих помилок
	3	Правильно виконано 1/3 роботи або в роботі допущено 8-9 грубих помилок
Середній	4	Правильно виконано 2/5 роботи або в роботі допущено 6-7 грубих помилок

	5	Правильно виконано половину роботи або виконано роботу в повному обсязі й допущено 5 грубих помилок
	6	Правильно виконано 3/5 роботи або виконано роботу в повному обсязі й допущено 4 грубі помилки
Достатній	7	Правильно виконано 2/3 роботи або виконано роботу в повному обсязі й допущено 3 грубі помилки
	8	Правильно виконано 3/4 роботи або виконано роботу в повному обсязі й допущено 2 грубі помилки
	9	Робота виконана в повному обсязі, але допущено 1 грубу й 1 негрубу помилку
Високий	10	Робота виконана в повному обсязі, але допущено 1 негрубу помилку
	11	Робота виконана правильно в повному обсязі окрім завдання підвищеної складності або творчого характеру
	12	Робота виконана правильно в повному обсязі, в тому числі завдання підвищеної складності або творчого характеру

Під час перевірки слід розрізняти грубі й негрубі помилки. Дві негрубі помилки рекомендуємо прирівнювати до однієї грубої.

До грубих помилок належать:

неправильне обчислення у завданні, мета якого – перевірка обчислювальних умінь і навичок;

неправильне розв'язання задачі (пропуск дії, неправильний добір дії, зайва дія);

незнання або неправильне застосування властивостей, правил, алгоритмів, залежностей;

невідповідність виконаних вимірювань та геометричних побудов умові завдання.

Негрубими помилками є:

неправильне виконане обчислення у випадку, коли метою завдання не передбачена перевірка обчислювальних умінь і навичок;

відсутність пояснювального тексту, відповіді завдання, назви величин або невідповідність їх виконаним діям та отриманим результатам;

не доведене до логічного кінця робота з перетворення іменованих чисел з одних одиниць вимірювання в інші;

неправильне за стилістикою формулювання запитання чи відповіді задачі;

неправильне списування даних завдання за умови правильного його виконання;

помилки у записах математичних термінів, символів, позначеннях геометричних фігур.

Якщо учень (учениця) самостійно знаходить і охайно виправляє допущену помилку, то це не вважається недоліком роботи.

Підсумкова перевірка і підсумкове оцінювання

Підсумкова тематична перевірка здійснюється у формі тематичної контрольної роботи в кінці вивчення теми/тем (2-4 кл.) і в кінці навчального року (1 кл., 4 кл.). Протягом навчального року проводять 8 тематичних контрольних робіт, одна з яких з перевірки сформованості навичок усних обчислень.

Зведеній перелік тематичних перевірних робіт, які проводять в 1-4 класах з математики

Вид перевірки	1 клас	2 клас		3 клас		4 клас	
	ІІ сем.	I сем.	ІІ сем.	I сем.	ІІ сем.	I сем.	ІІ сем.

Тематична контрольна робота		4	3	4	3	4	3
Тематична контрольна робота з перевірки сформованості навичок усних обчислень			1		1		1
Підсумкова контрольна робота/ Державна підсумкова атестація	1	—	—	—	—	—	1
Загальна кількість перевірок за семестр	1	4	4	4	4	4	5

Тематична контрольна робота може бути: *комбінованою*, що складається з завдань на обчислення, розв'язання задачі, рівняння, завдань з іменованими числами та геометричного матеріалу; *тестовою*, що складається із тестових завдань закритого і відкритого типів.

Залежно від теми, контингенту класу вчитель може обирати або комбіновану або тестову контрольну роботу. Загальна кількість перевірок за семестр від вибору кількості комбінованих та тестових робіт не змінюється. При цьому протягом навчального року комбінованих робіт має бути не менше 4.

Усі письмові обчислення до завдань мають виконуватись у зошиті.

Тестову роботу для 1-2 класів пропонується складати з 3 завдань закритого типу та 2 завдань відкритого типу, одне з яких з короткою відповіддю, а інше – з розгорнутою. Комбіновану контрольну роботу для 1-2 класів складають з 3 завдань на обчислення, по 1 – на розв'язання задачі та геометричний матеріал, рівняння, завдань з іменованими числами.

Вимоги до формування змісту і оцінювання комбінованої контрольної роботи для 3-4 класів

№ з/п	Види завдань	Кількість завдань	Кількість балів за кожне правильно виконане завдання	Максимальна кількість балів
1.	Задача	1	3 бали*	3 бали
2.	Завдання на перевірку обчислювальних умінь і навичок	3	1 бал	3 бали
3.	Завдання пов'язані величинами	1	1 бал	1 бали
4.	Завдання на розв'язання рівнянь, буквених виразів	1	1 бал	1 бали
5.	Геометричний матеріал	1	2 бали**	2 бали
6.	Творче завдання або завдання з логічним навантаженням	1	2 бали	2 бали
Разом		8	-	12 балів

Вимоги до формування змісту і оцінювання тестової контрольної роботи в 3-4 класах

№ з/п	Види завдань	Кількість завдань	Кількість балів за кожне правильно виконане завдання	Максимальна кількість балів
1.	Завдання закритого типу з вибором однієї відповіді серед трьох пропонованих варіантів	3	1 бал	3 бали

2.	Завдання відкритого типу на встановлення послідовності або відповідності між 6 компонентами	2	2 бали*	4 бали
3.	Завдання відкритого типу з короткою відповіддю	1	2 бали*	2 бали
4.	Завдання відкритого типу з розгорнутою відповіддю (задача)	1	3 бали**	3 бали
Разом		7	-	12 балів

* якщо хід розв'язування задачі неправильний, учень не отримує жодного балу за цей вид роботи; якщо неправильним є вибір останньої дії – 2 бали; якщо неправильним є вибір однієї дії (другої або третьої) та/чи є помилка в обчисленні – 1 бал; за помилки в обчисленнях при дотриманні ходу розв'язання задачі знімається 1 бал;

** якщо завдання виконано частково, воно оцінюється 1 балом.

Для підсумкової перевірки контрольні роботи можуть укладатись з іншими підходами до структурування і комбінування завдань, але з обов'язковим дотриманням вимог до навчальних досягнень учнів, зазначених у чинній програмі з навчального предмета.

Окремим видом тематичної перевірки є перевірка навички **усних обчислень** у межах програмових вимог. Її здійснюють один раз за семестр у письмовій формі (математичний диктант, робота на картках тощо). Обсяг цієї роботи має містити не більше 12 арифметичних операцій. Тривалість цієї роботи учителем визначає зважаючи на контингент класу, але не більше 25 хвилин.

ПРИРОДОЗНАВСТВО 1-4 класи

Поточна перевірка і поточне оцінювання

Об'єктами поточної перевірки з природознавства є складники предметної природознавчої компетентності:

знання (у формі фактів, понять) про предмети і явища природи, їх взаємозв'язки і залежності між ними;

уміння виконувати різні види навчально-пізнавальних дій щодо об'єктів природи та інформації про них;

уміння застосовувати спеціальні методи пізнання об'єктів природи (дослід, практичну роботу, спостереження);

уміння виконувати практичні дії з об'єктами природи;

уміння оцінювати об'єкти природи, а також власну поведінку та інших людей серед природи;

уміння застосовувати набуті знання та навички у своєму повсякденному житті;

уміння творчого застосування набутих природничих знань і способів діяльності в змінених ситуаціях;

досвід емоційно-ціннісного ставлення до навколошнього світу і природи, до різноманітних видів діяльності, зокрема природоохоронної.

Поточна перевірка здійснюється у процесі усного або письмового опитування, бесід, спостережень, практичних робіт, дослідів, проектів, тестових і творчих завдань, дидактичних ігор тощо.

Вимоги до поточного оцінювання навчальних досягнень учнів

Рівень навчальних досягнень учня/учениці	Бали	Характеристика навчальних досягнень учня/учениці
Початковий	1	Учень/учениця відтворює окремі факти та елементарні уявлення не усвідомлюючи їх суті. Спостерігає за виконанням практичних робіт, але не може пояснити сутність виконання кожної з її частин
	2	Учень/учениця відтворює незначну частину навчального матеріалу на рівні копіювання зразка, має елементарні уявлення лише за допоміжними запитаннями вчителя, допускаючи неточності і помилки, частково розуміючи відтворене. Спостерігає за виконанням практичних робіт, повторює висновки про результати спостережень зі значними помилками, не усвідомлюючи їх суті
	3	Учень/учениця відтворює незначну частину навчального матеріалу; за допомогою вчителя виконує елементарні завдання, потребує детального кількаразового пояснення їх виконання. Практичні роботи виконує зі значною допомогою вчителя; спостерігає за дослідами, які проводить вчитель, але не може їх пояснити; може назвати окремі норми екологічної поведінки в місцевому природному середовищі; включається в роботу малої групи співробітництва, але не виявляє ініціативи і виконує роботу лише за зразком
	4	Учень/учениця відтворює частину навчального матеріалу у формі понять за допомогою вчителя, віддає перевагу конкретному перелічуванню тіл, явищ, їх ознак; має утруднення встановлювати зв'язки й залежності між тілами і явищами природи, спрогнозувати результат діяльності людини та її вплив на природу. Під час практичної роботи може повторити за зразком певну операцію, дію; виконує елементарні завдання
	5	Учень/учениця за допомогою вчителя відтворює основний навчальний матеріал, дає визначення понять, допускаючи помилки й неточності, за допомогою вчителя встановлює нескладні зв'язки між природними тілами; виявляє істотні й неістотні ознаки об'єктів, але має утруднення аналізувати об'єкти у логічній послідовності; порівнює природні тіла і явища за однією ознакою та за навідними запитаннями вчителя. Під час виконання практичних робіт виконує прості досліди за детальною інструкцією вчителя, уміє копіювати зразок виконання певної навчальної дії
	6	Учень/учениця будує відповідь у засвоєній послідовності; виконує дії за зразком у подібній ситуації; відповіді доповнюють уточнюючи за навідними запитаннями вчителя, ілюструючи їх прикладами з підручника, зошита з друкованою основовою, з дидактичних матеріалів; порівнює природні об'єкти не менш, ніж за 2 вказаними ознаками. Практичні роботи виконує за зразком або алгоритмом (планом) наданим учителем; за вказівкою визначає та виконує завдання у малій групі співробітництва

Рівень навчальних досягнень учня/учениці	Бали	Характеристика навчальних досягнень учня/учениці
Достатній	7	Учень/учениця відтворює зміст природничих понять, називає їх істотні та неістотні ознаки, уміє наводити приклади з підручника на підтвердження певних думок, стисло переказує доступний за обсягом текст природничого характеру; порівнює природні об'єкти не менш, ніж за 3 вказаними ознаками; робить спроби висловлювати власні судження. Практичні роботи проводить самостійно, користуючись планами, інструкціями, складеними за допомогою вчителя; частково контролює і оцінює власні навчальні дії
	8	Учень/учениця достатньо повно відтворює навчальний матеріал і застосовує його у стандартних ситуаціях; володіє способами діяльності за певним алгоритмом; відповідає на питання логічно, але з окремими неточностями; знаходить значення зазначених термінів у довідковій літературі; знаходить і систематизує інформацію за двома і більше заданими джерелами. Практичні роботи, дослідження та спостереження виконує за інструкцією з незначною допомогою вчителя і правильно робить часткові висновки про результати і способи виконання робіт; оцінює конкретні приклади поведінки у природі, власну діяльність
	9	Учень/учениця володіє вивченим матеріалом, застосовує знання в стандартних та частково змінених ситуаціях; може спланувати дії для здійснення пошукової діяльності; знаходить необхідну інформацію в додаткових джерелах інформації; обговорює отриману інформацію, застосовує отримані знання в повсякденній діяльності; здійснює самооцінку власних навчальних досягнень за запропонованим зразком. Самостійні і практичні роботи виконує під опосередкованим керівництвом учителя/ учительки. Називає основні етапи виконання дослідів і практичних робіт та знає основні прилади, їх призначення
	10	Учень/учениця володіє системою природничих понять у межах, визначених навчальною програмою, встановлює як внутрішньопонятійні, так і міжпонятійні зв'язки; вміє розпізнавати тіла і явища природи, які охоплюються засвоєними поняттями різного рівня узагальнення; порівнює природні об'єкти не менш ніж за 3-4 ознаками; відповідь аргументує, використовуючи приклади із життя, опираючись на власний досвід; користується найпростішими вимірювальними пристроями, застосовує знання для пояснення та оцінки різноманітних процесів і явищ; планує власну навчальну діяльність з предмета, навчально-дослідних або іншого типу завдань
	11	Учень /учениця має гнучкі знання в межах вимог навчальної програми, вміє застосовувати набуті навички за аналогією і в нових нестандартних ситуаціях; здатен і готовий використовувати отримані знання та вміння в повсякденному житті; фіксує основний зміст навчального тексту у вигляді плану; заповнює запропоновані таблиці; використовує додаткові джерела інформації при вирішенні навчальних завдань; самостійно виконує практичні, творчі завдання, спостереження і дослідження; виступає перед класом; оцінює власний внесок у діяльність малої групи співробітництва
	12	Учень/учениця має системні, міцні знання про різноманіття тіл, речовин та явищ природи і їх найпростіші класифікації; методи (визначені

Рівень навчальних досягнень учня/учениці	Бали	Характеристика навчальних досягнень учня/учениці
		програмою) вивчення природи; усвідомлено використовує їх у стандартних та нестандартних ситуаціях; використовує вивчені природничі терміни у власних усних повідомленнях із застосуванням ілюстративного матеріалу і в письмових відповідях; виступає перед класом; бере участь у роботі групи співробітництва відповідно до зазначененої ролі; описує власні спостереження або досліди, визначає мету спостереження або досліду, умови проведення роботи і отримані результати; використовує набуті знання, уміння та навички в практичній діяльності та в повсякденному житті

Підсумкова перевірка і підсумкове оцінювання

Об'єктами підсумкової перевірки з природознавства є:

знання (у формі фактів, понять) про предмети і явища природи, їх взаємозв'язки і залежності між ними;

уміння виконувати різні види навчально-пізнавальних дій щодо об'єктів природи та інформації про них;

уміння оцінювати об'єкти природи, а також власну поведінку та інших людей серед природи;

уміння застосовувати набуті знання й навички у своєму повсякденному житті;

уміння творчого застосування набутих природничих знань і способів діяльності в змінених ситуаціях;

досвід емоційно-ціннісного ставлення до навколошнього світу і природи, до різноманітних видів діяльності, зокрема природоохоронної.

Підсумкова перевірка здійснюється письмово у формі тематичної контрольної роботи в кінці вивчення теми (2-4 кл.). Протягом навчального року передбачається 6 тематичних контрольних робіт (по 3 роботи у кожному семестрі).

Тематична контрольна робота може бути: *комбінованою*, що включає завдання з кожного об'єкта, що підлягає підсумковій перевірці; *тестовою*, що складається із тестових завдань закритого і відкритого типів.

Залежно від теми, контингенту класу вчитель може обирати або комбіновану або тестову контрольну роботу. Загальна кількість перевірок за семестр від вибору кількості комбінованих робіт не змінюється. При цьому протягом навчального року комбінованих робіт має бути не більше 3.

У **2 класі** для контрольної роботи добирають 6 завдань – по 1 завданню з кожного об'єкта, що підлягає підсумковій перевірці: підкреслити певне слово, дати коротку відповідь на запитання, з'єднати поняття із відповідним малюнком тощо. Контрольна робота у 2 класі не передбачає розгорнутих відповідей. Тестові роботи складаються з 3 завдань закритого типу з вибором однієї відповіді з трьох пропонованих варіантів і 2 завдань відкритого типу.

Вимоги до формування змісту і оцінювання комбінованої контрольної роботи у 3-4 класах

№ з/п	Види завдань	Кількість завдань	Кількість балів за кожне правильно виконане завдання	Максимальна кількість балів

1.	Завдання на перевірку знань про предмети і явища природи, їх взаємозв'язки і залежності між ними	3	1 бал	3 бали
2.	Завдання на перевірку умінь виконувати різні види навчально-пізнавальних дій щодо об'єктів природи та інформації про них	1	1 бал	1 бали
3.	Завдання на перевірку умінь оцінювати об'єкти природи, а також власну поведінку та інших людей серед природи	2	1 бал	2 бали
4.	Завдання на перевірку умінь застосовувати набуті знання й навички у своєму повсякденному житті	2	1 бал	2 бали
5.	Завдання на перевірку досвіду емоційно-ціннісного ставлення до навколошнього світу і природи, до різноманітних видів діяльності	1	2 бали	2 бал
6.	Завдання на перевірку умінь творчого застосування набутих природничих знань і способів діяльності в змінених ситуаціях	1	2 бали	2 бали
Разом		10	-	12 балів

**Вимоги до формування змісту і оцінювання
тестової контрольної роботи у 3-4 класах**

№ з/п	Види завдань	Кількість завдань	Кількість балів за кожне правильно виконане завдання	Максимальна кількість балів
1.	Завдання закритого типу з вибором однієї відповіді серед трьох пропонованих варіантів	3	1 бал	3 бали
2.	Завдання відкритого типу на встановлення послідовності або відповідності між 6 компонентами	2	2 бали	4 бали
3.	Завдання відкритого типу з короткою відповіддю	1	2 бали	2 бали
4.	Завдання відкритого типу з розгорнутою відповіддю	1	3 бали	3 бали
Разом		7	-	12 балів

Для підсумкової перевірки можуть готуватись контрольні роботи з іншими підходами до структурування і комбінування завдань, але з обов'язковим дотриманням вимог до навчальних досягнень учнів, зазначених у чинній програмі з навчального предмета.

**КРИТЕРІЙ ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ УЧНІВ З ТЯЖКИМИ
ПОРУШЕННЯМИ МОВЛЕННЯ
УКРАЇНСЬКА МОВА
1-4 класи**

Поточна перевірка і поточне оцінювання

Об'єктами поточної перевірки навчальних досягнень учнів 1-4 класів з мови є мовний і мовленнєвий складники комунікативної компетентності:

знання про мову і мовлення, мовні уміння й навички;

орфографічні і пунктуаційні вміння й навички;

графічні навички письма, культура оформлення письмових робіт (охайність, розбірливість, розміщення записів);

досвід мовленнєвої діяльності (аудіовання, читання – 1 клас; говоріння (усне діалогічне і монологічне мовлення) – 1-4 класи; письмо (писемне діалогічне мовлення у 2-4 класах і писемне монологічне мовлення в 3-4 класах).

Поточна перевірка та поточне оцінювання знань про мову і мовлення та мовних умінь і навичок здійснюється на різних етапах уроку як у фронтальній, так і в індивідуальній та груповій формах; може бути як усною, так і письмовою. Зміст завдань для поточного письмової перевірки має відповідати вимогам до підсумкової письмової перевірки мовних знань.

Поточне оцінювання сформованості орфографічних та пунктуаційних умінь та навичок, графічних навичок письма, культури оформлення письмових робіт (охайність, розміщення записів) здійснюється за результатами **перевірки** письмових робіт учнів у робочих зошитах за тими ж критеріями що і письмові контрольні роботи (диктант, комбінована робота тощо). Орфографічні, пунктуаційні помилки та помилки у завданнях з мовного розбору вважаються рівноцінними.

Поточній перевірці та **поточному оцінюванню** підлягають аудіативні уміння, читання, читання напам'ять у 1 класі; **усне і письмове діалогічне й монологічне мовлення** в 1-4 класах. Поточну перевірку і поточне оцінювання аудіативних умінь у 2-4 класах здійснюють на уроках літературного читання.

Поточна перевірка з **аудіовання** у 1 класі проводиться в процесі формування в учнів умінь слухати й розуміти усне мовлення. Орієнтовний обсяг тексту на кінець навчального року 70-90 слів. Завдання для перевірки розробляють на матеріалі різних мовних одиниць: звуків, слів, словосполучень, речень, текстів. Ними передбачено визначення рівнів сприймання першокласниками відповідного мовного матеріалу на слух, виокремлення певної мовної одиниці з-поміж інших, розуміння почутого. Результатом поточної перевірки з аудіовання є вербалні оцінні судження вчителя/вчительки, що ґрунтуються на позитивному принципі.

Поточна перевірка уміння **читати** текст у 1 класі здійснюється на текстах типу букварного, в яких ужито вже вивчені букви. **Перевірка має діагностичний характер з метою** визначення сформованості умінь читати. При оцінюванні сформованості уміння читати в 1 класі беруться до уваги: спосіб читання (складами, цілими словами); правильність читання і розуміння прочитаного. Для перевірки виявлення розуміння прочитаного учніві пропонується не більше 3 запитань (щодо значення окремих слів та фактичного змісту прочитаного).

Об'єктом поточної перевірки у 1 класі є уміння **читати напам'ять віршовані твори**. Перевірку здійснюють усно, індивідуально протягом наступних 2-3 уроків після опрацювання твору, що вивчається на пам'ять. Окремі уроки на перевірку уміння читати напам'ять не відводять. Протягом навчання у 1 класі здійснюється перевірка уміння читати напам'ять 1 віршованого твору у першому семестрі і 2 – у другому семестрі. Якість читання творів напам'ять визначають за такими вимогами, що і у 2-4 класах на уроках літературного читання (див. розділ «Літературне читання»).

Поточну перевірку сформованості діалогічного мовлення організовують як усно (1-4 класи), так і письмово (2-4 класи) залежно від мети і завдань уроку. У 1 класі учням пропонується *відтворити* в особах (з іншим учнем або вчителем) прослуханий діалог; у 2-4 класах – пропонується *побудувати* діалог з однокласником/однокласницею на задану тему, за життєвою ситуацією, картиною, прочитаним твором, переглянутуою передачею тощо. Перевіряється уміння використовувати формули мовленнєвого етикету, ставити запитання, підтримувати розмову на певну тему, дотримуватись правил спілкування, норм літературної мови, – відповідно до державних вимог щодо навчальних досягнень учнів.

Під час перевірки навичок діалогічного мовлення не враховуються мовні (мовленнєві) помилки, обумовлені тяжкими порушеннями мовлення (перекручування складів в словах, неправильна структура речення, специфічні помилки вимови тощо).

Письмова перевірка діалогу в класах для дітей з ТПМ не рекомендується.

Орієнтовні вимоги до оцінювання діалогу

Рівень навчальних досягнень учня/учениці	Бали	Характеристика навчальних досягнень учня/учениці
Початковий	1	Здобувач освіти не підтримує діалог, ситуативно відповідає на запитання співрозмовника лише «так» чи «ні»
	2	Здобувач освіти відповідає на запитання «так» чи «ні», однак не ініціює розмови
	3	Здобувач освіти вступає в діалог, але не підтримує запропоновану тему, робить спроби формулювати запитання
Середній	4	Здобувач освіти вступає в діалог з найпростішої за змістом теми, відповідає лише на окремі репліки співрозмовника/співрозмовниці, робить спроби формулювати запитання; припускається численних лексичних та граматичних помилок.
	5	Здобувач освіти бере участь в діалозі з нескладної за змістом теми, але робить довгі паузи, робить помилки в добиренні влучних слів, часті граматичні помилки, окремі репліки співрозмовника/співрозмовниці залишає без відповіді, часто відходить від заданої теми діалогу.
Достатній	6	Здобувач освіти підтримує діалог за нескладною за змістом мовленнєвою ситуацією, але іноді відхиляється від теми, не завжди вживає слова ввічливості, припускається лексичних та граматичних помилок. Не формулює розгорнуті запитання. Кількість реплік діалогу значно менша за визначений для певного класу обсяг
	7	Здобувач освіти зрідка ініціює, але підтримує діалог, не буде змістовні репліки, часто не дотримується правил мовленнєвого етикету, припускається граматичних помилок, але добирає вірні слова. Кількість реплік діалогу менша за визначений для певного класу обсяг. Відчуває труднощі в формулуванні розгорнутого запитання.
	8	Здобувач освіти будує діалог, з невеликими утрудненнями будує фрази, добирає потрібні слова, вживає формули мовленнєвого етикету, виявляє толерантність до співрозмовника/співрозмовниці, однак не висловлює власної думки, свого ставлення до предмета обговорення. Кількість реплік діалогу дещо менша визначеного обсягу.
	9	Здобувач освіти будує діалог, в міру швидко добирає потрібні слова, зрідка припускається граматичної помилки, або помилки у побудові фрази; вживає формули мовленнєвого етикету, виявляє толерантність до співрозмовника/співрозмовниці, намагається

		висловити своє ставлення до предмета обговорення. Кількість реплік діалогу відповідає визначеному для кожного класу обсягу
Високий	10	Здобувач освіти складає діалог за ситуацією, що містить певну проблему, добирає і правильно використовує потрібні слова, буде граматично правильні репліки, дотримується правил культури спілкування, однак не висловлює свого ставлення до предмета обговорення, припускається незначних мовних помилок. Кількість реплік діалогу відповідає визначеному для кожного класу обсягу
	11	Здобувач освіти самостійно складає діалог з проблемної теми, чітко формулює запитання, дає влучні відповіді, демонструє належну культуру спілкування, буде змістовні репліки; не припускається мовних помилок (за винятком помилок вимови, що обумовлені мовним порушенням), робить спроби висловити власну думку з приводу предмета обговорення. Кількість реплік діалогу відповідає визначеному для кожного класу обсягу
	12	Здобувач освіти складає діалог за простою проблемною ситуацією, формулює власні думки, має навички культури спілкування, демонструє вміння уважно вислухати співрозмовника/співрозмовницю; намагається висловити власну позицію; використовує аргументи з власного життєвого досвіду. Не припускається мовних помилок (за винятком помилок вимови, що обумовлені мовним порушенням). Кількість реплік діалогу відповідає визначеному для кожного класу обсягу.

Поточну перевірку сформованості монологічного мовлення (переказ, твір) організовують як усно (1-4 класи), так і письмово (3-4 класи) залежно від мети і завдань уроку. Уміння **усно переказувати текст** перевіряють на матеріалі текстів розповідного характеру: у 1 класі пропонуються тексти букварного типу; у 2 класі – тексти обсягом 40-50 слів. Уміння **усно та письмово переказувати текст** перевіряють на матеріалі текстів розповідного характеру: у 3 класі обсягом 50-70 слів; у 4 класах – тексти обсягом 70-90 слів.

У 1 класі учням пропонується скласти усний **твір**-розвідь за малюнком, серією малюнків, життєвою ситуацією тощо (3-4 речення). У 2 класі – усний твір-розвідь про побачене, почуте, прочитане чи пережите у власному житті (4-5 речень). У 3-4 класах – усний та письмовий **твір** на задану тему, за власними спостереженнями, життєвою ситуацією, картиною, прочитаним твором, переглянутою передачею (5-6 речень – 3 клас, 6-7 речень – 4 клас).

Перевірка сформованості писемного монологічного мовлення (письмовий переказ, твір) в процесі поточного контролю в 3-4 класах має **діагностичний характер**. Вона проходить під керівництвом учителя/учительки з використанням малюнків, плану, опорних слів тощо.

За письмовий переказ, твір у робочий зошит ставлять дві оцінки – за зміст і грамотність. Якщо учитель/учителька приймає рішення фіксувати поточну оцінку за письмовий переказ, твір у журналі, то ставиться оцінка тільки за зміст. Вимоги до оцінювання грамотності письмового переказу твору такі самі, як до оцінювання диктанту. При визначенні оцінки за грамотність враховуються лише допущені помилки на вивчені правила.

Орієнтовні вимоги до оцінювання змісту переказу/твору

Рівень навчальних	Бали	Характеристика навчальних досягнень учня/учениці

досягнень учня/учениці		
Початковий	1	Здобувач освіти не будує речення, демонструює обмежений лексичний запас і припускається великої кількості мовних (лексичних, граматичних) помилок
	2	Здобувач освіти будує окремий фрагмент висловлювання, при цьому його (її) лексичний запас значно обмежений, наявні численні лексичні та граматичні помилки.
	3	Здобувач освіти будує один або два фрагменти висловлювання, при цьому його (її) лексичний запас обмежений, наявні численні лексичні та граматичні помилки.
Середній	4	Здобувач освіти будує обривчасті висловлювання, що не становлять завершеного речення. Будова речення порушена. Лексика сильно збіднена, значні труднощі в добиренні слів; наявні численні лексичні та граматичні помилки.
	5	Здобувач освіти будує декілька речень, припускаючись численних лексичних та граматичних помилок. Тема твору не прослідковується; наявні численні лексичні та граматичні помилки.
	6	Здобувач освіти будує текст, який відзначається певною зв'язністю, але збіднений змістом; наявні відхилення від теми; порушена послідовність викладу, відсутні одна або дві частини тексту, збіднена лексика, є численні мовні помилки.
Достатній	7	Здобувач освіти створює текст, який певною мірою розкриває тему, однак удосконалення потребує послідовність викладу, відсутні зачин або кінцівка, припускається помилок у доборі слів, часті помилки в будові речення.
	8	Здобувач освіти будує досить послідовний текст, розкриває тему, хоч іноді порушує співвідношення основної і другорядної інформації; добір слів потребує вдосконалення; трапляються помилки в граматичній будові речення.
	9	Здобувач освіти правильно будує текст, розкриває його загальний зміст і головну думку; у тексті наявні зачин, основна частина і кінцівка, проте учень не висловлює своєї думки з приводу сказаного; трапляються невідповідності в місці лексичні та граматичні помилки. Дотримується правильної структури речень.
Високий	10	Здобувач освіти самостійно будує достатньо повне зв'язне висловлювання, в цілому ґрунтовно висвітлює тему, але не висловлює головну думку твору; не висловлює свого ставлення до того, про що говорить; припускається окремих мовленнєвих і мовних помилок.
	11	Здобувач освіти самостійно створює послідовний, логічно завершений текст; висловлює головну думку твору; робить спроби висловити свою думку з приводу сказаного, але не дуже

		вдало; при甫скається поодиноких лексичних неточностей, мовних помилок.
12		Здобувач освіти вправно буде текст, що характеризується логічною завершеністю, відповідністю темі й меті, користується засобами виразності у мовленні, використовує порівняння; у тексті висловлена власна думка про предмет розмови, але допущено 1-2 мовні чи мовленнєві помилки. Речення буде граматично вірно.

Підсумкова перевірка і підсумкове оцінювання

Підсумкова перевірка у 1 класі не передбачає тематичних перевірок і здійснюється в кінці навчального року.

Об'єктами підсумкової перевірки навчальних досягнень учнів 1 класу з мови є такі складники комунікативної компетентності:

досвід мовленнєвої діяльності: уміння читати (спосіб, правильність, виразність) і розуміти зміст прочитаного;

орфографічні і пунктуаційні вміння та графічні навички письма, культура оформлення письмових робіт.

Підсумкова перевірка сформованості **вміння читати в 1 класі** здійснюється індивідуально наприкінці навчального року на матеріалі доступних для розуміння учнями цієї вікової категорії текстів (обсяг текстів: 60-90 слів на кінець навчального року). Результати перевірки фіксують у характеристиці навчальних досягнень учня/учениці, що зберігається в його/ї особовій справі.

Орфографічні і пунктуаційні вміння та графічні навички письма, культура оформлення письмових робіт в 1 класі перевіряються в кінці навчального року шляхом списування з друкованого тексту. При оцінюванні списаного тексту враховують грамотність (за такими самими вимогами, що й диктант), правильність написання літер та їх поєднання і культуру оформлення письмової роботи. Результати перевірки фіксують у характеристиці навчальних досягнень учня/учениці, що зберігається в його особовій справі.

Підсумкова перевірка включає тематичну перевірку у **2-4 класах**, що проводиться у формі тематичної контрольної роботи в кінці вивчення теми та виконання підсумкової контрольної роботи в кінці навчального року в **4 класі**.

Об'єктами тематичної перевірки навчальних досягнень учнів 2-4 класів з мови є складники комунікативної компетентності:

знання про мову і мовлення, мовні уміння й навички;

орфографічні і пунктуаційні вміння й навички;

досвід мовленнєвої діяльності: усний або письмовий діалог (2-4 класи) і письмовий переказ (3-4 клас);

графічні навички письма, культура оформлення письмових робіт (охайність, розбірливість, розміщення записів).

Зведеній перелік робіт з підсумкової перевірки, які проводяться в 1-4 класах з мови

Вид перевірки	1 клас		2 клас		3 клас		4 клас	
	I сем.	II сем.
Читання*	—	1	—	—	—	—	—	—
Списування	—	1	1	1	1	1	1	1
Диктант	—	—	2	1	1	2	1	2
Перевірка мовних знань і вмінь	—	—	1	2	1	2	1	2
Письмовий переказ	—	—	—	—	1	—	1	—

Діалог (усно або письмово)**				1	1		1	
Підсумкова контрольна робота/ Державна підсумкова атестація	—	—	—	—	—	—	—	1
Загальна кількість перевірок за семестр	—	2	4	5	5	5	5	6

*у 2-4 класах сформованість читацьких умінь перевіряється на уроках літературного читання;

** форма перевірки діалогу (усно або письмово) – за вибором учителя.

Тематичні контрольні роботи можуть проводити за поданими у таблиці видами перевірок: диктант (без завдань з мовної теми), списування (без завдань з мовної теми), тестові завдання з мовної теми (без завдань на списування і запис під диктовку), письмовий переказ. Водночас контрольні роботи можуть бути *комбіновані*: диктант із завданнями з мовної теми чи тестовими завданнями; списування із завданнями з мовної теми чи тестовими завданнями. Загальна кількість перевірок за семестр від вибору кількості комбінованих робіт не змінюється. При цьому протягом навчального року комбінованих робіт має бути не більше 4.

Списування і диктант є основними формами перевірки орфографічної та пунктуаційної грамотності.

Вимоги до текстів диктанту і списування як окремих видів робіт (без завдань з мовної теми)

Клас	Семestr	Кількість слів у тексті	Кількість орфограм у тексті диктанту та пропущених орфограм у тексті для списування (%)	Кількість слів на орфограми, вивчення яких не передбачено програмою та які заздалегідь записуються на дощі
1	I	-	-	-
	II	20-30 слів	-	-
2	I	30-40 слів	25% від загальної кількості слів у тексті, у тому числі 2 слова з переліку передбачених у програмі слів, значення, вимову і написання яких учні мають запам'ятати	Не більше 1
	II	40-50	25% від загальної кількості слів у тексті, у тому числі 2 слова з переліку передбачених у програмі слів, значення, вимову і написання яких учні мають запам'ятати	Не більше 1
3	I	50-60 слів	25% від загальної кількості слів у тексті, у тому числі 2 слова з переліку передбачених у програмі слів, значення, вимову і написання яких учні мають запам'ятати	Не більше 2
	II	60-70 слів	25% від загальної кількості слів у тексті, у тому числі 2 слова з переліку передбачених у програмі слів, значення, вимову і написання яких учні мають запам'ятати	Не більше 2
4	I	70-80 слів	25% від загальної кількості слів у тексті, у тому числі 2 слова з переліку передбачених у програмі слів,	Не більше 2

			значення, вимову і написання яких учні мають запам'ятати	
II	80-90 слів	25% від загальної кількості слів у тексті, у тому числі 2 слова з переліку передбачених у програмі слів, значення, вимову і написання яких учні мають запам'ятати	Не більше 2	

За **диктант та списування** виставляють одну оцінку. При оцінюванні диктантів та списування доцільно брати до уваги грамотність і культуру оформлення письмової роботи. Оцінювання грамотності рекомендується здійснювати за такими вимогами:

орфографічні і пунктуаційні помилки вважаються рівноцінними;

помилка в одному й тому самому слові, яке повторюється в диктанті кілька разів, вважається однією помилкою; помилки на одне правило, але в різних словах вважаються різними помилками;

негрубими вважаються такі помилки: повторення тієї самої букви в слові; недописування букви в кінці слова (не за правилом); двічі підряд написане те саме слово в реченні. Дві негрубі прирівнюються до однієї грубої помилки;

охайні вправлення (неправильне написання на правильне) помилками не вважаються;

орфографічні та пунктуаційні помилки на невивчені правила вправляються, але не враховуються (якщо відповідні слова не були вписані на дошку під час диктанту, а розділові знаки не диктувалися вчителем).

Норми оцінювання списування та диктанту

Рівень навчальних досягнень учня/учениці	Бали	Кількість помилок
Початковий	1	17 і більше
	2	14-16 помилок
	3	11-13 помилок
Середній	4	8-10 помилок
	5	5-7 помилок
	6	1 негруба та 4 грубих помилки
Достатній	7	2 негрубі та 2 грубі помилки, або 3 грубі
	8	2 негрубі та 1 груба або 1 негруба та 2 грубі помилки
	9	1 негруба та 1 груба помилки
Високий	10	2 негрубі помилки
	11	1 негруба помилка
	12	—

Підсумкова перевірка **мовних знань і вмінь** здійснюється фронтально, письмово і складається із завдань на розпізнавання вивчених мовних явищ, групування і класифікацію мовних одиниць, сполучення слів, доповнення, трансформування речень, добір належної форми слова, потрібної лексеми тощо. Водночас підсумкову перевірку мовних знань і вмінь можна проводити у тестовій формі. Тестова робота складається із завдань двох типів, вимоги до формування яких у 2 класах та 3-4 класах подано у таблицях.

Вимоги до формування змісту та оцінювання тестової роботи з перевірки мовних знань і вмінь у 2 класі

№ з/п	Види завдань	Кількість завдань	Кількість балів за кожне	Максимальна кількість балів

			правильно виконане завдання	
1.	Завдання закритого типу, які передбачають вибір одного із запропонованих трьох варіантів відповідей	3	2 бали	6 балів
2.	Завдання відкритого типу, що виконуються без опори на запропоновані варіанти відповідей (на встановлення відповідності; на встановлення правильної послідовності; з короткою відповіддю: самостійне утворення форм слова, добір слів за певною ознакою тощо; з розгорнутою відповіддю творчого характеру: побудова речень, продовження тексту, висловлення власної думки тощо)	2 (1з яких творче)	3 бали*	6 бали
Разом		5	-	12 балів

* якщо завдання виконано частково, то учніві зараховується від одного до двох балів.

Вимоги до формування змісту та оцінювання тестової роботи з перевірки мовних знань і вмінь у 3-4 класах

№ з/п	Види завдань	Кількість завдань	Кількість балів за кожне правильно виконане завдання	Максимальна кількість балів
1.	Завдання закритого типу, які передбачають вибір одного із запропонованих трьох варіантів відповідей	4	1 бал	4 бали
2.	Завдання відкритого типу, що виконуються без опори на запропоновані варіанти відповідей (на встановлення відповідності; на встановлення правильної послідовності; з короткою відповіддю: самостійне утворення форм слова, добір слів за певною ознакою тощо; з розгорнутою відповіддю творчого характеру: побудова речень, продовження тексту, висловлення власної думки тощо)	4 (1з яких творче)	2 бали*	8 балів
Разом		8	-	12 балів

* якщо завдання виконано частково, то учніві зараховується 1 бал.

Вимоги до формування змісту та оцінювання комбінованої роботи (диктант/списування із завданнями з мовної теми за змістом тексту) для 2-4 класів

№ з/п	Види завдань	Кількість завдань	Кількість балів за кожне правильно виконане завдання	Максимальна кількість балів
1.	Диктант або текст для списування 2 клас: обсяг тексту - 20-25 слів (І семестр), 25-30 слів (ІІ семестр); кількість орфограм у тексті диктанту* та пропущених орфограм у тексті для списування становить 25% від загальної кількості слів у тексті, в тому числі 2 слова з переліку передбачених у програмі слів, значення, вимову і написання яких учні мають запам'ятати; кількість слів на орфограми, вивчення яких не передбачено програмою та які заздалегідь записуються на дошці не більше 1 3 клас: обсяг тексту - 35-40 слів (І семестр), 40-45 слів (ІІ семестр); кількість орфограм у тексті диктанту* та пропущених орфограм у тексті для списування становить 25% від загальної кількості слів у тексті, у тому числі 2 слова з переліку передбачених у програмі слів, значення, вимову і написання яких учні мають запам'ятати; кількість слів на орфограми, вивчення яких не передбачено програмою та які заздалегідь записуються на дошці не більше 2 4 клас: обсяг тексту - 45-50 слів (І семестр), 50-55 слів (ІІ семестр); кількість орфограм у тексті диктанту* та пропущених орфограм у тексті для списування становить 25% від загальної кількості слів у тексті, у тому числі 2 слова з переліку передбачених у програмі слів, значення, вимову і написання яких учні мають запам'ятати; кількість слів на орфограми, вивчення яких не передбачено програмою та які заздалегідь записуються на дошці не більше 2	1	6 балів*	6 балів
2.	Завдання за змістом тексту для перевірки мовних знань	4	1 балу	4 бали
3.	Творче завдання до тексту	1	2 бали**	2 бали
Разом		6	-	12 балів

* за кожну допущену у диктанті або списуванні помилку знімається по 1 балу; за 6 і більше помилок – жодного бала не ставиться;

** у творчому завданні виставляють по 1 балу за зміст і грамотність, де враховують помилки лише на ті правила, вивчення яких передбачено навчальною програмою.

**Вимоги до формування змісту та оцінювання комбінованої роботи
(диктант/списування із тестовими завданнями з мовної теми, не пов'язаними зі змістом тексту) для 2-4 класів**

№ з/п	Види завдань	Кількість завдань	Кількість балів за кожне правильно виконане завдання	Максимальна кількість балів
1.	Диктант або текст для списування 2 клас: обсяг тексту – 15-20 слів; кількість орфограм у тексті диктанту* та пропущених орфограм у тексті для списування становить 25% від загальної кількості слів у тексті, у тому числі 2 слова з переліку передбачених у програмі слів, значення, вимову і написання яких учні мають запам'ятати; кількість слів на орфограми, вивчення яких не передбачено програмою та які заздалегідь записуються на дошці не більше 1 3 клас: обсяг тексту - 20-25 слів; кількість орфограм у тексті диктанту* та пропущених орфограм у тексті для списування становить 25% від загальної кількості слів у тексті, у тому числі 2 слова з переліку передбачених у програмі слів, значення, вимову і написання яких учні мають запам'ятати; кількість слів на орфограми, вивчення яких не передбачено програмою та які заздалегідь записуються на дошці не більше 2 4 клас: обсяг тексту - 25-30 слів; кількість орфограм у тексті диктанту* та пропущених орфограм у тексті для списування становить 25% від загальної кількості слів у тексті, у тому числі 2 слова з переліку передбачених у програмі слів, значення, вимову і написання яких учні мають запам'ятати; кількість слів на орфограми, вивчення яких не передбачено програмою та які заздалегідь записуються на дошці не більше 2	1	3 бали*	3 бали
2.	Завдання закритого типу з вибором однієї відповіді серед трьох пропонованих варіантів	3	по 1 балу	3 бали

3.	Завдання відкритого типу на встановлення послідовності або відповідності між 6 компонентами, які утворюють 3 пари	1	2 бали	2 бали
4.	Завдання відкритого типу з короткою відповіддю	1	2 бали	2 бали
5.	Творче завдання	1	2 бали**	2 бали
Разом		7	-	12 балів

* за кожну допущену у диктанті або списуванні помилку знімається по 1 балу, три і більше помилок – жодного бала за цей вид роботи не ставиться;

** у творчому завданні виставляють по 1 балу за зміст висловлювання і грамотність, де враховують помилки лише на ті правила, вивчення яких передбачено навчальною програмою.

Письмовий переказ рекомендується проводити в 3-4 класах у кінці вивчення теми «Текст». Обсяги текстів переказів для підсумкової (тематичної) перевірки такі ж самі, як і для поточної.

За письмовий переказ ставлять дві оцінки – за зміст і грамотність. Вимоги до оцінювання змісту переказу при підсумковій перевірці такі ж самі, як при поточній. Вимоги до оцінювання грамотності письмового переказу такі самі, як до оцінювання диктанту. При визначенні оцінки за грамотність враховуються лише допущені помилки на вже вивчені правила.

Усний або письмовий діалог проводять у 2-4 класах у кінці вивчення теми «Речення». Підсумкова перевірка сформованості уміння будувати діалог здійснюється за тими ж вимогами, що і поточна.

Для підсумкової перевірки можуть укладатись контрольні роботи з іншими підходами до структурування і комбінування завдань, але з обов'язковим дотриманням вимог до навчальних досягнень учнів, зазначених у чинній програмі з навчального предмета.

ЛІТЕРАТУРНЕ ЧИТАННЯ 2-4 класи Поточна перевірка і поточне оцінювання

Об'єктами поточної перевірки навчальних досягнень учнів з літературного читання є складники читацької компетентності:

навички читання (правильність, спосіб, виразність, темп, розуміння прочитаного) вголос і мовчки;

досвід читацької діяльності учнів (обізнаність з колом дитячого читання, практичне засвоєння літературознавчих понять, уміння працювати з літературним твором, дитячою книжкою, довідковою літературою);

уміння читати напам'ять віршовані твори, твори малих жанрів (2-4 кл.), прозові твори (3-4 кл.);

складники комунікативної компетентності:

досвід мовленнєвої діяльності: аудітивні уміння; уміння переказувати зміст прочитаного твору, уміння складати усне висловлювання за змістом прочитаного, прослуханого (2-4 класи).

Поточна перевірка **навички читання** здійснюється в усній формі з урахуванням усіх показників (правильність, спосіб, розуміння, виразність, темп). Окремо темп читання із застосуванням кількісних показників учителем не перевіряється.

Подані показники є орієнтиром для розвитку темпу читання, а не перевірки та оцінювання. Вони можуть бути використані для організації само- та ваємоперевірки учнями темпу читання, а також одержання вчителем фактичного матеріалу для вибудовування стратегії організації роботи учнів на уроках.

**Кількісні показники темпу читання вголос
(для розвитку темпу читання)**

Клас	I семестр	II семестр
2	35-45 сл/хв	50-60 сл/хв
3	65-70 сл/хв	75-80 сл/хв
4	80-85 сл/хв	90-95 сл/хв

Такий показник розвитку навички читання як виразність перевіряють на знайомому тексті, але окремо від інших показників не оцінюються.

Поточна перевірка **навички читання вголос** здійснюється в усній формі індивідуально у комплексі з усіма показниками: правильність, спосіб, виразність, темп, розуміння прочитаного. Для читання учніві пропонують незнайомий художній, науково-художній текст, який у кожному класі відрізняється складністю змісту, мовою твору, побудовою речень, обсягом (у 2 класі – 120-150 слів; у 3 класі – 180-210 слів, у 4 класі – 240-270 слів). Після читання вголос учню пропонується усно або письмово виконати завдання на розуміння прочитаного.

Перевірка навички читання вголос, у тому числі розуміння прочитаного, може здійснюватись після першого і наступних перечитувань твору. Якщо перевірка здійснюється після першого перечитування, то виразність не враховується, а запитання мають стосуватись фактичного змісту твору: *хто?, що?, які?, де?, коли?, як?; які і як відбувалися події?; хто персонажі?, що вони робили?, до якого жанру належить твір?*. Якщо перевірка здійснюється після наступних перечитувань, то виразність враховується, а завдання мають стосуватись визначення теми, основної думки; відтворення послідовності подій, встановлення смислових, причиново-наслідкових зв'язків, рис характеру персонажів, мотивів їхніх вчинків.

Під час оцінювання навичок читання дітей з дислексією та алалією не враховуються помилки, пов'язані з порушеннями усного мовлення (у його фонологічній, лексичній та граматичній складових) та дислексіями, що виявлені в учня та щодо яких проводиться корекційна робота на логопедичних заняттях. Під час оцінювання читання таких учнів критерій швидкості читання не враховується.

Орієнтовні вимоги до оцінювання сформованості навички читання вголос

Рівень навчальних досягнень учня/учениці	Бали	Характеристика навчальних досягнень учня/учениці
Початковий	1	Здобувач освіти читає відривними складами, припускаючись численних помилок, часто не впізнає букву або називає неправильно. Прочитаного не розуміє.
	2	Здобувач освіти читає відривними складами, припускаючись численних помилок (пропуск, перестановка літер і складів), помилок мовного характеру. Робить великі паузи для пригадування букв. Виявляє нерозуміння речення у цілому, так і змісту окремих слів.
	3	Здобувач освіти читає переважно складами, з тривалими паузами, припускаючись численних помилок у назві букв, пропускає літери, переставляє літери і склади. Виявляє нерозуміння речення в цілому але розуміє зміст окремих слів
Середній	4	Здобувач освіти читає складами, з тривалими паузами. Припускається багатьох помилок на перестановку, заміну складів, звуків, слів; не наголошує слова. Виявляє нерозуміння тексту в цілому але частково розуміє зміст окремих фактів

	5	Здобувач освіти читає словами (односкладові слова) і складами. Читання монотонне з численними паузами. Часто при甫кається помилок у вимові, намагається наголошувати знайомі слова. Виявляє нерозуміння тексту в цілому, але розуміє окремі факти
	6	Здобувач освіти читає по складово-послівно. При甫кається помилок на заміну, перестановку складів, у наголошуванні слів. Виявляє неповне розуміння фактичного змісту тексту.
Достатній	7	Здобувач освіти читає переважно словами, не дотримуючись плавності вимови, при甫каючись численних мовленнєвих помилок, а також у наголошуванні слів. Недостатньо повно розуміє фактичний зміст тексту. При甫кається помилок, пов'язаних із розумінням основної думки твору; смислові зв'язки встановлює з допомогою.
	8	Здобувач освіти читає здебільшого плавно, цілими словами, трапляються невіправдані паузи. При甫кається мовленнєвих помилок. Виявляє достатнє розуміння фактичного змісту тексту. При甫кається помилок, пов'язаних із розумінням основної думки твору
	9	Здобувач освіти читає плавно словами. При甫кається окремих помилок у наголошуванні слів. Усвідомлює фактичний зміст тексту, але не повно розуміє його основний смисл. При甫кається помилок щодо встановлення смислових, причиново-наслідкових зв'язків
Високий	10	Здобувач освіти читає плавно словами і групами слів, правильно. При甫кається окремих помилок. Усвідомлює фактичний зміст та основний смисл тексту. При甫кається помилок щодо розуміння підтексту, встановлення смислових, причиново-наслідкових зв'язків
	11	Здобувач освіти читає плавно словами і групами слів. Мають місце поодинокі орфоепічні помилки. Усвідомлює фактичний зміст та основний смисл текстів. Іноді при甫кається помилок щодо розуміння підтексту, встановлення смислових, причиново-наслідкових зв'язків
	12	Здобувач освіти читає правильно, плавно словами і групами слів, намагається дотримуватись норм літературної вимови. У повному обсязі усвідомлює фактичний зміст та основний смисл тексту. Іноді при甫кається неточностей щодо розуміння підтексту, встановлення смислових, причиново-наслідкових зв'язків

Поточна перевірка **навички читання мовчки** у 2 класах здійснюється в усній формі і має діагностичний характер, у 3-4 класах – в письмовій (тестовій) або в усній формі фронтально за показниками: спосіб, темп, розуміння прочитаного. Учні мають прочитати текст мовчки і письмово виконати завдання. Для цього вчитель пропонує їм узяти в руки олівці. Після слова вчителя «Старт», учні розпочинають читання тексту. Через три хвилини вчитель говорить «Фініш» і учні ставлять олівцем крапку над словом, на якому зупинились. Далі учні дочитують текст і виконують запропоновані завдання.

Обсяг текстів у 2 класі – 170-230 слів; у 3 класі – 250-310 слів, у 4 класі – 330-390 слів.

Вимоги до формування змісту та оцінювання тестової роботи з перевірки навички читання мовчки в 3-4 класах

№ з/п	Види завдань	Кількість завдань	Кількість балів за кожне правильно виконане завдання	Максимальна кількість балів
1.	Читання мовчки: спосіб і темп. Спосіб читання мовчки оцінюється 1 балом за наявністю/відсутністю артикуляції під час читання. Темп читання максимально оцінюється 3 балами. Вчитель враховує обсяг тексту, який учень встиг прочитати за три хвилини: повністю (3 бали), не менше 2/3 (2 бали), не менше половини (1 бал), менше половини (жодного бала).	1	4	4 бали
2.	Розуміння прочитаного			
2.1	Завдання закритого типу, які передбачають вибір одного із запропонованих трьох варіантів відповідей	4	1 бали	4 балів
2.2	Завдання відкритого типу, що виконуються без опори на запропоновані варіанти відповідей (на встановлення відповідності; на встановлення правильної послідовності; з короткою відповіддю: самостійне утворення форм слова, добір слів за певною ознакою тощо; з розгорнутою відповіддю творчого характеру: побудова речень, продовження тексту, висловлення власної думки тощо)	2	2 бали	4 бали
Разом		7	-	12 балів

Зміст завдань такий самий, як і для перевірки розуміння учнями прочитаного вголос. Максимальна кількість балів за розуміння прочитаного мовчки становить 8 балів. Перевірка розуміння прочитаного мовчки тексту повторного його перечитування не передбачася.

Поточну перевірку *досвіду читацької діяльності учнів* (за усіма показниками: обізнаність з колом дитячого читання, практичне засвоєння літературознавчих понять, уміння працювати з літературним твором, дитячою книжкою, довідковою літературою) здійснюють у комплексі з поточною перевіркою **уміння складати висловлювання** за змістом прочитаного, прослуханого в усній та письмовій формах.

Для цієї перевірки добирають завдання згідно з державними вимогами до навчальних досягнень учнів у чинній навчальній програмі з літературного читання для дітей з ТПМ.

Оцінювання результатів усної перевірки досвіду читацької діяльності учнів та уміння складати висловлювання за змістом прочитаного, прослуханого здійснюють за поданими вимогами.

**Орієнтовні вимоги до оцінювання досвіду читацької діяльності
та уміння складати висловлювання за змістом прочитаного,
прослуханого під час усної перевірки**

Рівень	

навчаль- них досягнень учня/учениці	Бали	Характеристика навчальних досягнень учня/учениці
Початковий	1	Здобувач освіти усвідомлює слова та фрази зі змісту твору, не виконує завдання за змістом тексту, лише зі значною допомогою вчителя. Припускається численних мовних, мовленнєвих, орфоепічних помилок
	2	Здобувач освіти усвідомлює слова та фрази зі змісту твору, виконує одне або два завдання за змістом тексту лише зі значною допомогою вчителя. Припускається численних мовних, мовленнєвих, орфоепічних помилок
	3	Здобувач освіти зосереджує свою увагу лише на окремих епізодах, зазвичай емоційно забарвлених; частково розуміє значення окремих слів, словосполучень, речень у тексті; виконує окремі завдання за змістом твору лише зі значною допомогою вчителя. Припускається численних мовних і мовленнєвих помилок
Середній	4	Здобувач освіти зосереджує свою увагу лише на окремих епізодах, зазвичай емоційно забарвлених; виконує завдання за змістом твору лише зі значною допомогою вчителя; не спроможний(а) розрізнати твори за їх жанровими ознаками (казка, вірш, оповідання). Мовлення характеризується наявністю багатьох орфоепічних і мовленнєвих помилок
	5	Здобувач освіти зосереджує свою увагу лише на подіях; не завжди розуміє, як вони пов'язані між собою; виконує завдання за змістом твору лише зі значною допомогою вчителя; спроможний(а) розрізнати два твори за їх жанровими ознаками (казка, вірш), не може назвати окремі структурні елементи казки чи вірша. Мовлення характеризується наявністю багатьох орфоепічних і мовленнєвих помилок
	6	Здобувач освіти частково виконує завдання за змістом твору, називає окремих персонажів, дає відповідь на запитання за змістом тексту лише з допомогою вчителя; утруднюється практично розрізнати жанрові ознаки вивчених творів. Припускається багатьох мовних і мовленнєвих помилок
Достатній	7	Здобувач освіти виконує завдання за змістом твору, усвідомлює його фактичний зміст з допомогою вчителя; може точно, як у тексті, назвати окремих персонажів. У розрізненні основних жанрів вивчених творів потребує допомоги вчителя. Утруднюється правильно назвати окремі структурні елементи дитячої книжки (обкладинка, сторінка, назва книжки).
	8	Здобувач освіти здебільшого самостійно виконує завдання за змістом твору, усвідомлює його фактичний зміст з незначною допомогою вчителя. Висловлює (без аргументації) найпростіші оцінювальні судження щодо поведінки, вчинків персонажів («хороший», «поганий»). Припускається мовних і мовленнєвих помилок. Правильно називає та усвідомлює призначення окремих структурних елементів дитячої книжки.
	9	Здобувач освіти самостійно виконує завдання за текстом: усвідомлює фактичний зміст, визначає і називає персонажів твору; знаходить у тексті відповіді на запитання щодо відтворення фактичного змісту твору; визначає тему, складає план твору з допомогою вчителя. Розрізняє твори за жанровими ознаками з незначною допомогою вчителя. Правильно наводить

		не менше 1 прикладу вивчених програмових творів, без називання їх авторів. З допомогою вчителя виявляє уміння орієнтуватися у дитячій книжці з опорою на її структурні елементи. Почасти при甫кається мовних і мовленнєвих помилок
Високий	10	Здобувач освіти загалом самостійно виконуючи завдання за текстом: висловлює власне ставлення до подій, вчинків персонажів, користуючись елементарною оцінювальною лексикою; знаходить у тексті відповіді на запитання щодо відтворення фактичного змісту твору; визначає тему твору з незначною допомогою вчителя; в цілому самостійно складає план твору. Переважно самостійно практично розрізняє твори за жанровими ознаками; правильно наводить не менше 2 прикладів вивчених програмових творів, в окремих випадках неправильно називає їх авторів; виявляє уміння орієнтуватися у дитячій книжці з опорою на її структурні елементи, іноді при甫кається неточностей під час пояснення їх призначення, не завжди застосовує набуті знання у практичній діяльності. Потребує удосконалення уміння знаходити навчально-пізнавальну інформацію у виданнях довідкового характеру. Є поодинокі мовленнєві помилки
	11	Здобувач освіти самостійно виконує завдання за текстом: здатний висловити власне ставлення до подій, вчинків персонажів, припускаючись неточностей у формулюванні найпростіших оцінювальних суджень; спираючись на текстовий матеріал, знаходить у тексті відповіді на запитання щодо відтворення фактичного змісту твору; визначає тему твору, складає план. Не завжди може помітити засоби художньої виразності Практично розрізняє твори за жанровими ознаками (з незначною допомогою вчителя). Самостійно перераховує основні жанрові ознаки творів (іноді при甫кається помилок). Вміє знаходити у текстах порівняння, читати за ролями, складати за допомогою вчителя власні міні-твори (загадки, лічилки, казки тощо). Правильно наводить не менше 3 прикладів вивчених програмових творів, при甫кається помилок у визначенні їх авторів. З незначною допомогою вчителя орієнтується у дитячій книжці з опорою на її структурні елементи, іноді при甫кається неточностей під час пояснення їх призначення. Інколи успішний з пошуку потрібної книжки, навчально-пізнавальної інформації у довідкових виданнях
	12	Здобувач освіти правильно виконує завдання за текстом: висловлює оцінювальні судження щодо поведінки, вчинків героїв, може використовувати авторські засоби художньої виразності. Розуміє їх функції у творі. Формулює запитання до окремих абзаців тексту; самостійно визначає тему твору; пояснює зв'язок заголовка із змістом твору (4 кл.); визначає у тексті структурні елементи (зачин, основну частину, кінцівку); складає план твору. Практично розрізняє казку, вірш, оповідання та правильно наводить не менше 1 прикладу кожного жанру. Орієнтується у світі дитячих книжок, правильно називає 3 вивчених програмових твори та в окремих випадках неправильно називає їх авторів. Свідомо користується структурними елементами дитячої книжки у навчальній діяльності (правильно визначає орієнтовний зміст книжки з опорою на заголовок та ілюстрації; знаходить необхідний твір у змісті та визначає сторінку, на якій він знаходиться). Самостійно здійснює пошук навчально-пізнавальної інформації у довідкових виданнях

Письмова перевірка досвіду читацької діяльності у 2 класі передбачає первинне ознайомлення учнів із текстом під час читання його вголос учителем. При цьому другокласники, які вже оволоділи навичками читання, мають стежити за читанням по тексту. Здобувачі освіти з алалією, що ще не опанували навичку читання, можуть слідкувати за серією сюжетних картинок (вчитель готує такий набір завчасно до перевірки). Учні 3-4 класів читають текст самостійно мовчки або пошепки (учні з моторною алалією з допомогою вчителя або адаптований текст). Після первинного ознайомлення з текстом, під час його опрацювання учні виконують письмові завдання на перевірку сформованості вмінь визначати основну думку твору, його тему, розрізняти жанри, встановлювати послідовність подій у творі, характеризувати вчинки дійових осіб, пояснювати зображенальні можливості художнього слова тощо. У 2 класі письмова частина роботи передбачає 3 завдання з перевірки уміння працювати з літературним твором і 1 творчого завдання. У 3-4 класах – 1 завдання з такого показника досвіду читацької діяльності, як обізнаність з колом дитячого читання; по 2 завдання з таких показників, які практичне засвоєння літературознавчих понять і уміння працювати з літературним твором, дитячою книжкою, довідковою літературою та 1 творчого завдання.

Водночас частина цієї перевірки у 3-4 класах, що виконується письмово, може проводитись у тестовій формі. Тестова робота складається з завдань двох типів, вимоги до формування яких, їх кількості та оцінювання відповідно до кожного із зазначених показників досвіду читацької діяльності під час письмової перевірки подано у таблиці. Письмова робота укладається з 8 завдань таким чином, щоб загальна кількість балів дорівнювала 12, а зміст завдань охоплював усі, зазначені у таблиці, показники досвіду читацької діяльності.

Вимоги до завдань для поточної письмової перевірки досвіду читацької діяльності в 3-4 класах

Показники досвіду читацької діяльності учнів	Обізнаність з колом дитячого читання	Практичне засвоєння літературознавчих понять	Уміння працювати з літературним твором, дитячою книжкою, довідковою літературою
Тип, кількість завдань та кількість балів за виконання кожного	2 завдання закритого типу які передбачають вибір одного із запропонованих трьох варіантів відповідей по 1 балу за кожне або 1 завдання відкритого типу на встановлення відповідності, що оцінюється 2 балами	2 завдання закритого типу які передбачають вибір одного із запропонованих трьох варіантів відповідей по 1 балу за кожне або 1 завдання відкритого типу на встановлення відповідності, що оцінюється 2 балами	1 завдання закритого типу, що оцінюється 1 балом; 1 завдання відкритого типу на встановлення правильної послідовності, що оцінюється 2 балами; 1 завдання відкритого типу з короткою відповіддю, що оцінюється 2 балами; 1 завдання з розгорнутою відповіддю (творче), що оцінюється 2 балами

Об'єктом поточної перевірки є уміння **читати напам'ять віршовані і прозові твори**. Перевірку здійснюють усно, індивідуально протягом наступних 2-3 уроків після опрацювання твору, що вивчається напам'ять. Окремі уроки на перевірку уміння читати напам'ять не відводять. Учні з моторною алалією вивчають напам'ять скорочену та адаптовану версію вірша.

Орієнтовний розподіл поточної перевірки уміння читати напам'ять

Вид поточної перевірки	2 клас		3 клас		4 клас	
	I сем.	II сем.	I сем.	II сем.	I сем.	II сем.

Читання напам'ять віршованих текстів	2	2	3	2	3	3
Читання напам'ять прозових текстів	-	-	-	1 уривок з казки (30-35 слів)	1 уривок з казки (35-40 слів)	1 уривок з оповідання (35-40 слів)

Якість читання творів напам'ять визначають за такими вимогами:
 правильність, повнота відтворення фактичного змісту твору;
 виразність читання (уміння виявити своє ставлення до того, що читається; доречність використання мовленнєвих та позамовних (міміка, жести) засобів виразності);
 Дотримання орфоепічних норм (літературна вимова голосних і приголосних звуків у різних позиціях, сполучень звуків у мовленнєвому потоці, а також наголошування слів) **не враховується.**

Поточна перевірка **досвіду мовленнєвої діяльності** здійснюється окремо за кожним показником: аудіативні уміння (усно і письмово); уміння переказувати зміст прочитаного твору (усно), уміння складати висловлювання за змістом прочитаного, прослуханого (усно).

Для поточної перевірки **аудіативних умінь** – слухати й розуміти усне мовлення учням пропонується прослухати незнайомий текст (для учнів з моторною алалією з наочним підкріпленням у вигляді ілюстрацій), орієнтовний обсяг якого у 2 класі – 140-160 слів, у 3 класі – 210-230 слів, у 4 класі – 280-300 слів. Після прослуховування тексту учні усно (здобувачі освіти з алалією) або письмово виконують завдання на розуміння фактичного змісту сприйнятого на слух тексту (*хто?, що?, як?, де?, коли?, як?*), відтворення послідовності подій; встановлення смыслових, причиново-наслідкових зв'язків, визначення теми твору. Для учнів 2 класу завдання мають стосуватись тільки фактичного змісту твору. Оцінювання аудіативних умінь в усній формі здійснюється за тими ж вимогами, що і оцінювання сформованості навички розуміння прочитаного.

Для письмової перевірки аудіативних умінь добирають 8 тестових завдань, з яких 4 завдання закритого типу з вибором однієї правильної відповіді серед трьох пропонованих варіантів по 1 балу за кожне і 4 завдання відкритого типу по 2 бали за кожне. Зміст завдань такі самі, як і для усної перевірки аудіативних умінь.

Поточна перевірка **уміння переказувати зміст прочитаного твору** відбувається в усній формі і оцінюється за поданими вимогами.

Вимоги до оцінювання вміння переказувати зміст прочитаного твору

Рівень навчальних досягнень учня/учениці	Бали	Характеристика навчальних досягнень учня/учениці
Початковий	1	Здобувач освіти не переказує фактичний зміст твору з опорою на поданий план. Озвучує здебільшого окремі слова та словосполучення, що йому знайомі.
	2	Здобувач освіти уривчасто переказує фактичний зміст твору з опорою на ілюстрації, окремими, не пов'язаними між собою словосполученнями. Невірно підбирає слова.
	3	Здобувач освіти відтворює на основі схематичних малюнків, або серії ілюстрацій окремі фрагменти змісту твору. Припускається численних мовних і мовленнєвих помилок.

Середній	4	Здобувач освіти переказує на основі ілюстрацій частину тексту. Його переказ характеризується непослідовністю, речення усічені, наявна висока кількість орфопічних і мовленнєвих помилок
	5	Здобувач освіти незв'язно відтворює з опорою на поданий план половину фактичного змісту тексту. Порушує послідовність викладу, припускаючись численних мовних і мовленнєвих помилок.
	6	Здобувач освіти недостатньо зв'язно, не повно, відтворює фактичний зміст 2\3 твору з опорою на поданий план. Почасти порушує послідовність викладу. Припускається мовних і мовленнєвих помилок
Достатній	7	Здобувач освіти переказує з опорою на план зміст твору зв'язно, але не достатньо повно, послідовність порушується, не завжди розрізняє основну й другорядну інформацію. Виявляє нестійкі уміння виділяти симболові частини тексту. Припускається мовних і мовленнєвих помилок
	8	Здобувач освіти відтворює зміст твору (без урахування виду переказу) зв'язно, повно, інколи не досить послідовно, з елементами аргументації поведінки, вчинків персонажів. Припускається окремих мовних та мовленнєвих помилок
	9	Здобувач освіти загалом самостійно, зв'язно, послідовно переказує (з урахуванням виду переказу) зміст твору. Недостатньо вдало використовує у мовленні авторські засоби художньої виразності, почасті замінюючи їх власними. Є мовленнєві помилки
Високий	10	Здобувач освіти самостійно, зв'язно, послідовно, повно переказує (з урахуванням виду переказу) зміст твору. Загалом вдало використовує у мовленні авторські засоби художньої виразності. Припускається поодиноких мовленнєвих помилок
	11	Здобувач освіти самостійно, зв'язно, логічно, повно переказує (з урахуванням виду переказу) зміст твору, акцентуючи увагу на головному
	12	Здобувач освіти самостійно, зв'язно, логічно, повно переказує (з урахуванням виду переказу) зміст твору, виділяючи головне. Під час переказу вміє замінити діалоги розповіддю.

Підсумкова перевірка і підсумкове оцінювання

Об'єктами підсумкової (тематичної) перевірки є:

- навичка читання вголос (правильність, спосіб, виразність, темп, розуміння прочитаного);
- навичка читання мовчки (спосіб, темп, розуміння прочитаного);
- досвід мовленнєвої діяльності: аудітивні уміння;
- досвід мовленнєвої діяльності: уміння переказувати зміст прочитаного твору;
- досвід читацької діяльності учнів: уміння працювати з літературним твором.

З метою уніфікації вимог до тематичних перевірок з навчальних предметів «Українська мова» і «Літературне читання» тематична перевірка з предмета «Літературне читання» здійснюється не за результатами опрацювання творів певного розділу/розділів кола читання (поданих у підручнику), а за визначеними об'єктами. Відповідно у кожному класі протягом

навчального року проводять по 8 тематичних контрольних робіт, як у письмовій формі на окремому уроці, так і в усній – із виділенням 10-15 хвилин на кожному з певної кількості послідовних уроків. З огляду на це перелік літературних творів, які планується опрацювати протягом навчального року, рівномірно розподіляється на 8 блоків, у кінці вивчення кожного з яких і проводять контрольну роботу.

**Зведеній перелік робіт для підсумкових перевірок, які проводяться
в 2-4 класах з літературного читання**

Вид перевірки	2 клас		3 клас		4 клас	
	I сем.	II сем.	I сем.	II сем.	I сем.	II сем.
Навичка читання вголос (усно). Контрольні роботи № 4 і № 8	1	1	1	1	1	1
Навичка читання мовчки (письмово). Контрольні роботи № 2 і № 6	-	-	1	1	1	1
Аудіювання (письмово). Контрольні роботи у 3-4 класах № 1 і № 5; у 2 класі № 1, № 2, № 5, № 6	2	2	1	1	1	1
Усний переказ прочитаного твору (усно). Контрольна робота № 3	1	-	1	-	1	-
Робота з літературним твором (письмово). Контрольна робота № 7	-	1	-	1	-	1
Підсумкова контрольна робота/ Державна підсумкова атестація	-	-	-	-	-	1
Загальна кількість перевірок за семестр	4	4	4	4	4	5

Тематичні контрольні роботи можуть проводити окремо за кожним із поданих у таблиці видів перевірок: сформованості навички читання вголос; сформованості навички читання мовчки; сформованості навички аудіювання; уміння усно переказувати літературний твір; сформованості уміння працювати з літературним твором. Водночас контрольні роботи можуть бути комбіновані: 1) з перевірки сформованості навички читання мовчки та завдань до тексту для перевірки розуміння змісту прочитаного, уміння працювати з текстом, творчого на побудову висловлювання власної думки за змістом прочитаного; 2) з перевірки навички читання мовчки із тестовими завданнями для перевірки розуміння змісту прочитаного, уміння працювати з текстом, творчого завдання на побудову висловлювання власної думки за змістом прочитаного.

Комбіновані роботи проводять тільки в 3-4 класах. Загальна кількість перевірок за семестр від вибору кількості комбінованих робіт не змінюється. При цьому протягом навчального року комбінованих робіт має бути не більше 3.

Контрольні роботи з перевірки **навичок читання вголос, читання мовчки, аудіювання, усного переказу літературного твору і роботи з літературним твором** як окремі роботи здійснюються за тими ж вимогами, що і поточна перевірка цих навичок.

**Вимоги до формування змісту та оцінювання
комбінованої роботи в 3-4 класах**

(з перевірки сформованості навички читання мовчки та завдань до тексту для перевірки розуміння змісту прочитаного, уміння працювати з текстом, творчого на побудову висловлювання власної думки за змістом прочитаного)

№ з/п	Види завдань	Кількість завдань	Кількість балів за кожне правильно	Максимальна кількість балів

			виконане завдання	
1.	Текст (незнайомий учням) для самостійного читання з обсягом: у 3 класі – 250-310 слів; у 4 класі – 330-390 слів. Кількість слів, які потребують пояснення – не більше 2. Речення у тексті не мають містити більше 12 слів. Стиль тексту – художній	1	4 бали*	4 балів
2.	Завдання до тексту для перевірки розуміння його змісту і уміння працювати з текстом	6	1 бал	6 балів
3.	Творче завдання: письмове висловлення власної думки до змісту прочитаного тексту: в 3 класі – 2-3 речення, в 4 класі – 4-5 речень***	1	2 бали***	2 бали
Разом		8	-	12 балів

**Вимоги до формування змісту та оцінювання
комбінованої роботи в 3-4 класах**

(з перевірки навички читання мовчки із тестовими завданнями для перевірки розуміння змісту прочитаного, уміння працювати з текстом, творчого завдання на побудову висловлювання власної думки за змістом прочитаного)

№ з/п	Види завдань	Кількість завдань	Кількість балів за кожне правильно виконане завдання	Максимальна кількість балів
1.	Текст (незнайомий учням) для самостійного читання з обсягом: у 3 класі – 250-310 слів; у 4 класі – 330-390 слів. Кількість слів, які потребують пояснення – не більше 2. Речення у тексті не мають містити більше 12 слів. Стиль тексту – художній	1	по 4 бали*	4 бали
2.	Завдання до тексту закритого типу з вибором однієї правильної відповіді серед трьох пропонованих варіантів	2	1 бал	2 бали
3.	Завдання до тексту відкритого типу з короткою відповіддю	1	2 бали**	2 бали
4.	Завдання до тексту відкритого типу на встановлення послідовності або відповідності між 6 компонентами	1	2 бали**	2 бали
5.	Творче завдання до тексту: письмове висловлення власної думки до змісту прочитаного тексту: в 3 класі 2-3 – речення, в 4 класі – 4-5 речень***	1	2 бали***	2 бали
Разом		6	-	12 балів

* оцінювання навички читання мовчки здійснюється за тими ж вимогами, що і під час поточної перевірки;

** якщо завдання виконано частково, неточно – 1 балом;

***якщо у творчому завдання учень логічно, правильно висловлює думку, обґрунтовує її, дає свою оцінку вчинкам героїв, описаним подіям, завдання оцінюється 2 балами;

**** бали за письмову частину роботи з читання виставляють без урахування помилок за грамотність.

Для підсумкової перевірки можуть готоватись контрольні роботи з іншими підходами до структурування і комбінування завдань, але з обов'язковим дотриманням вимог до навчальних досягнень учнів, зазначених у чинній програмі з навчального предмета.

ПРИРОДОЗНАВСТВО

1-4 класи

Поточна перевірка і поточне оцінювання

Об'єктами поточної перевірки з природознавства є складники предметної природознавчої компетентності:

знання (у формі фактів, понять) про предмети і явища природи, їх взаємозв'язки і залежності між ними;

уміння виконувати різні види навчально-пізнавальних дій щодо об'єктів природи та інформації про них;

уміння застосовувати спеціальні методи пізнання об'єктів природи (дослід, практичну роботу, спостереження);

уміння виконувати практичні дії з об'єктами природи;

уміння оцінювати об'єкти природи, а також власну поведінку та інших людей серед природи;

уміння застосовувати набуті знання й навички у своєму повсякденному житті;

уміння творчого застосування набутих природничих знань і способів діяльності в змінених ситуаціях;

досвід емоційно-ціннісного ставлення до навколошнього світу і природи, до різноманітних видів діяльності, зокрема природоохоронної.

Поточна перевірка здійснюється у процесі усного або письмового опитування, бесід, спостережень, практичних робіт, дослідів, проектів, тестових і творчих завдань, дидактичних ігор тощо.

Під час оцінювання навичок читання дітей з дислексією та алалією не враховуються помилки, пов'язані з порушеннями усного мовлення (у його фонологічній, лексичній та граматичній складових) та дислексіями, що виявлені в учня та щодо яких проводиться корекційна робота на логопедичних заняттях. Під час оцінювання читання таких учнів критерій швидкості читання не враховується.

Вимоги до поточного оцінювання навчальних досягнень учнів

Рівень навчальних досягнень учня/учениці	Бали	Характеристика навчальних досягнень учня/учениці
	1	Учень/учениця відтворює окремі факти та елементарні уявлення не усвідомлюючи їх суті. Спостерігає за виконанням практичних робіт, але не може пояснити сутність виконанняожної з її частин

Рівень навчальних досягнень учня/учениці	Бали	Характеристика навчальних досягнень учня/учениці
Початковий	2	Учень/учениця відтворює незначну частину навчального матеріалу на рівні копіювання зразка, має елементарні уявлення лише за допоміжними запитаннями вчителя, допускаючи неточності і помилки, частково розуміючи відтворене. Спостерігає за виконанням практичних робіт, повторює висновки про результати спостережень зі значними помилками, не усвідомлюючи їх суті
	3	Учень/учениця відтворює незначну частину навчального матеріалу; за допомогою вчителя виконує елементарні завдання, потребує детального кількаразового пояснення їх виконання. Практичні роботи виконує зі значною допомогою вчителя; спостерігає за дослідами, які проводить вчитель, але не може їх пояснити; намагається частково назвати окрім норм екологічної поведінки в місцевому природному середовищі; включається в роботу малої групи співробітництва, але не виявляє ініціативи і виконує роботу лише за зразком
Середній	4	Учень/учениця повторює частину навчального матеріалу у формі понять за допомогою вчителя, віddaє перевагу конкретному перелічуванню тіл, явищ, їх ознак; має утруднення встановлювати зв'язки й залежності між тілами і явищами природи, спрогнозувати результат діяльності людини та її вплив на природу. Під час практичної роботи може повторити за зразком певну операцію, дію; виконує елементарні завдання
	5	Учень/учениця за допомогою вчителя відтворює основний навчальний матеріал, дає визначення понять, допускаючи переважну кількість помилок й неточностей, за допомогою вчителя встановлює нескладні зв'язки між природними тілами; намагається виявити істотні й неістотні ознаки об'єктів, але має утруднення аналізувати об'єкти у логічній послідовності; порівнює природні тіла і явища за однією ознакою та за навідними запитаннями вчителя. Під час виконання практичних робіт виконує прості досліди за детальною інструкцією вчителя, уміє копіювати зразок виконання певної навчальної дії
Достатній	6	Учень/учениця будує відповідь за допомогою навідних питань вчителя; виконує дії за зразком у подібній ситуації; відповіді доповнюють уточнюючи за навідними запитаннями вчителя, ілюструючи її прикладами з підручника, зошита з друкованою основою, з дидактичних матеріалів; порівнює природні об'єкти не менш, ніж за 2 вказаними ознаками. Практичні роботи виконує за зразком або алгоритмом (планом) наданим учителем; за вказівкою визначає та виконує завдання у малій групі співробітництва
	7	Учень/учениця частково відтворює зміст природничих понять з помилками, називає їх істотні та неістотні ознаки, уміє наводити приклади певних думок з власного досвіду, намагається стисло своїми словами передати доступний за обсягом текст природничого характеру; порівнює природні об'єкти не менш, ніж за 3 вказаними ознаками; робить спроби висловлювати власні судження.

Рівень навчальних досягнень учня/учениці	Бали	Характеристика навчальних досягнень учня/учениці
		Практичні роботи проводить з допомогою вчителя , користуючись планом та алгоритмом; частково контролює і оцінює власні навчальні дії
	8	Учень/учениця з малою кількістю помилок відтворює навчальний матеріал і застосовує його у стандартних ситуаціях; частково володіє способами діяльності за певним алгоритмом; відповідає на питання логічно, але з окремими неточностями; частково знаходить значення зазначених термінів у довідковій літературі; знаходить і систематизує інформацію за заданим джерелом. Практичні роботи, дослідження та спостереження виконує за інструкцією з допомогою вчителя і правильно робить часткові висновки про результати і способи виконання робіт; оцінює конкретні приклади поведінки у природі, власну діяльність
	9	Учень/учениця володіє прочитаним матеріалом, застосовує знання в стандартних та частково змінених ситуаціях; може спланувати дії для здійснення пошукової діяльності; знаходить необхідну інформацію; обговорює отриману інформацію, застосовує отримані знання в повсякденній діяльності; частково здійснює самооцінку власних навчальних досягнень за запропонованим зразком. Самостійні і практичні роботи виконує під опосередкованим керівництвом учителя/ учительки. Називає основні етапи виконання дослідів і практичних робіт та знає основні прилади, їх призначення
	10	Учень/учениця володіє системою природничих понять у межах, визначених навчальною програмою, переважно встановлює як внутрішньопоняттєві, так і міжпоняттєві зв'язки; вміє розпізнавати тіла і явища природи, які охоплюються засвоєними поняттями різного рівня узагальнення; порівнює природні об'єкти не менш ніж за 3-4 ознаками; з певними помилками відповідь аргументує, використовуючи приклади із життя, опираючись на власний досвід; користується найпростішими вимірювальними пристроями, застосовує знання для пояснення та оцінки різноманітних процесів і явищ; частково планує власну навчальну діяльність з предмета, навчально-дослідних або іншого типу завдань
Високий	11	Учень /учениця має гнучкі знання в межах вимог навчальної програми, не зважаючи на помилки вміє застосовувати набуті навички за аналогією і в нових нестандартних ситуаціях; здатен і готовий використовувати отримані знання та вміння в повсякденному житті; за допомогою вчителя фіксує основний зміст навчального тексту у вигляді плану; заповнює запропоновані таблиці; використовує додаткові джерела інформації при вирішенні навчальних завдань; за допомогою вчителя виконує практичні завдання та самостійно виконує творчі завдання , спостереження і дослідження; виступає перед класом; бере активну участь у малій групі співробітництва
	12	Учень/учениця має системні, міцні знання про різноманіття тіл, речовин та явищ природи і їх найпростіші класифікації; методи (визначені програмою)

Рівень навчальних досягнень учня/учениці	Бали	Характеристика навчальних досягнень учня/учениці
		вивчення природи; усвідомлено використовує їх у стандартних та нестандартних ситуаціях; виступає перед класом; бере участь у роботі групи співробітництва відповідно до зазначененої ролі; описує власні спостереження або досліди, частково визначає мету спостереження або досліду, умови проведення роботи і отримані результати; використовує набуті знання, уміння та навички в практичній діяльності та в повсякденному житті не звертаючи уваги на систематичні помилки

Підсумкова перевірка і підсумкове оцінювання

Об'єктами підсумкової перевірки з природознавства є:

знання (у формі фактів, понять) про предмети і явища природи, їх взаємозв'язки і залежності між ними;

уміння виконувати різні види навчально-пізнавальних дій щодо об'єктів природи та інформації про них;

уміння оцінювати об'єкти природи, а також власну поведінку та інших людей серед природи;

уміння застосовувати набуті знання й навички у своєму повсякденному житті;

уміння творчого застосування набутих природничих знань і способів діяльності в змінених ситуаціях;

досвід емоційно-ціннісного ставлення до навколишнього світу і природи, до різноманітних видів діяльності, зокрема природоохоронної.

Підсумкова перевірка здійснюється письмово у формі тематичної контрольної роботи в кінці вивчення теми (2-4 кл.). Протягом навчального року передбачається 6 тематичних контрольних робіт (по 3 роботи у кожному семестрі).

Тематична контрольна робота може бути: *комбінованою*, що включає завдання з кожного об'єкта, що підлягає підсумковій перевірці; *тестовою*, що складається із тестових завдань закритого і відкритого типів.

Залежно від теми, контингенту класу вчитель може обирати або комбіновану або тестову контрольну роботу. Загальна кількість перевірок за семестр від вибору кількості комбінованих робіт не змінюється. При цьому протягом навчального року комбінованих робіт має бути не більше 3.

У **2 класі** для контрольної роботи добирають 6 завдань – по 1 завданню з кожного об'єкта, що підлягає підсумковій перевірці: підкреслити певне слово, дати коротку відповідь на запитання, з'єднати поняття із відповідним малюнком тощо. Контрольна робота у 2 класі не передбачає розгорнутих відповідей. Тестові роботи складаються з 3 завдань закритого типу з вибором однієї відповіді з трьох пропонованих варіантів і 2 завдань відкритого типу.

Вимоги до формування змісту і оцінювання комбінованої контрольної роботи у 3-4 класах

№ з/п	Види завдань	Кількість завдань	Кількість балів за кожне правильно виконане завдання	Максимальна кількість балів
1.	Завдання на перевірку знань про предмети і явища природи, їх взаємозв'язки і залежності між ними	3	1 бал	3 бали

2.	Завдання на перевірку умінь виконувати різні види навчально-пізнавальних дій щодо об'єктів природи та інформації про них	1	1 бал	1 бали
3.	Завдання на перевірку умінь оцінювати об'єкти природи, а також власну поведінку та інших людей серед природи	2	1 бал	2 бали
4.	Завдання на перевірку умінь застосовувати набуті знання й навички у своєму повсякденному житті	2	1 бал	2 бали
5.	Завдання на перевірку досвіду емоційно-ціннісного ставлення до навколошнього світу і природи, до різноманітних видів діяльності	1	2 бали	2 бал
6.	Завдання на перевірку умінь творчого застосування набутих природничих знань і способів діяльності в змінених ситуаціях	1	2 бали	2 бали
Разом		10	-	12 балів

**Вимоги до формування змісту і оцінювання
тестової контрольної роботи у 3-4 класах**

№ з/п	Види завдань	Кількість завдань	Кількість балів за кожне правильно виконане завдання	Максимальна кількість балів
1.	Завдання закритого типу з вибором однієї відповіді серед трьох пропонованих варіантів	3	1 бал	3 бали
2.	Завдання відкритого типу на встановлення послідовності або відповідності між 6 компонентами	2	2 бали	4 бали
3.	Завдання відкритого типу з короткою відповіддю	1	2 бали	2 бали
4.	Завдання відкритого типу з розгорнутою відповіддю	1	3 бали	3 бали
Разом		7	-	12 балів

Для підсумкової перевірки можуть готуватись контрольні роботи з іншими підходами до структурування і комбінування завдань, але з обов'язковим дотриманням вимог до навчальних досягнень учнів, зазначених у чинній програмі з навчального предмета.

МАТЕМАТИКА

1-4 класи

Об'єктами поточкої і підсумкової перевірок навчальних досягнень учнів 1-4 класів з **математики** є складники математичної компетентності: обчислювальні уміння і навички; уміння і навички розв'язування задач; застосування властивостей, правил, алгоритмів, залежностей; виконання вимірювань та геометричних побудов.

Поточна перевірка здійснюється як в усній, так і письмовий формах і оцінюється за пропонованими вимогами.

Під час оцінювання навичок читання дітей з дислексією та азалією не враховуються помилки, пов’язані з порушеннями усного мовлення (у його фонологічній, лексичній та граматичній складових) та дислексіями, що виявлені в учня та щодо яких проводиться корекційна робота на логопедичних заняттях. Під час оцінювання читання таких учнів критерій швидкості читання не враховується.

Вимоги до оцінювання усних відповідей учнів під час поточної перевірки

Рівень навчальних досягнень учня/учениці	Бали	Характеристика навчальних досягнень учня/учениці
Початковий	1	Здобувач освіти не розрізняє математичні об’єкти, подані в готовому вигляді (поняття, дії, окремі геометричні форми в довкіллі); не виконує найпростіші математичні операції за допомогою вчителя
	2	Здобувач освіти не розрізняє окремі об’єкти вивчення (математичні поняття за їх ознаками); не виконує найпростіші математичні операції на рівні копіювання зразка виконання
	3	Здобувач освіти не розрізняє об’єкти вивчення (математичні операції, моделі задач); не виконує елементарні математичні операції після детального кількаразового їх пояснення вчителем
Середній	4	Здобувач освіти частково відтворює засвоєну навчальну інформацію; частково розуміє математичну термінологію; розв'язує однотипні математичні операції за наданим зразком та допомогою вчителя.
	5	Здобувач освіти частково відтворює засвоєну навчальну інформацію за допомоги вчителя ; виконує математичні операції, але не вміє пояснити свої дії
	6	Здобувач освіти відтворює навчальну інформацію у засвоєній послідовності; частково коментує способи виконання математичних операцій
Достатній	7	Здобувач освіти частково виділяє суттєві ознаки математичних понять; формулює прості висновки; застосовує знання й уміння під час виконання математичних завдань за знайомим алгоритмом; та частково пояснює свої дії
	8	Здобувач освіти розуміє сутність математичних понять; самостійно виконує математичні операції; пояснює свої дії
	9	Здобувач освіти відтворює навчальний зміст,частково ілюструє відповіді прикладами з реального життя; виконує завдання, які потребують значної самостійності; виправляє помилки, на які вказує вчитель
Високий	10	Здобувач освіти вільно володіє програмовим матеріалом, встановлює міжпонятійні зв’язки, комбінує елементи навчальної інформації і способи діяльності для одержання іншого шляху виконання завдання; аналізує та обґрунтует способи виконання математичних операцій; знаходить і виправляє власні помилки
	11	Здобувач освіти демонструє гнучкі знання; описує варіативні ситуації, в яких можна застосовувати певне знання чи вміння; будує алгоритми виконання математичних завдань; застосовує елементи пошукової діяльності; володіє навичками самоконтролю

	12	Здобувач освіти виявляє системність знань і способів математичної діяльності, використовує набутий досвід у змінених навчальних умовах і життєвих ситуаціях; демонструє нестандартний підхід до розв'язування навчальних і практично зорієнтованих задач; об'єктивно оцінює свою роботу

Вимоги до оцінювання письмових робіт учнів під час поточної перевірки

Рівень навчальних досягнень учня/учениці	Бали	Характеристика навчальних досягнень учня/учениці
Початковий	1	Робота виконувалась, але допущено 12 і більше грубих помилок
	2	Правильно виконано менше 1/3 роботи або в роботі допущено 10-11 грубих помилок
	3	Правильно виконано 1/3 роботи або в роботі допущено 8-9 грубих помилок
Середній	4	Правильно виконано 2/5 роботи або в роботі допущено 6-7 грубих помилок
	5	Правильно виконано половину роботи або виконано роботу в повному обсязі й допущено 5 грубих помилок
	6	Правильно виконано 3/5 роботи або виконано роботу в повному обсязі й допущено 4 грубі помилки
Достатній	7	Правильно виконано 2/3 роботи або виконано роботу в повному обсязі й допущено 3 грубі помилки
	8	Правильно виконано 3/4 роботи або виконано роботу в повному обсязі й допущено 2 грубі помилки
	9	Робота виконана в повному обсязі, але допущено 1 грубу й 1 негрубу помилку
Високий	10	Робота виконана в повному обсязі, але допущено 1 негрубу помилку
	11	Робота виконана правильно в повному обсязі окрім завдання підвищеної складності або творчого характеру
	12	Робота виконана правильно в повному обсязі, в тому числі завдання підвищеної складності або творчого характеру

Під час перевірки слід розрізняти грубі й негрубі помилки. Дві негрубі помилки рекомендуємо прирівнювати до однієї грубої.

До грубих помилок належать:

неправильне обчислення у завданні, мета якого – перевірка обчислювальних умінь і навичок;

неправильне розв'язання задачі (пропуск дії, неправильний добір дії, зайва дія);

незнання або неправильне застосування властивостей, правил, алгоритмів, залежностей;

невідповідність виконаних вимірювань та геометричних побудов умові завдання.

Негрубими помилками є:

неправильно виконане обчислення у випадку, коли метою завдання не передбачена перевірка обчислювальних умінь і навичок;

відсутність пояснівального тексту, відповіді завдання, назви величин або невідповідність їх виконаним діям та отриманим результатам;

не доведене до логічного кінця робота з перетворення іменованих чисел з одних одиниць вимірювання в інші;

неправильне за стилістикою формулювання запитання чи відповіді задачі;

неправильне списування даних завдання за умови правильного його виконання;

помилки у записах математичних термінів, символів, позначеннях геометричних фігур.

Якщо учень (учениця) самостійно знаходить і охайно виправляє допущену помилку, то це не вважається недоліком роботи.

Підсумкова перевірка і підсумкове оцінювання

Підсумкова тематична перевірка здійснюється у формі тематичної контрольної роботи в кінці вивчення теми/тем (2-4 кл.) і в кінці навчального року (1 кл., 4 кл.). Протягом навчального року проводять 8 тематичних контрольних робіт, одна з яких з перевірки сформованості навичок усних обчислень.

**Зведеній перелік тематичних перевірних робіт,
які проводять в 1-4 класах з математики**

Вид перевірки	1 клас	2 клас		3 клас		4 клас	
	ІІ сем.	I сем.	ІІ сем.	I сем.	ІІ сем.	I сем.	ІІ сем.
Тематична контрольна робота		4	3	4	3	4	3
Тематична контрольна робота з перевірки сформованості навичок усних обчислень			1		1		1
Підсумкова контрольна робота/ Державна підсумкова атестація	1	—	—	—	—	—	1
Загальна кількість перевірок за семestr	1	4	4	4	4	4	5

Тематична контрольна робота може бути: *комбінованою*, що складається з завдань на обчислення, розв'язання задачі, рівняння, завдань з іменованими числами та геометричного матеріалу; *тестовою*, що складається із тестових завдань закритого і відкритого типів.

Залежно від теми, контингенту класу вчитель може обирати або комбіновану або тестову контрольну роботу. Загальна кількість перевірок за семestr від вибору кількості комбінованих та тестових робіт не змінюється. При цьому протягом навчального року комбінованих робіт має бути не менше 4.

Усі письмові обчислення до завдань мають виконуватись у зошиті.

Тестову роботу для 1-2 класів пропонується складати з 3 завдань закритого типу та 2 завдань відкритого типу, одне з яких з короткою відповіддю, а інше – з розгорнутою. Комбіновану контрольну роботу для 1-2 класів складають з 3 завдань на обчислення, по 1 – на розв'язання задачі та геометричний матеріал, рівняння, завдань з іменованими числами.

**Вимоги до формування змісту і оцінювання
комбінованої контрольної роботи для 3-4 класів**

№ з/п	Види завдань	Кількість завдань	Кількість балів за кожне правильно виконане завдання	Максимальна кількість балів

1.	Задача	1	3 бали*	3 бали
2.	Завдання на перевірку обчислювальних умінь і навичок	3	1 бал	3 бали
3.	Завдання пов'язані величинами	1	1 бал	1 бали
4.	Завдання на розв'язання рівнянь, буквених виразів	1	1 бал	1 бали
5.	Геометричний матеріал	1	2 бали**	2 бали
6.	Творче завдання або завдання з логічним навантаженням	1	2 бали	2 бали
Разом		8	-	12 балів

**Вимоги до формування змісту і оцінювання
тестової контрольної роботи в 3-4 класах**

№ з/п	Види завдань	Кількість завдань	Кількість балів за кожне правильно виконане завдання	Максимальна кількість балів
1.	Завдання закритого типу з вибором однієї відповіді серед трьох пропонованих варіантів	3	1 бал	3 бали
2.	Завдання відкритого типу на встановлення послідовності або відповідності між 6 компонентами	2	2 бали*	4 бали
3.	Завдання відкритого типу з короткою відповіддю	1	2 бали*	2 бали
4.	Завдання відкритого типу з розгорнутою відповіддю (задача)	1	3 бали**	3 бали
Разом		7	-	12 балів

* якщо хід розв'язування задачі неправильний, учень не отримує жодного балу за цей вид роботи; якщо неправильним є вибір останньої дії – 2 бали; якщо неправильним є вибір однієї дії (другої або третьої) та/чи є помилка в обчисленні – 1 бал; за помилки в обчисленнях при дотриманні ходу розв'язання задачі знімається 1 бал;

** якщо завдання виконано частково, воно оцінюється 1 балом.

Для підсумкової перевірки контрольні роботи можуть укладатись з іншими підходами до структурування і комбінування завдань, але з обов'язковим дотриманням вимог до навчальних досягнень учнів, зазначених у чинній програмі з навчального предмета.

Окремим видом тематичної перевірки є перевірка навички **усних обчислень** у межах програмових вимог. Її здійснюють один раз за семестр у письмовій формі (математичний диктант, робота на картках тощо). Обсяг цієї роботи має містити не більше 12 арифметичних операцій. Тривалість цієї роботи учитель визначає зважаючи на контингент класу, але не більше 25 хвилин.

КРИТЕРІЙ

ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ УЧНІВ 5-10 КЛАСІВ

Українська мова

Оцінювання результатів навчання української мови здійснюється на основі функціонального підходу до шкільної мовної освіти, яка має забезпечувати

вміння здобувачів освіти з порушеннями слуху ефективно користуватися мовою як засобом пізнання, комунікації, високу мовну культуру особистості, сприяти формуванню її громадянської позиції та національної самосвідомості. Функціональний підхід передбачає таке співвідношення мовної теорії й мовленнєвої практики, за якого пріоритетним є розвиток навичок мовленнєвої діяльності: аудіювання, говоріння, читання, письма. Робота над мовною теорією, формуванням знань про мову підпорядковується інтересам розвитку мовлення учня.

В оцінюванні результатів навчання мови треба враховувати, що мова є не лише предметом вивчення, а й засобом вивчення інших предметів, що підвищують вимоги до рівня сформованості мовленнєвих навичок школярів.

Оцінювання результатів навчання мови здійснюється на основі:

- різnobічного мовленнєвого розвитку особистості;
- освітнього змісту навчального предмета, який розподіляється на чотири елементи – знання, вміння й навички, досвід творчої діяльності і досвід емоційно-ціннісного ставлення до світу;
- функціонального підходу до шкільного курсу мови, який передбачає вивчення мовної теорії в аспекті практичних потреб розвитку мовлення.

Об'єктами перевірки є оцінювання:

- мовленнєві вміння й навички з чотирьох видів мовленнєвої діяльності;
- знання про мову й мовлення;
- мовні вміння та навички;
- досвід творчої діяльності;
- досвід особистого емоційно-ціннісного ставлення до світу.

Оцінювання результатів мовленнєвої діяльності видозмінюється відповідно до кожної окремої її форми і здійснюється за такими вимогами:

I. Аудіювання (сприймання та відтворення прослуханого)

Оцінюється здатність учня сприймати на слух незнайоме за змістом висловлювання після прослуховування. Це передбачає:

- а) розуміння комунікативної мети висловлювання, фактичного змісту, причиново-наслідкових зв'язків, теми й основної думки висловлювання, виражально-зображенів засобів висловлювання, стилю й типу мовлення прослуханого висловлювання;
- б) оцінювання прослуханого.

II. Говоріння й письмо (діалогічне та монологічне мовлення)

Діалогічне мовлення

Оцінюється здатність учнів:

- а) виявляти певний рівень обізнаності з теми, що обговорюється;
- б) уміти складати діалог відповідно до запропонованої ситуації й мети спілкування; самостійно або за допомогою вчителя досягати комунікативної мети; використовувати репліки для стимулювання, підтримання діалогу, формули мовленнєвого етикету; дотримуватися теми, спілкування та норм літературної мови; демонструвати певний рівень вправності у процесі діалогу (стисливість, логічність, виразність, доречність, точність, емоційність тощо);

- в) висловлювати власну думку щодо теми, яка обговорюється;
 г) аргументувати висловлені тези, коректно спростовувати помилкові висловлювання співрозмовника.

Орієнтовні вимоги оцінювання діалогічного мовлення

Рівень	Бал и	Орієнтовні вимоги навчальних досягнень учнів
I. Початковий	1	Учень (учениця) підтримує діалог на елементарному рівні. Здебільшого він (вона) відповідає на запитання лише однозначними реченнями (“так” чи “ні”) або уривчастими реченнями ствердного чи заперечного характеру
	2	Учень (учениця) відповідає на елементарні запитання короткими репліками, які лише частково реалізують комунікативну мету.
	3	Учень (учениця) бере участь у діалозі за найпростішою за змістом мовленнєвою ситуацією, може не лише відповідати на запитання співрозмовника, а й формулювати деякі запитання; комунікативна мета досягається ним (нею) лише частково
II. Середній	4	Учень (учениця) бере участь у діалозі з нескладною за змістом теми, певною мірою досягає мети спілкування, його (її) репліки лише частково враховують ситуацію спілкування
	5	Учень (учениця) бере участь у діалозі за нескладною за змістом мовленнєвою ситуацією, дотримується елементарних правил поведінки в розмові, загалом досягає комунікативної мети, проте може відхилятися від теми, його (її) мовлення характеризується стереотипністю
	6	Учень (учениця) загалом досягає комунікативної мети в діалозі з нескладною теми, його (її) репліки в основному змістовні, відповідають основним правилам поведінки в розмові, нормам етикету, участь у діалозі здійснюється переважно за допомогою вчителя або співрозмовника, спирається на запропонований зразок
III. Достатній	7	Діалогічне мовлення учня (учениці) за своїм змістом спрямовується на розв’язання певної проблеми, загалом є змістовним, невимушеним; відстежуються елементи особистісної позиції щодо предмета обговорення, правила спілкування в цілому дотримуються, судження загалом самостійні й аргументовані, відхилення від теми, помилки в мовному оформленні реплік майже не трапляються
	8	Учень (учениця) загалом вправно бере участь у діалозі за ситуацією, що містить певну проблему, досягаючи комунікативної мети, висловлює судження й аргументує їх з допомогою загальновідомих фактів, у діалозі з’являються елементи оцінних характеристик та узагальнень

	9	Учень (учениця) самостійно складає діалог з проблемної теми, демонструючи загалом достатній рівень вправності й культури мовлення (чітко висловлює думки, уміє сформулювати цікаве запитання, дати влучну, змістовну відповідь, виявляє толерантність, стриманість, коректність у разі незгоди з думкою співрозмовника), особиста позиція виражається порівняно нечітко, аргументація відзначається оригінальністю, самостійністю
IV. Високий	10	Учень (учениця) складає діалог за проблемною ситуацією, демонструючи належний рівень мовленнєвої культури, вміння чітко формулювати думки, обґрунтовуючи власну позицію, виявляє готовність уважно й доброзичливо вислухати співрозмовника, даючи йому можливість висловитися; дотримується правил мовленнєвого етикету; структура діалогу, мовне оформлення його реплік у цілому відповідають нормам
	11	Учень (учениця) складає діалог, самостійно обравши аспект запропонованої теми та визначивши проблему для обговорення, переконливо й оригінально аргументує свою позицію, зіставляє різні погляди на той самий предмет, розуміючи при цьому можливість інших підходів до обговорюваної проблеми, виявляє повагу до думки іншого; структура діалогу, мовне оформлення його реплік відповідають нормам
	12	Учень (учениця) складає глибокий за змістом і досконалій за формою діалог, самостійно обравши аспект запропонованої теми та визначивши проблему для обговорення, демонструючи вміння уважно й доброзичливо вислухати співрозмовника, коротко, виразно, оригінально сформулювати свою думку, дібрати цікаві, влучні, переконливі аргументи на захист своєї позиції, у тому числі й із власного життєвого досвіду, зіставити різні погляди на той самий предмет, змінити свою думку в разі незаперечних аргументів іншого; дотримується правил поведінки й мовленнєвого етикету в розмові

Монологічне мовлення

Говоріння (усні переказ і твір); письмо (письмові переказ і твір)

Оцінюється здатність учня:

- а) усно чи письмово виявляти певний рівень обізнаності з теми, що розкривається;
- б) уміти будувати висловлювання певного обсягу, добираючи і впорядковуючи необхідний для реалізації задуму матеріал (епізод із власного життєвого досвіду, прочитаний або прослуханий текст, епізод з кінофільму, сприйнятий (побачений чи почутий) твір мистецтва, розповідь іншої людини тощо); ураховувати мету спілкування, адресата мовлення; розкривати тему висловлювання; виразно відображати основну думку висловлювання, диференціючи матеріал на головний і другорядний; викладати матеріал логічно, послідовно; використовувати мовні засоби відповідно до комунікативного завдання, дотримуючись норм літературної мови; додержувати єдності стилю;
- в) виявляти своє ставлення до предмета висловлювання, розуміти та враховувати можливість різних тлумачень тієї самої проблеми;
- г) виявляти певний рівень творчої діяльності, зокрема: трансформувати одержану інформацію, відтворюючи її докладно, стисло, вибірково, своїми

словами, змінюючи форму викладу, стиль тощо відповідно до задуму висловлювання; створювати оригінальний текст певного стилю; аргументувати висловлені думки, переконливо спростовувати помилкові докази; викладати матеріал виразно, доречно, економно, виявляти багатство лексичних і граматичних засобів.

Орієнтовні вимоги оцінювання монологічного мовлення

Рівень	Бали	Орієнтовні вимоги оцінювання навчальних досягнень учнів	Грамотність	
			Припустима кількість орфографічних і пунктуаційних помилок	Припустима кількість лексичних, граматичних і стилістичних помилок
I. Початковий	1	Побудованому учнем (ученицею) тексту бракує зв'язності й цілісності, урізноманітнення потребує лексичне та граматичне оформлення роботи	20- i більше	9-10
	2	Побудоване учнем (ученицею) висловлювання характеризується фрагментарністю, думки викладаються на елементарному рівні; потребує збагачення й урізноманітнення лексика і граматична будова мовлення	13-16	
	3	Учневі (учениці) слід працювати над виробленням умінь послідовніше й чіткіше викладати власні думки, дотримуватися змістової та стилістичної єдності висловлювання, потребує збагачення та урізноманітнення лексика й граматична будова висловлювання	11-14	
II. Середній	4	Висловлювання учня (учениці) за обсягом складає дещо більше половини від норми і характеризується певною завершеністю, зв'язністю; розкриття теми має бути повнішим, грунтовнішим і послідовнішим; чіткіше мають розрізнюватися основна та другорядна інформація; потребує урізноманітнення добір слів, більше має використовуватися авторська лексика	9-12 7-8	

	5	За обсягом робота учня (учениці) наближається до норми, у цілому є завершеною, тему значною мірою розкрито, проте вона потребує глибшого висвітлення, має бути увиразнена основна думка, посилена єдність стилю, мовне оформлення різноманітнішим	7-8	
	6	За обсягом висловлювання учня (учениці) сягає норми, його тема розкривається, виклад загалом зв'язний, але учневі ще слід працювати над умінням самостійно формулювати судження, належно їх аргументувати, точніше добирати слова й синтаксичні конструкції	5-6	
III. Достатній	7	Учень (учениця) самостійно створює достатньо повний, зв'язний, з елементами самостійних суджень текст (у переказі – з урахуванням його виду), вдало добирає лексичні засоби (у переказі використовує авторські засоби виразності, образності мовлення), але ще має вдосконалювати вміння чітко висвітлювати тему, послідовно її викладати, належно аргументувати основну думку	4	
	8	Учень самостійно буде достатньо повне (у переказі – з урахуванням його виду), осмислене висловлювання, у цілому грунтовно висвітлює тему, добирає переконливі аргументи на їх користь, проте ще має працювати над урізноманітненням словника, граматичного та стилістичного оформлення роботи	3	5-6

	9	Учень самостійно будує послідовний, повний, логічно викладений текст (у переказі – з урахуванням його виду); у цілому розкриває тему, висловлює основну думку (у переказі – авторську позицію); вдало добирає лексичні засоби (у переказі використовує авторські засоби виразності, образності мовлення), проте ще має працювати над умінням виразно висловлювати особистісну позицію і належно її аргументувати	1+1 (негруба)	
IV. Високий	10	Учень самостійно будує послідовний, повний (у переказі – з урахуванням його виду) текст, ураховує комунікативне завдання, висловлює власну думку, певним чином аргументує різні погляди на проблему (у переказі зіставляє свою позицію з авторською), робота відзначається багатством словника, граматичною правильністю, дотриманням стилівої єдності й виразності тексту.	1	3
	11	Учень самостійно будує послідовний, повний текст (у переказі – з урахуванням його виду), ураховує комунікативне завдання; аргументовано, чітко висловлює власну думку, зіставляє її з думками інших (у переказі враховує авторську позицію), уміє пов’язати обговорюваний предмет із власним життєвим досвідом, добирає переконливі докази для обґрунтування тієї чи іншої позиції з огляду на необхідність розв’язувати певні життєві проблеми; робота відзначається багатством словника, точністю слововживання, стилістичною єдністю, граматичною різноманітністю	1 (негруба)	2

	12	Учень самостійно створює яскраве, оригінальне за думкою та оформленням висловлювання відповідно до мовленнєвої ситуації; повно, вичерпно висвітлює тему; аналізує різні погляди на той самий предмет, добирає переконливі аргументи на користь тієї чи іншої позиції, використовує набуту з різних джерел інформацію для розв'язання певних життєвих проблем; робота відзначається багатством слововживання, граматичною правильністю та різноманітністю, стилістичною довершеністю	-	1

III. Читання

Читання вголос

Оцінюється здатність учня:

- а) розуміти прочитане;
- б) читати з достатньою швидкістю, плавно, з гарною дикцією, відповідно до орфоепічних та інтонаційних норм;(по можливості)
- в) виражати з допомогою темпу, тембру, гучності читання особливості змісту, стилю тексту, авторський задум;(по можливості)
- г) пристосовувати читання до особливостей слухачів (ступеня підготовки, зацікавленості певною темою тощо).

Читання мовчки

Оцінюється здатність учня:

- а) читати незнайомий текст із належною швидкістю, розуміти й запам'ятовувати після одного прочитування фактичний зміст, причиново-наслідкові зв'язки, тему і основну думку, виразально-зображенальні засоби прочитаного твору;
- б) давати оцінку прочитаному.

IV. Оцінювання мовних знань і вмінь.

Оцінюванню підлягають знання та вміння з мови, потрібні передусім для правильного використання мовних одиниць, а саме:

- а) розпізнавання, групування й класифікування вивчених мовних явищ;
- б) сполучування слів, доповнення й трансформація речень, добір належної форми слова, потрібної лексеми, відповідних засобів зв'язку між частинами речення, між реченнями в групі пов'язаних між собою речень тощо;
- в) розуміння значення мовних одиниць та особливостей їх використання в мовленні.

V. Оцінювання правописних (орфографічних і пунктуаційних) умінь учнів.

Перевірці підлягають уміння правильно писати слова на вивчені орфографічні правила і словникові слова, визначені для запам'ятовування; ставити розділові

знаки відповідно до опрацьованих правил пунктуації; належним чином оформлювати роботу.

Під час оцінювання навичок читання дітей з дислексією та аалією не враховуються помилки, пов'язані з порушеннями усного мовлення (у його фонологічній, лексичній та граматичній складових) та дислексіями, що виявлені в учня та щодо яких проводиться корекційна робота на логопедичних заняттях. Під час оцінювання читання таких учнів критерій швидкості читання не враховується.

Українська література

Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти з порушеннями слуху визначають:

- якість знань (предметних, про способи діяльності, оцінних): міцність, повнота, глибина, узагальненість, системність, дійовість;
- рівень сформованості вмінь (предметних, розумових, загально навчальних, оцінних);
- рівень оволодіння мовою, мовленням;
- наявність, характер і міра використання жестового мовлення: рівень розуміння мови, мовлення;
- рівень оволодіння досвідом творчої діяльності (частково-пошуковий, пошуковий);
- рівень самостійності учня під час виконання завдань.

Зазначені критерії дають змогу виділити чотири інтегровані рівні навчальних досягнень учнів: початковий, середній, достатній, високий.

Їх загальнодидактичні характеристики такі:

Рівні навчальних досягнень:	Бали	Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів
I. Початковий	1	Учні відтворюють матеріали на елементарному рівні, називаючи окремий літературний факт або явище. Учні розрізняють об'єкти вивчення, засвоюють знання у формі окремих фактів, елементарних уявлень, які відповідають мінімальному обсягу програмних вимог.
	2	Учні розуміють навчальний матеріал на елементарному рівні його засвоєння, відтворюють якийсь фрагмент окремим реченням. Учні за допомогою вчителя жестовим мовленням відтворюють незначну частину навчального матеріалу, мають нечіткі уявлення про об'єкт вивчення. Учні володіють різними видами вмінь на рівні копіювання зразка виконання діяльності; розуміння мови і мовлення обмежене.
	3	Учні сприймають навчальний матеріал, дає відповідь у вигляді вислову (з допомогою вчителя). Учні відтворюють частину засвоєного навчального матеріалу жестовим мовленням, яке не є ідентичним вербалному; з допомогою вчителя виконують елементарні завдання; самостійну роботу виконує під безпосереднім керівництвом вчителя; активність недостатня; пізнавальний інтерес не спостерігається.
II. Середній	4	Учні володіють літературним матеріалом на початковому рівні його засвоєння, відтворює незначну його частину, дає визначення літературного явища без посилання на текст. Учні з допомогою вчителя відтворюють основний навчальний матеріал, можуть відтворити за зразком певну частину матеріалу. Знання учня частково відповідають програмним вимогам, при встановленні простих внутрішньо понятійних зв'язків припускається помилок і

		неточностей; володіє вміннями на рівні виконання способів діяльності за зразком.
	5	Учні володіють матеріалом та окремими навичками аналізу літературного твору, з допомогою вчителя відтворюють матеріал і наводять приклад з тексту. Учні відтворюють основний навчальний матеріал з помилками й неточностями. За допомогою вчителя виконують завдання за аналогією; мову та мовлення розуміють фрагментарно лише в межах засвоєного навчального матеріалу та у звичних ситуаціях спілкування.
	6	Учні володіють матеріалом, відтворюють значну його частину, з допомогою вчителя знаходять потрібні приклади у тексті літературного твору. Учні виявляють знання й розуміння основних положень навчального матеріалу. Відповіді їх правильні, але недостатньо осмислені. Вміють застосовувати знання при виконанні завдань за зразком, намагаються відтворювати навчальний матеріал вербально, але припускається численних помилок у побудові та граматичному оформленні речень; жестове мовлення – переважно калькуючи, використовується учнями для заповнювання пропусків у вербальних відповідях та для пояснення, підкріплення своїх думок; завдання виконують з певною допомогою вчителя; активність виявляють епізодично; спостерігаються окремі вияви пізнавального інтересу.
III. Достатній	7	Учні володіють матеріалом і навичками аналізу літературного твору за поданим учителем зразком, наводить окремі власні приклади на підтвердження певних суджень. Учні правильно відтворюють навчальний матеріал, знають основоположні теорії і факти, вміють наводити окремі власні приклади на підтвердження певних думок, частково контролюють власні навчальні дії. Учні засвоюють більшу частину навчального матеріалу; здатні встановлювати прості внутрішньо понятійні зв'язки; володіють вмінням на рівні виконання способу діяльності за аналогією; мову та мовлення розуміють в межах засвоєного навчального матеріалу.
	8	Учні володіють матеріалом, навичками текстуального аналізу на рівні цілісно-комплексного уявлення про певне літературне явище, під керівництвом учителя виправляють допущені помилки й добирають аргументи на підтвердження висловленого судження або висновку. Знання учнів є достатніми. Учні застосовують вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, намагаються аналізувати, встановлювати найсуттєвіші зв'язки і залежність між явищами, фактами, робити висновки, загалом контролюють власну діяльність. Відповіді їх логічні, хоч і мають неточності. Відтворюють навчальний матеріал вербально, але іноді припускається помилок у побудові та граматичному оформленні висловлювань; використовують жестове мовлення.
	9	Учень володіє матеріалом та навичками цілісно-комплексного аналізу художнього твору, систематизує та узагальнює набуті знання, самостійно виправляє допущені помилки, добирає переконливі аргументи на підтвердження власного судження. Учні добре володіють вивченим матеріалом, застосовують знання в стандартних ситуаціях, уміють аналізувати й систематизувати інформацію, використовують загальновідомі докази із самостійною і правильною аргументацією.

		Здатні самостійно виконувати завдання з частковою допомогою вчителя; активність стала, діяльність має репродуктивний і частково-пошуковий характер; пізнавальний інтерес стійкий.
IV. Високий	10	Учень володіє матеріалом та навичками цілісно-комплексного аналізу літературного твору, виявляє початкові творчі здібності, самостійно оцінює окремі нові літературні явища, знаходить і виправлює допущені помилки, працює з різними джерелами інформації, систематизує та творчо використовує дібраний матеріал. Учні мають повні, глибокі знання, здатні використовувати їх у практичній діяльності, робити висновки, узагальнення. Учні якісно та більш повно засвоюють навчальний матеріал, визначений програмою; встановлюють внутрішньо понятійні та між понятійні зв'язки; самостійно й адекватно застосовують набуті знання, вміння і навички в аналогічних та нових умовах: мову та мовлення розуміють в обсязі, передбаченому програмою.
	11	Учені на високому рівні володіють матеріалом, вміннями і навичками аналізу художнього твору, висловлюють свої думки, самостійно оцінюють різноманітні явища культурного життя, виявляючи власну позицію щодо них. Учні мають гнучкі знання в межах вимог навчальних програм, аргументовано використовують їх у різних ситуаціях, уміють знаходити інформацію та аналізувати її, ставити і розв'язувати проблеми. Відтворюють навчальний матеріал вербально з незначними граматичними помилками; калькуючи жестове мовлення використовують за необхідності; здатні самостійно виконувати завдання з мінімальною допомогою вчителя.
	12	Учень вільно володіє матеріалом та навичками текстуального аналізу літературного твору, виявляє особливі творчі здібності та здатність до оригінальних рішень різноманітних навчальних завдань, до перенесення набутих знань та вмінь на нестандартні ситуації, схильність до літературної творчості. Учні мають системні, міцні знання в обсязі та в межах вимог навчальних програм, усвідомлено використовують їх у стандартних та нестандартних ситуаціях. Уміють самостійно аналізувати, оцінювати, узагальнювати опанований матеріал, самостійно користуватися джерелами інформації, приймати рішення. Активність стала, діяльність має творчо-пошуковий, систематичний і стійкий характер; пізнавальний інтерес стійкий.

Під час оцінювання навичок читання дітей з дислексією та аалією не враховуються помилки, пов'язані з порушеннями усного мовлення (у його фонологічній, лексичній та граматичній складових) та дислексіями, що виявлені в учня та щодо яких проводиться корекційна робота на логопедичних заняттях. Під час оцінювання читання таких учнів критерій швидкості читання не враховується.

З метою рівномірного розподілу навантаження учнів протягом навчального року рекомендована кількість видів контролю з української літератури (за класами). Поданий у таблиці розподіл годин є мінімальним і обов'язковим для проведення в кожному семестрі. Учитель-словесник на власний розсуд може збільшити кількість видів контролю відповідно до рівня підготовленості учнів, особливостей класу тощо.

Обов'язкова кількість видів контролю з української літератури у 5–9 класах

Класи	5		6		7		8		9	
Семестри	I	II
Контрольні роботи у формі:	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3
● контрольного класного твору;	-	1	1	1	1	1	1	1	1	1
● виконання інших завдань (тестів, відповідей на запитання тощо)	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Уроки розвитку мовлення* (у+п)	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
● Уроки позакласного читання	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Перевірка зошитів	4	5	4	5	4	5	4	5	4	5

Обов'язкова кількість видів контролю з української літератури у 10 класі

Семестри	I		II		I		II	
	Rівні	стандарту	стандарту	профільний	стандарту	профільний	стандарту	профільний
Контрольні роботи у формі:	3		3		3		3	
● контрольного класного твору*;	1		1		1		1	
● виконання інших завдань (тестів, відповідей на запитання)	2		2		2		2	
Уроки розвитку мовлення**	2 (у+п)		2 (у+п)		2 (у+п)		2 (у+п)	
Уроки позакласного читання	1		1		2		2	
Перевірка зошитів	4		5		4		5	

Зарубіжна література

Головною метою вивчення предмету „Зарубіжна література” у загальноосвітніх навчальних закладах є залучення учнів до найвищих досягнень національної та світової літератури і культури, національних і загальнолюдських духовних цінностей, формування комунікативної та літературної компетентностей, розвиток творчих здібностей учнів, виховання в них естетичного смаку, високої читацької та загальної культури, вироблення вмінь самостійно ознайомлюватися зі зразками мистецтва слова, свідомо сприймати втілені в них естетичні й духовні цінності.

Для досягнення цієї мети необхідно вирішувати такі основні завдання:

- формувати в учнів уявлення про художню літературу як мистецтво слова, важливу складову системи мистецтв і духовної культури українського та інших народів світу;
- виховувати повагу до духовних скарбів українського народу та всього людства, расову, етнічну, соціальну, гендерну, релігійну, індивідуальну толерантність, здатність формувати, формулювати й активно відстоювати власну точку зору, свою систему життєвих цінностей і пріоритетів, зберігати й примножувати кращі національні традиції;
- відпрацьовувати з учнями вміння й навички аналізу художнього тексту, здатність сприймати його з урахуванням авторської концепції й індивідуального стилю, бачити кожен конкретний твір у літературному, культурному та історичному контекстах;
- давати школярам оптимальний обсяг літературознавчих понять і термінів, потрібних для повноцінної інтерпретації художніх текстів, розуміння головних закономірностей перебігу літературного процесу;
- навчати учнів визначати національну своєрідність і загальнолюдську значущість літературних творів, у тому числі шляхом зіставлення зі зразками різних національних літератур та різних видів мистецтв;

- *розвивати* усне й писемне мовлення школярів, їхнє мислення (образне, асоціативне, абстрактне, критичне, логічне тощо);
- *формувати* в учнів потребу в читанні літературних творів, здатність засвоювати духовно - естетичний потенціал художньої літератури;
- *виховувати* повагу до книги як універсального носія інформації,
- *відпрацьовувати* навички розрізнення явищ елітарної та масової культури;
- *прищеплювати* школярам високий естетичний смак.

На уроках літератури домінантною формою навчання і контролю за досягнутими результатами є діалог, який відбувається на всіх етапах навчальної діяльності і спонукає учнів розмірковувати, робити узагальнення і висновки, аргументовано висловлювати власні думки. Під час такого оцінювання обов'язковим має стати: контроль за прочитанням кожним учнем програмових творів, визначення рівня засвоєння їхнього змісту та вироблення вмінь і навичок їхнього аналізу й інтерпретації, перевірка виконання усних і письмових робіт, виразне читання художніх текстів.

Оцінювання навчальних досягнень учнів з зарубіжної літератури має здійснюватися за такими вимогами:

Рівні навчальних досягнень	Бали	Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів
I. Початковий	1	Учень (учениця) на елементарному рівні відтворює матеріал, називаючи окремий літературний факт або явище (автора й назву твору, окремих літературних персонажів тощо)
	2	Учень (учениця) розуміє навчальний матеріал і може відтворити фрагмент з нього окремим реченням (називає окремі факти з життя і творчості письменника, головних персонажів твору, упізнає за описом окремого персонажа твору, упізнає, з якого твору взято уривок тощо)
	3	Учень (учениця) розуміє навчальний матеріал і за допомогою вчителя дає відповідь у формі висловлювання (відтворює зміст у певній послідовності, називає на репродуктивному рівні жанр твору, упізнає літературний факт за описом або визначенням)
II. Середній	4	Учень (учениця) має уявлення про зміст твору, може переказати незначну його частину та з допомогою вчителя визначає основні сюжетні елементи, на репродуктивному рівні відтворює фактичний матеріал
	5	Учень (учениця) знає зміст твору, переказує окрему його частину, знаходить у тексті приклади відповідно до сформульованого завдання, висловлює оцінювальне судження і доводить його одним-двоюма аргументами, завершує відповідь простим узагальненням, дає визначення літературних термінів
	6	Учень (учениця) знає зміст твору, може переказати значну його частину, з допомогою вчителя виділяє головні епізоди, уміє формулювати думки, називає риси характеру літературних геройв, встановлює окремі причиново-наслідкові зв'язки, дає визначення літературних термінів з прикладами
III. Достатній	7	Учень (учениця) володіє матеріалом і навичками аналізу літературного твору за поданим учителем зразком, наводить

		окремі приклади з тексту
	8	Учень (учениця) володіє матеріалом, за зразком аналізує текст, виправляє допущені помилки, добирає докази на підтвердження висловленої думки, застосовує відомі факти, поняття для виконання стандартних навчальних завдань
	9	Учень (учениця) володіє матеріалом та навичками комплексного аналізу літературного твору, застосовує теорію в конкретних ситуаціях, демонструє правильне застосування матеріалу, складає порівняльні характеристики, добирає аргументи на підтвердження власних міркувань
IV. Високий	10	Учень (учениця) володіє матеріалом та навичками комплексного аналізу літературного твору, виявляє початкові творчі здібності, самостійно оцінює літературні явища, працює з різними джерелами інформації, систематизує, узагальнює та творчо використовує дібраний матеріал
	11	Учень (учениця) на високому рівні володіє матеріалом, вміннями й навичками комплексного аналізу художнього твору, використовує засвоєні факти для виконання нестандартних завдань, самостійно формулює проблему й вирішує шляхи її розв'язання, висловлює власні думки, самостійно оцінює явища літератури й культури, виявляючи власну позицію щодо них
	12	Учень (учениця) вільно володіє матеріалом та навичками текстуального аналізу літературного твору, виявляє особливі творчі здібності та здатність до оригінальних рішень різноманітних навчальних завдань, до перенесення набутих знань та вмінь на нестандартні ситуації, має склонність до літературної творчості

Під час оцінювання навичок читання дітей, які мають такі порушення як дислексія та дисграфія, не враховуються помилки, пов'язані з порушенням усного мовлення. А також не враховується швидкість читання.

Оцінювання результатів навчальних досягнень учнів здійснюється з урахуванням рівня оволодіння ними відповідними уміннями та навичками: оцінка не знижується за виконання письмових робіт, що містять помилки, які є наслідком мовленнєвого порушення.

З метою систематизації та упорядкування навантаження учнів протягом навчального року подаємо рекомендовану кількість видів контролю в процесі вивчення зарубіжної літератури в кожному класі. Поданий у таблиці розподіл годин є мінімальним і обов'язковим для проведення в кожному семестрі. Учитель на власний розсуд може збільшити кількість видів контролю відповідно до рівня підготовленості учнів, особливостей класу тощо.

Обов'язкова кількість видів контролю із зарубіжної літератури в 5–9 класах

виконання інших завдань (тестів, відповідей на запитання)	2
Уроки розвитку мовлення* (у+п)	2
Уроки позакласного читання	2
Перевірка зошитів	4	5

Англійська мова

Основними видами оцінювання з іноземної мови є поточне, тематичне, семестрове, річне оцінювання та підсумкова державна атестація. Більшість прийомів поточного оцінювання спрямовано на детальну перевірку окремих параметрів мови або вмінь мовлення, яких щойно навчили, тематичне оцінювання проводиться на основі поточного оцінювання і виставляється єдиний тематичний бал. Під час виставлення тематичного балу результати перевірки робочих зошитів не враховуються.

Семестрове оцінювання з іноземної мови проводиться один раз наприкінці семестру за чотирма видами мовленнєвої діяльності (аудіювання, говоріння, читання, письмо). Оцінка за семестр виставляється на основі тематичних оцінок та семестрового оцінювання.

Рівні навчальних досягнень	Бали	Характеристика навчальних досягнень учня (учениці)
		Аудіювання*
Початковий	1	Учень (учениця) розпізнає на слух найбільш поширені слова у мовленні, яке звучить в уповільненому темпі
	2	Учень (учениця) розпізнає на слух найбільш поширені словосполучення у мовленні, яке звучить в уповільненому темпі
	3	Учень (учениця) розпізнає на слух окремі прості непоширені речення і мовленнєві зразки, побудовані на вивченому мовному матеріалі в мовленні, яке звучить в уповільненому темпі
Середній	4	Учень (учениця) розпізнає на слух прості речення, фрази та мовленнєві зразки, що звучать у нормальному темпі. В основному розуміє зміст прослуханого тексту, в якому використаний знайомий мовний матеріал

	5	Учень (учениця) розуміє основний зміст поданих у нормальному темпі текстів, побудованих на вивченому мовному матеріалі
	6	Учень (учениця) розуміє основний зміст поданих у нормальному темпі невеликих за обсягом текстів, побудованих на вивченому мовному матеріалі, які містять певну кількість незнайомих слів, про значення яких можна здогадатися
Достатній	7	Учень (учениця) розуміє основний зміст поданих у нормальному темпі текстів, побудованих на вивченому мовному матеріалі, які містять певну кількість незнайомих слів, про значення яких можна здогадатися, сприймає більшу частину необхідної інформації, надану в вигляді оціночних суджень, опису, аргументації
	8	Учень (учениця) розуміє основний зміст стандартного мовлення у межах тематики ситуативного мовлення яке може містити певну кількість незнайомих слів, про значення яких можна здогадатися. В основному сприймає на слух експліcitно надану інформацію
	9	Учень (учениця) розуміє основний зміст мовлення, яке може містити певну кількість незнайомих слів, про значення яких можна здогадатися, а також сприймає основний зміст повідомлень та фактичну інформацію імпліcitно надану у повідомленні
Високий	10	Учень (учениця) розуміє основний зміст мовлення, яке може містити певну кількість незнайомих слів, про значення яких можна здогадатися, а також основний зміст чітких повідомлень різного рівня складності
	11	Учень (учениця) розуміє тривале мовлення, яке може містити певну кількість незнайомих слів, про значення яких можна здогадатися. Вміє знаходити в інформаційних текстах з незнайомим матеріалом необхідну інформацію, надану в вигляді оціночних суджень, опису, аргументації
	12	Учень (учениця) без особливих зусиль розуміє тривале мовлення й основний зміст повідомлень, сприймає на слух надану фактичну інформацію у повідомленні

* Обсяг тексту, рівень складності, лексична та граматична наповнюваність, тематика текстів формуються вчителем відповідно до особливостей когнітивного розвитку здобувачів освіти. Допускається допомога вчителя за необхідністю.

Читання*		
Початковий	1	Учень (учениця) уміє розпізнавати та читати окремі вивчені слова на основі матеріалу, що вивчався
	2	Учень (учениця) уміє розпізнавати та читати окремі вивчені словосполучення на основі матеріалу, що вивчався
	3	Учень (учениця) уміє розпізнавати та читати окремі прості непоширені речення на основі матеріалу, що вивчався
Середній	4	Учень (учениця) уміє читати вголос і про себе з розумінням основного змісту тексти, побудовані на вивченому матеріалі. Уміє частково знаходити необхідну інформацію у вигляді оціночних суджень за умови, що в текстах використовується знайомий мовний матеріал
	5	Учень (учениця) уміє читати вголос і про себе з розумінням основного змісту тексти, які можуть містити певну кількість незнайомих слів, про значення яких можна здогадатися. Уміє частково знаходити необхідну інформацію у вигляді оціночних суджень, опису за умови, що в текстах використовується знайомий мовний матеріал
	6	Учень (учениця) уміє читати з повним розумінням тексти, які можуть містити певну кількість незнайомих слів, про значення яких можна здогадатися. Уміє знаходити необхідну інформацію у вигляді оціночних суджень, опису, аргументації за умови, що в текстах використовується знайомий мовний матеріал
Достатній	7	Учень (учениця) уміє читати з повним розумінням і тексти, які містять певну кількість незнайомих слів, про значення яких можна здогадатися; уміє знаходити потрібну інформацію в текстах інформативного характеру
	8	Учень (учениця) уміє читати з повним розумінням тексти, які містять певну кількість незнайомих слів, знаходити і аналізувати потрібну інформацію

	9	Учень (учениця) уміє читати з повним розумінням тексти, використовуючи словник, знаходити потрібну інформацію, аналізувати її та робити відповідні висновки
Високий	10	Учень (учениця) уміє читати з розумінням основного змісту тексти, аналізує їх, розуміє прочитаний текст, встановлюючи логічні зв'язки всередині речення та між реченнями
	11	Учень (учениця) уміє читати тексти, аналізує їх і робить власні висновки, розуміє логічні зв'язки в рамках тексту та між його окремими частинами
	12	Учень (учениця) уміє читати тексти, аналізує їх і робить висновки, порівнює отриману інформацію з власним досвідом. В повному обсязі розуміє тему прочитаного тексту різного рівня складності

* Обсяг, тематика, характер текстів для читання визначаються вчителем відповідно до особливостей когнітивного розвитку здобувачів освіти. Під час оцінювання читання не враховуються помилки, пов'язані з порушеннями усного мовлення.

		Говоріння*
Початковий	1	Учень (учениця) знає найбільш поширені вивчені слова, проте не завжди адекватно використовує їх у мовленні, допускає фонематичні помилки
	2	Учень (учениця) знає найбільш поширені вивчені словосполучення, проте не завжди адекватно використовує їх у мовленні, допускає фонематичні помилки
	3	Учень (учениця) використовує в мовленні прості непоширені речення з опорою на зразок, має труднощі у вирішенні поставленого комунікативного завдання в ситуаціях на задану тему, допускає фонематичні помилки
Середній	4	Учень (учениця) уміє в основному логічно розпочинати та підтримувати бесіду, при цьому використовуючи обмежений словниковий запас та елементарні граматичні структури. На запит співрозмовника дає елементарну оціночну інформацію, відображаючи власну точку зору
	5	Учень (учениця) уміє в основному логічно побудувати невеличке монологічне висловлювання та діалогічну

		взаємодію, допускаючи незначні помилки при використанні лексичних одиниць. Всі звуки в потоці мовлення вимовляються правильно
	6	Учень (учениця) упевнено розпочинає, підтримує, відновлює та закінчує розмову відповідно до мовленнєвої ситуації. Всі звуки в потоці мовлення вимовляються правильно
Достатній	7	Учень (учениця) уміє зв'язно висловлюватися відповідно до навчальної ситуації, малюнка, робити повідомлення з теми, простими реченнями передавати зміст прочитаного, почутого або побаченого, підтримувати бесіду, ставити запитання та відповідати на них
	8	Учень (учениця) уміє логічно висловитися у межах вивчених тем відповідно до навчальної ситуації, а також у зв'язку зі змістом прочитаного, почутого або побаченого, висловлюючи власне ставлення до предмета мовлення; уміє підтримувати бесіду, вживаючи короткі репліки. Учень в основному уміє відповідно до комунікативних завдань використовувати лексичні одиниці і граматичні структури, не допускає фонематичних помилок
	9	Учень (учениця) уміє логічно висловлюватися у межах вивчених тем, передавати основний зміст прочитаного, почутого або побаченого, підтримувати бесіду, вживаючи розгорнуті репліки, відповідно до комунікативних завдань використовує лексичні одиниці і граматичні структури, не допускає фонематичних помилок
Високий	10	Учень (учениця) уміє без підготовки висловлюватися і вести бесіду в межах вивчених тем, використовує граматичні структури і лексичні одиниці відповідно до комунікативних завдань, не допускає фонематичних помилок
	11	Учень (учениця) уміє логічно і в заданому обсязі побудувати монологічне висловлювання та діалогічну взаємодію, використовуючи граматичні структури і лексичні одиниці відповідно до комунікативного завдання, не допускаючи при цьому фонематичних помилок
	12	Учень (учениця) уміє вільно висловлюватися та вести бесіду в межах вивчених тем, гнучко та ефективно користуючись мовними та мовленнєвими засобами

* При виборі обсягу монологічного висловлювання використовується індивідуальний та диференційований підхід. Кількість реплік у діалогічному мовленні, характер і тематика, лексична і граматична наповнюваність визначаються вчителем для кожного етапу навчання та з урахуванням особливих освітніх потреб кожної дитини. Під час оцінювання усного висловлювання не враховуються помилки, пов'язані з порушеннями усного мовлення. Допустиме використання зорової опори за необхідністю.

Письмо*

Рівні навчальних досягнень	Бали	Характеристика навчальних досягнень учня (учениці)	Грамотність	
			Припустима кількість орфографічних помилок	Припустима кількість лексичних, граматичних та стилістичних помилок
Початковий	1	Учень (учениця) уміє писати вивчені слова, допускаючи при цьому велику кількість орфографічних помилок	8	9
	2	Учень (учениця) уміє писати вивчені словосполучення	6	9
	3	Учень (учениця) уміє писати прості непоширені речення відповідно до комунікативної задачі, проте зміст повідомлення недостатній за обсягом для розкриття теми та інформативно насычений	6	8
Середній	4	Учень (учениця) уміє написати листівку за зразком, проте використовує обмежений запас лексики та граматичних структур, допускаючи помилки, які утруднюють розуміння тексту	6	6
	5	Учень (учениця) уміє написати коротке повідомлення за зразком у межах вивченої теми, використовуючи обмежений	4 - 5	5

		набір засобів логічного зв'язку при цьому відсутні з'єднувальні кліше, недостатня різноманітність вжитих структур, моделей тощо		
	6	Учень (учениця) уміє написати коротке повідомлення/лист за зразком відповідно до поставленого комунікативного завдання, при цьому вжито недостатню кількість з'єднувальних кліше та посередня різноманітність вжитих структур, моделей тощо	4 - 5	5
Достатній	7	Учень (учениця) уміє написати коротке повідомлення за вивченою темою за зразком відповідно до заданої комунікативної ситуації, допускаючи при цьому ряд помилок при використанні вивчених граматичних структур. Допущені помилки не порушують сприйняття тексту, у роботі вжито ідіоматичні звороти, з'єднувальні кліше, різноманітність структур, моделей тощо	4	4
	8	Учень (учениця) уміє без використання опори написати повідомлення за вивченою темою, зробити нотатки, допускаючи ряд помилок при використанні лексичних одиниць. Допущені помилки не порушують сприйняття тексту, у роботі вжито ідіоматичні звороти, з'єднувальні кліше, різноманітність структур, моделей тощо	3	3
	9	Учень (учениця) уміє написати повідомлення на запропоновану тему, заповнити анкету,	3	2

		допускаючи ряд орфографічних помилок, які не утруднюють розуміння інформації, у роботі вжито ідіоматичні звороти, з'єднувальні кліше, різноманітність структур, моделей тощо		
Високий	10	Учень (учениця) уміє написати повідомлення, висловлюючи власне ставлення до проблеми, написати особистого листа, при цьому правильно використовуючи вивчені граматичні структури відповідно до комунікативного завдання, використовуючи достатню кількість ідіоматичних зворотів, з'єднувальних кліше, моделей тощо	2	1
	11	Учень (учениця) уміє написати повідомлення, правильно використовуючи лексичні одиниці в рамках тем, пов'язаних з повсякденним життям. надаються при наявності несуттєвих орфографічних помилок, які не порушують акту комунікації (британський або американський варіанти орфографії, орфографічні помилки в географічних назвах тощо)	1 - 2	
	12	Учень (учениця) уміє надати в письмовому вигляді інформацію відповідно до комунікативних завдань, висловлюючи власне ставлення до проблеми, при цьому правильно використовуючи лексичні одиниці та граматичні структури		

*Обсяг письмового повідомлення, його тематика, структура, повнота розкриття змісту, лексична насиченість та рівень граматичної компетентності, наповнюваність визначаються вчителем відповідно до особливостей

когнітивного розвитку здобувачів освіти. Оцінка не знижується за виконання вправ, що містять помилки, які є наслідком мовленнєвого порушення.
Допустиме використання зразків та зорових опор.

БІОЛОГІЯ

При оцінюванні рівня навчальних досягнень з біології враховується:

- рівень оволодіння біологічними ідеями, що становлять важливу складову загальнолюдської культури: рівні організації живої природи, зв'язок будови і функцій організмів, історичний розвиток органічного світу, різноманітність організмів, цілісність і саморегуляція живих систем, зв'язок людини і природи;
- рівень умінь використовувати теоретичні знання у практичній діяльності, під час розв'язування задач чи вправ різного типу, уміння робити висновки та узагальнення на основі практичної діяльності;
- рівень оволодіння практичними уміннями та навичками спостереження та дослідження природи, виконання лабораторних та практичних робіт.
- розвиток пізнавальної діяльності: розумових дій та операцій (аналітико-синтетичних процесів, порівняння, узагальнення, конкретизації); пам'яті, уяви, і на цій основі засвоєння біологічних знань;
- розвиток мовленнєвої діяльності (опанування термінами біологічних наук та їх усвідомлене застосування);

Всі види оцінювання навчальних досягнень учнів здійснюються за критеріями

Рівні навчальних досягнень учнів	Бали	Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів
I. Початковий	1	Учень (учениця) з допомогою вчителя або з використанням підручника розпізнає і називає окремі біологічні об'єкти;
	2	Учень (учениця) намагається відтворити окремі факти з допомогою вчителя ; за інструкцією і з допомогою вчителя фрагментарно виконує лабораторні та практичні роботи без оформлення
	3	Учень (учениця) відтворює окремі факти, відповідає на запитання, що потребують однословної відповіді; за інструкцією і з допомогою вчителя фрагментарно виконує лабораторні та практичні роботи без належного оформлення
II. Середній	4	Учень (учениця) з відтворює незначну частину навчального матеріалу, дає визначення окремих біологічних понять ; у відповідях може допускати помилки; за інструкцією і з допомогою вчителя виконує лабораторні та практичні роботи з неповним їх оформленням

	5	Учень (учениця) відтворює основний зміст навчального матеріалу, відповідаючи на запитання вчителя; дає визначення окремих біологічних понять; наводить приклади ; у відповідях може допускати помилки; за інструкцією і з допомогою вчителя виконує лабораторні та практичні роботи, частково оформляє їх
	6	Учень (учениця) самостійно, але неповно відтворює навчальний матеріал ; відповідає на окремі запитання; характеризує будову та функції окремих біологічних об'єктів за планом; у відповідях допускає помилки; розв'язує прості біологічні завдання з допомогою вчителя; за інструкцією і з допомогою вчителя виконує лабораторні та практичні роботи, оформляє їх без висновків
III. Достатній	7	Учень (учениця) самостійно відтворює більшу частину навчального матеріалу, застосовуючи необхідну термінологію; розкриває суть біологічних понять; допускаючи у відповідях неточності; вміє застосовувати знання при виконанні завдань за зразком; за інструкцією виконує лабораторні та практичні роботи, звертаючись за консультацією до вчителя, оформляє їх, робить висновки з допомогою вчителя
	8	Учень (учениця) відтворює навчальний матеріал; відповідає на поставлені запитання, допускаючи у відповідях неточності; порівнює біологічні об'єкти, встановлює відмінності між ними; виправляє допущені помилки; за інструкцією виконує лабораторні та практичні роботи, звертаючись за консультацією до вчителя, оформляє їх, робить неповні висновки
	9	Учень (учениця) відтворює навчальний матеріал та відповідає на поставлені запитання; з допомогою вчителя дає порівняльну характеристику біологічним об'єктам ; розв'язує стандартні пізнавальні завдання; виправляє власні помилки; самостійно розв'язує типові біологічні завдання; за інструкцією виконує лабораторні та практичні роботи, оформляє їх, робить нечітко сформульовані висновки
IV. Високий	10	Учень (учениця) системно відтворює навчальний матеріал у межах програми; дає повні, змістовні відповіді на поставлені запитання; розкриває суть біологічних явищ, процесів; аналізує, систематизує, узагальнює, встановлює причинно-наслідкові зв'язки; використовує знання у нестандартних ситуаціях; за інструкцією виконує лабораторні та практичні роботи, оформляє їх, робить чітко сформульовані висновки
	11	Учень (учениця) логічно відтворює навчальний матеріал у межах програми; обґрунтовано відповідає на запитання; самостійно аналізує і розкриває закономірності живої природи; наводить приклади, що ґрунтуються на власних спостереженнях; використовує знання у нестандартних ситуаціях; самостійно розв'язує біологічні вправи і задачі; за

		інструкцією ретельно виконує лабораторні та практичні роботи, оформляє їх, робить самостійно висновки
	12	Учень (учениця) виявляє міцні й глибокі знання з біології; вільно відповідає на ускладнені запитання, з використанням міжпредметних зв'язків; самостійно характеризує біологічні явища і процеси, виявляє особисту позицію щодо них; користується джерелами інформації ; розв'язує біологічні завдання різного рівня складності ;самостійно виконує лабораторні та практичні роботи, оформляє їх, робить висновки

ХІМІЯ

При оцінюванні рівня навчальних досягнень з хімії враховується:

- оволодіння хімічною мовою як засобом відображення знань про речовини і хімічні явища;
- рівень засвоєння теоретичних знань;
- сформованість експериментальних умінь, необхідних для виконання хімічних дослідів, передбачених навчальною програмою;
- здатність учнів застосовувати набуті знання на практиці;
- уміння розв'язувати розрахункові задачі;
- розвиток мовленнєвої діяльності (опанування хімічними термінами та їх усвідомлене застосування);
- розвиток емоційно-вольової сфери (самоконтроль, об'ективної самооцінки) у різних видах діяльності.

Всі види оцінювання навчальних досягнень учнів здійснюються за критеріями

Рівні навчальних досягнень учнів	Бали	Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів
I. Початковий	1	Учень (учениця) розпізнає деякі хімічні об'єкти (хімічні символи, формули, явища, посуд тощо) і називає їх (на побутовому рівні); знає правила безпеки під час проведення практичних робіт
	2	Учень (учениця) описує деякі хімічні об'єкти за певними ознаками; знає призначення лабораторного обладнання
	3	Учень (учениця) має фрагментарні уявлення з предмета вивчення і може відтворити окремі його частини; під керівництвом учителя виконує найпростіші хімічні досліди
II. Середній	4	Учень (учениця) знає окремі факти, що стосуються хімічних сполук і явищ; складає прості прилади для проведення дослідів і виконує їх під керівництвом учителя; складає з допомогою вчителя скорочену умову задачі
	5	Учень (учениця) відтворює окремі частини начального матеріалу, дає визначення основних понять; з допомогою вчителя виконує деякі хімічні досліди, описує хід їх виконання, дотримується порядку на робочому місці; самостійно складає і записує скорочену умову задачі

	6	Учень (учениця) відтворює навчальний матеріал з допомогою вчителя; описує окремі спостереження за перебігом хімічних дослідів; робить обчислення за готовою формулою
III. Достатній	7	Учень (учениця) самостійно відтворює значну частину навчального матеріалу, з допомогою вчителя порівнює хімічні об'єкти, описує спостереження за перебігом хімічних дослідів, наводить рівняння реакцій за умовою задачі
	8	Учень (учениця) самостійно відтворює фактичний і теоретичний навчальний матеріал, порівнює і класифікує хімічні об'єкти; самостійно виконує всі хімічні досліди згідно з інструкцією; робить обчислення за рівнянням реакції з допомогою вчителя
	9	Учень (учениця) виявляє розуміння основоположних хімічних теорій і фактів, наводить приклади на підтвердження цього; робить окремі висновки з хімічних дослідів; з допомогою вчителя розв'язує задачі
IV. Високий	10	Учень (учениця) володіє навчальним матеріалом і застосовує знання у стандартних ситуаціях, уміє аналізувати, узагальнювати й систематизувати надану інформацію, робити висновки; робить висновки з практичної роботи; самостійно наводить і використовує необхідні формули для розв'язування задач
	11	Учень (учениця) володіє засвоєними знаннями і використовує їх у нестандартних ситуаціях, встановлює зв'язки між явищами; самостійно знаходить і використовує інформацію згідно з поставленим завданням; виконує хімічний експеримент, раціонально використовуючи обладнання і реактиви; самостійно розв'язує задачі, формулює відповіді
	12	Учень (учениця) має системні знання з предмета, аргументовано використовує їх ; аналізує додаткову інформацію; самостійно оцінює явища, пов'язані з речовинами та їх перетвореннями; робить обґрунтовані висновки з хімічного експерименту; розв'язує експериментальні задачі ; самостійно аналізує .

Музичне мистецтво

Рівні навчальних досягнень	Бали	Орієнтовні вимоги оцінювання навчальних досягнень учнів
I. Початковий	1	Учень (учениця) сприймає та виконує музичні твори на частковому рівні, небагатослівно їх характеризує, демонструє слабо сформоване художньо-образне мислення, елементарні навички та вміння у практичній музичній діяльності
	2	Учень (учениця) володіє незначною частиною тематичного матеріалу, має слабо сформований рівень сприйняття музичних творів, виявляє певні вміння та навички, володіє незначною частиною спеціальної музичної термінології, словниковий запас дозволяє викласти думку на елементарному рівні
	3	Учень (учениця) здатний сприймати та виконувати окремі фрагменти музичних творів з конкретним образно-художнім змістом, знає незначну частину музичного тематичного матеріалу; послуговуючись обмеженим термінологічним та словниковим запасом
II. Середній	4	Учень (учениця) здатний сприймати та виконувати музичні твори на репродуктивному рівні, але не розуміє художньо-образної сфери музичних творів; застосування знань та спеціальної музичної термінології на практиці задовільне

	5	Учень (учениця) володіє навичками й уміннями, які дають змогу проаналізувати чи виконати окремі музичні твори, котрі мають художньо конкретну словесну, понятійну основу; але не завжди вміє інтерпретувати музичні твори, які вимагають абстрактного художнього мислення; виявляє недостатнє знання спеціальної музичної термінології; словниковий запас небагатий
	6	Учень (учениця) здатний сприймати і відтворювати основну частину музичного матеріалу, але має слабо сформоване художнє мислення, не завжди поспільсно та логічно характеризує музичні твори, його розповідь потребує уточнень і додаткових запитань; учень (учениця) виявляє знання і розуміння основних тематичних положень, але не завжди вміє самостійно зробити порівняння, висновок щодо прослуханої чи виконаної музики
III. Достатній	7	Учень (учениця) здатний сприймати та виконувати музичні твори, але робить непереконливі висновки, непоспільсно викладає свої думки, допускає термінологічні помилки; Учень (учениця) знає найважливіший тематичний музичний матеріал, але знання нестійкі; спостерігаються помітні позитивні зміни у музичній діяльності учня
	8	Учень (учениця) уміє сприймати і виконувати музичні твори, досить повно аналізує художньо-образний зміст твору, але має стандартне мислення, йому бракує власних висновків, асоціацій, узагальнень, не завжди вміє поєднувати музичні твори та життєві явища; недостатньо володіє спеціальною музичною термінологією при аналізі музичних явищ
	9	Учень (учениця) виявляє достатнє засвоєння тематичного музичного матеріалу, але допускає неточності у використанні спеціальної музичної термінології, які потребують зауваження чи коригування, трапляються поодинокі недоліки у виконанні музичного твору і художньо-образному оформленні своїх роздумів щодо прослуханої музики; не завжди самостійно систематизує та узагальнює музичний матеріал
IV. Високий	10	Учень (учениця) має міцні знання програмового матеріалу, але, аналізуючи музичні твори, допускає несуттєві неточності у формулюваннях, при використанні спеціальної музичної термінології, а також під час виконання музичних творів, у більшості випадків уміє обґрунтовано довести свою думку щодо музичних явищ, йому важко виконати окремі фрагменти музичного твору. Вказані неточності може виправляти самостійно
	11	Учень (учениця) володіє тематичним музичним матеріалом у межах програми, вміє використовувати набуті знання, уміння і здібності у нових музичних завданнях, демонструє знання спеціальної музичної термінології, їх усвідомлення та міцність, уміння систематизувати, узагальнювати, інтерпретувати музичні твори, асоціювати їх з творами інших мистецтв та життєвими явищами, застосовувати здобуті знання у музичній діяльності
	12	Учень (учениця) має глибокі, ґрунтовні знання тематичного музичного матеріалу у межах програми, здатний узагальнювати та сприймати музичні твори, застосовувати асоціативні зв'язки між музичними творами, творами інших мистецтв та життєвими явищами; свідомо використовувати спеціальну музичну термінологію у роздумах, висновках та узагальненнях щодо прослуханого чи виконаного твору, пропонує нетипові, цікаві художньо-творчі уявлення; рівень світосприйняття і світовідчууття мистецького мислення достатньо високий; самостійно використовує набуті знання, уміння та здібності в музичній діяльності

Образотворче мистецтво

Рівні навчальних досягнень	Бали	Орієнтовні вимоги оцінювання навчальних досягнень учнів
I. Початковий	1	Учень (учениця) сприймає та відтворює художні образи на частковому рівні, однозначно їх характеризує, демонструє слабо сформоване художньо-естетичне мислення, елементарні навички та уміння у творчій художній діяльності
	2	Учень (учениця) володіє незначною частиною тематичного матеріалу, має слабо сформований рівень сприйняття художніх образів, виявляє певні творчі вміння та навички у практичній діяльності, володіє незначною частиною термінологічного мінімуму; словниковий запас в основному дозволяє викласти думку

	3	Учень (учениця) здатний сприймати та відтворювати окремі фрагменти художніх образів з конкретним образно-художнім змістом, знає незначну частину тематичного матеріалу, послуговуючись обмеженим термінологічним та словниковим запасом
II. Середній	4	Учень (учениця) може відтворювати художні образи на репродуктивному рівні, в основному розуміє образну сферу художнього твору; застосування знань та термінологічного запасу на практиці задовільне
	5	Учень (учениця) володіє навичками й уміннями, які дають змогу проаналізувати чи відтворити окремі художні образи, котрі мають художньо конкретну словесну понятійну основу, але не завжди вміє сприймати і відтворювати художні образи, які вимагають абстрактного художньо-мистецького мислення; виявляє задовільне знання спеціальної художньої термінології; словниковий запас небагатий
	6	Учень (учениця) не завжди вміє сприймати та репродуктувати візуальні образи, має достатньо сформоване художнє мислення, не завжди послідовно та логічно характеризує окремі художні явища, його розповідь потребує уточнень і додаткових запитань; виявляє знання і розуміння основних тематичних положень, але не завжди вміє самостійно зробити аналіз художнього твору, порівняння, висновки щодо сприймання творів образотворчого мистецтва
III. Достатній	7	Учень (учениця) може відтворити різні візуальні образи, проте робить непереконливі висновки, не завжди послідовно викладає свої думки, допускає мовленнєві та термінологічні помилки; знає найважливіший тематичний художній матеріал, але знання не достатньо стійкі; спостерігаються помітні позитивні зміни у творчій художній діяльності учня
	8	Учень (учениця) вміє сприймати і репродуктувати візуальні образи певного рівня, досить повно аналізує художньо-образний зміст твору, але має стандартне мислення, йому бракує власних висновків, асоціацій, узагальнень; не завжди вміє поєднувати художні образи та життєві явища; на достатньому рівні володіє спеціальною художньою термінологією при аналізуванні художніх творів у процесі їх сприймання та інтерпретації
	9	Учень (учениця) виявляє достатнє засвоєння тематичного художнього матеріалу, але допускає неточності у використанні спеціальної художньої термінології, які потребують допомоги вчителя, трапляються поодинокі недоліки у відтворенні художнього образу і художньо-образному оформленні своїх роздумів щодо оцінки творів образотворчого мистецтва; не завжди самостійно систематизує та узагальнює художній матеріал
IV. Високий	10	Учень (учениця) має міцні знання програмового матеріалу, але, аналізуючи художні твори, допускає несуттєві неточності у формулюваннях та використанні спеціальної художньої термінології, не завжди обґрутовано може довести свою точку зору на художні явища в процесі їх сприймання, не завжди вміє відтворити окремі фрагменти художніх образів. Вказані неточності може виправляти самостійно
	11	Учень (учениця) володіє тематичним художнім матеріалом у межах програми, вміє використовувати набуті знання, уміння і здібності у нових художньо-творчих завданнях, виявляє знання спеціальної художньої термінології, їх усвідомлення та міцність, уміння систематизувати, узагальнювати, аналізувати твори візуального (образотворчого) мистецтва, асоціювати їх з творами інших мистецтв та життєвими явищами, застосовувати набуті знання в образотворчій діяльності
	12	Учень (учениця) має міцні, ґрунтовні знання тематичного художнього матеріалу (жанри, митці, твори образотворчого мистецтва) у межах програми, здатний систематизувати, узагальнювати, свідомо сприймати та відтворювати візуальні образи, широко застосовувати асоціативні зв'язки між творами образотворчого мистецтва, творами інших мистецтв та життєвими явищами. Учень (учениця) свідомо послуговується мовою візуального мистецтва у роздумах, висновках та узагальненнях щодо сприймання художніх образів, має достатньо високий рівень художньо-мистецького мислення у розвитку світопізнання і світовідчуття; самостійно використовує набуті художні вміння, навички та власні здібності в художній діяльності

Мистецтво

Рівні навчальних досягнень	Бали	Орієнтовні вимоги оцінювання навчальних досягнень учнів
I. Початковий	1	Учень (учениця) розуміє лише незначну частину тематичного матеріалу; користується дуже обмеженим понятійно-термінологічним запасом у процесі розповіді про мистецтво; після кількаразового пояснення вчителя відтворює незначні фрагменти тематичного матеріалу під час практичної художньої діяльності; виявляє найелементарніший розвиток художньо-образного мислення
	2	Учень (учениця) розуміє незначну частину тематичного матеріалу; користується обмеженим понятійно-термінологічним запасом у процесі розповіді про мистецтво; частково відтворює тематичний матеріал у практичній художній діяльності але тільки після детального пояснення вчителя; художньо-образне мислення розвинуто на елементарному рівні (домінують розрізнені судження про види мистецтв)
	3	Учень (учениця) розуміє частину тематичного матеріалу; користується обмеженим понятійно-термінологічним запасом у процесі розповіді про мистецтво; частково відтворює тематичний матеріал у практичній художній діяльності, але лише з опорою на пояснення та зразок вчителя; художньо-образне мислення розвинуто на елементарному рівні (переважає повторення суджень вчителя про мистецтво).
II. Середній	4	Учень (учениця) розуміє та усвідомлює частину тематичного матеріалу; демонструє небагатий словниково-термінологічний запас у процесі інтерпретації творів мистецтва; відтворює тематичний матеріал у практичній художній діяльності, але потребує значної допомоги вчителя; художньо-образне мислення розвинуто слабо (на рівні сукупності окремих суджень)
	5	Учень (учениця) розуміє та усвідомлює значну частину тематичного матеріалу; демонструє небагатий словниково-термінологічний запас у процесі інтерпретації творів мистецтва; відтворює під керівництвом учителя тематичний матеріал у практичній діяльності, але без переносу у змінені ситуації; художньо-образне мислення розвинуто слабо (на рівні сукупності суджень з використанням окремих пояснень)
	6	Учень (учениця) розуміє та усвідомлює більшу частину тематичного матеріалу; демонструє небагатий словниково-термінологічний запас у процесі інтерпретації творів мистецтва; відтворює тематичний матеріал у практичній художній діяльності, інколи потребуючи педагогічної допомоги; художньо-образне мислення розвинуто слабо (судження аргументуються переважно з опорою на висловлювання вчителя)
III. Достатній	7	Учень (учениця) повністю розуміє та усвідомлює більшу частину тематичного матеріалу, здатний узагальнювати його за допомогою вчителя; демонструє достатній понятійно-термінологічний запас; застосовує за допомогою вчителя опанований матеріал у практичній художній діяльності; художньо-образне мислення достатньо розвинуто (судження аргументуються, з'являються окремі аналогії, асоціації)
	8	Учень (учениця) повністю розуміє та усвідомлює тематичний матеріал, здатний узагальнювати та систематизувати його за допомогою вчителя; демонструє достатній понятійно-термінологічний запас, свідомо користується ключовими поняттями і термінами; застосовує засвоєний матеріал у практичній художній діяльності; художньо-образне мислення достатньо розвинуто (у поясненнях застосовуються аналогії, асоціації).
	9	Учень (учениця) повністю розуміє та усвідомлює тематичний матеріал, здатний узагальнювати та систематизувати його, наводити деякі приклади на підтвердження своїх думок; демонструє достатній понятійно-термінологічний запас, який майже завжди адекватно використовує; застосовує матеріал у практичній художній діяльності без допомоги вчителя; художньо-образне мислення достатньо розвинуто (формулюються окремі висновки, узагальнення)
IV. Високий	10	Учень (учениця) глибоко розуміє та усвідомлює тематичний матеріал у межах програми; під час інтерпретації художніх творів робить висновки, висловлює власне естетичне ставлення, користується адекватною термінологією; самостійно використовує тематичний матеріал у практичній художній діяльності; художньо-образне мислення достатньо високо розвинуте, що дозволяє учневі застосовувати асоціативні зв'язки, образні аналогії та порівняння щодо різних видів мистецтв та життєвих явищ

	11	Учень (учениця) глибоко розуміє та усвідомлює тематичний матеріал у межах програми, намагається самостійно збагачувати набуті знання; під час інтерпретації художніх творів аргументує висновки, власні оцінки й твердження, ілюструє їх прикладами; широко користується спеціальною термінологією відповідно до програмних вимог; самостійно використовує тематичний матеріал у практичній художній діяльності; художньо-образне мислення високо розвинуте, характеризується елементами світоглядних узагальнень, використанням нестандартних асоціативних зв'язків, порівнянь творів різних видів мистецтв (за аналогією, контрастом) та відповідних життєвих явищ
	12	Учень (учениця) має глибокі, міцні та системні знання тематичного матеріалу в межах програми, під час інтерпретації художніх творів робить самостійні висновки, аргументує власні оцінки, наводить приклади на їх підтвердження; вільно користується спеціальною термінологією відповідно до програмних вимог; самостійно застосовує тематичний матеріал у практичній художній діяльності; художньо-образне мислення високо розвинуте, характеризується оригінальністю, що дає змогу учневі широко використовувати асоціативні зв'язки

Історія

При оцінюванні навчальних досягнень з історії враховується:

- рівень оволодіння історичними знаннями; знання хронологічних меж періодів, найважливіших історичних подій і процесів; визначення характерних суттєвих рис історичних явищ і подій;
- рівень умінь групування (класифікації) фактів за вказаною ознакою, розкриття причинно-наслідкових зв'язків між подіями;
- рівень оволодіння практичними уміннями та навичками роботи з історичними джерелами; обґрунтування власного ставлення учня щодо історичної події, явища, діяча.

Всі види оцінювання навчальних досягнень учнів здійснюються за критеріями, наведеними в таблиці.

Рівні навчальних досягнень	Бали	Орієнтовні вимоги навчальних досягнень учнів
I. Початковий	1	Учень (учениця) називає одну-дві події, дати, історичні постаті чи історико-географічні об'єкти
	2	Учень (учениця) називає декілька подій, дат, історичних постатей або історико-географічних об'єктів; вибирає правильний варіант відповіді на рівні «так-ні»; має загальне уявлення про лічбу часу в історії
	3	Учень (учениця) двома-трьома простими реченнями розповісти про історичну подію чи постаті; відповісти на питання за описом; співвіднести рік зі століттям, століття — з тисячоліттям; має загальне уявлення про історичну карту
II. Середній	4	Учень (учениця) репродуктивно відтворює невелику частину навчального матеріалу теми, пояснюючи історичні терміни, подані у тексті підручника, називаючи одну-дві основні дати; показуючи на карті історико-географічний об'єкт
	5	Учень (учениця) з допомогою вчителя відтворює основний зміст навчальної теми, визначати окремі ознаки історичних понять, називати основні дати; показувати на історичній карті основні місця подій
	6	Учень (учениця) самостійно відтворює фактичний матеріал теми, давати стислу характеристику історичній постаті, встановлювати послідовність подій; користуватись за допомогою вчителя наочними та текстовими джерелами історичної інформації
III. Достатній	7	Учень (учениця) послідовно і логічно відтворює навчальний матеріал теми, виявляє розуміння історичної термінології, характеризує події (причини, наслідки, значення), виокремлює деякі ознаки явищ та процесів; «читає» історичні карти з допомогою їх легенд; використовує історичні документи як джерело знань
	8	Учень (учениця) володіє навчальним матеріалом і використовує знання за аналогією, дає правильне визначення історичних понять, аналізує описані історичні факти, порівнює однорідні історичні явища, визначає причинно-наслідкові зв'язки між ними, встановлює синхроність подій у межах теми; дає словесний опис історичних об'єктів, використовуючи легенду карти

	9	Учень (учениця) оперує навчальним матеріалом, узагальнює окремі факти і формулює нескладні висновки, обґруntовуючи їх конкретними фактами; дає порівняльну характеристику історичних явищ, самостійно встановлює причинно-наслідкові зв'язки; синхронізує події у межах курсу, аналізує зміст історичної карти
IV. Високий	10	Учень (учениця) використовує набуті знання для вирішення нової навчальної проблеми; виявляє розуміння історичних процесів; робить аргументовані висновки, спираючись на широку джерельну базу; рецензує відповіді учнів; співставляє і систематизує дані історичних карт; синхронізує події вітчизняної та всесвітньої історії
	11	Учень (учениця) володіє глибокими знаннями, може вільно та аргументовано висловлювати власні судження, співвідносити історичні процеси з періодом на основі наукової періодизації історії
	12	Учень (учениця) системно володіє навчальним матеріалом; самостійно характеризує історичні явища, виявляє особисту позицію щодо них; уміє виокремити проблему і визначити шляхи її розв'язання; користується джерелами інформації, аналізує та узагальнює її

Правознавство

Під час оцінювання навчальних досягнень із правознавства враховується:

- рівень оволодіння знаннями про систему об'єктивно існуючих державно-правових реалій;
- рівень умінь аналізувати суспільно-політичні події, користуватися правовими актами, юридичною літературою;
- рівень сформованості навичок діяти згідно з нормами права у конкретних життєвих ситуаціях.

Всі види оцінювання навчальних досягнень учнів здійснюються за вимогами, наведеними в таблиці.

Рівні навчальних досягнень	Бали	Орієнтовні вимоги навчальних досягнень учнів
I. Початковий	1	Учень (учениця) усно в загальних рисах відтворює один-два юридичні терміни окремої теми
	2	Учень (учениця) на рівні «так-ні» усно відтворює кілька термінів, вибирає правильний варіант відповіді із двох запропонованих
	3	Учень (учениця) одним простим реченням передає зміст частини теми, знаходить відповідь на закрите запитання у тексті підручника
II. Середній	4	Учень (учениця) відповідає на окреме питання за допомогою вчителя, репродуктивно відтворює частину навчального матеріалу теми одним – двома простими реченнями, формулює визначення юридичного поняття
	5	Учень (учениця) відтворює окрему частину основного змісту навчальної теми, відповідаючи на запитання вчителя, визначає одну-дві окремі ознаки правових понять
	6	Учень (учениця) у цілому відтворює частину навчального матеріалу теми, у цілому правильно використовує окремі юридичні терміни аналізує прості юридичні ситуації, розв'язує тестові завдання першого рівня; може користуватись за допомогою вчителя (зразок, пам'ятка) окремими положеннями нормативних актів
III. Достатній	7	Учень (учениця) самостійно відтворює окрему частину теми, застосовуючи мінімальну юридичну термінологію, дати визначення понять, аналізує зміст правових документів за простим планом, розв'язує елементарні юридичні задачі за допомогою вчителя, знаходить окремі правові норми в тексті нормативних актів
	8	Учень (учениця) в основному володіє навчальним матеріалом і використовує знання за аналогією; може зіставляти, узагальнювати, інформацію за допомогою учителя; складати прості таблиці, схеми, аналізувати положення нормативно-правового акту за допомогою вчителя
	9	Учень (учениця) оперує вивченим матеріалом на рівні теми, може самостійно його відтворювати, аналізувати положення нормативно-правових актів, підтверджувати

		одним — двома аргументами висловлене ним судження щодо правового явища; самостійно розв'язувати юридичні задачі середнього рівня складності
IV. Високий	10	Учень (учениця) вільно викладає правові питання, застосовуючи необхідну юридичну термінологію; вирішувати за допомогою вчителя тестові завдання вищого рівня; самостійно складати таблиці, структурно-логічні схеми з правових питань, аналізувати правові ситуації, дати відгук (рецензію) на відповідь іншого учня
	11	Учень (учениця) володіє глибокими знаннями, може вільно висловлювати власні судження та аргументує їх, самостійно користується окремими джерелами права; може підготувати повідомлення з юридичної тематики; самостійно вирішує тестові завдання вищого рівня та певні правові ситуації, може використовувати інформацію з додаткової літератури (використання додаткової літератури не є обов'язковою вимогою)
	12	Учень (учениця) ґрунтівно викладає правові питання, висловлює власну позицію і переконливо її аргументує; самостійно знаходить, оцінює та використовує джерела юридичної інформації, зокрема наочні, вміє узагальнити вивчений матеріал, використовує набуті знання і вміння в практичній урочній діяльності (участь в дискусіях, засіданнях «круглих столів» тощо); може самостійно вирішувати юридичні задачі, застосовуючи правові знання

Географія

Оцінюючи навчальні досягнення учнів з географії, необхідно враховувати:

- правильність і науковість викладення матеріалу, повноту розкриття понять і закономірностей, точність вживання географічної та картографічної термінології;
- ступінь самостійності відповіді;
- логічність, доказовість у викладенні матеріалу;
- ступінь сформованості інтелектуальних, загальноосвітніх, специфічних умінь (робота з картографічними, статистичними та іншими додатковими матеріалами).

Рівні навчальних досягнень	Бали	Орієнтовні вимоги навчальних досягнень учнів
I. Початковий	1	Учень (учениця) розрізняє окремі географічні явища чи об'єкти (гори і рівнини, суша і океан, село і місто, галузь і т.д.) та з допомогою вчителя знаходить їх на карті
	2	Учень (учениця) за допомогою вчителя відтворює окремі факти на елементарному рівні, розрізняє один або декілька запропонованих географічних об'єктів та з допомогою вчителя намагається знайти їх на карті
	3	Учень (учениця) дає нечіткі характеристики географічних об'єктів; за допомогою вчителя знаходить їх на карті, може самостійно розрізнати окремі географічні поняття
II. Середній	4	Учень (учениця) частково відтворює текст підручника, дає нечітке визначення основних понять і термінів за допомогою вчителя. Називає, відповідно до теми конкретного уроку, компоненти географічної оболонки та складові господарства; повторює за зразком практичну роботу; під час відповіді намагається користуватися географічною картою
	5	Учень (учениця) відтворює частину навчального матеріалу без розкриття причинно-наслідкових зв'язків, описує географічні об'єкти чи явища за типовим планом. Намагається робити висновки без підтвердження їх прикладами; частково володіє обов'язковою географічною номенклатурою
	6	Учень (учениця) самостійно дає більшість визначень, передбачених темою уроку, відтворює значну частину вивченого матеріалу у відповідності з його викладом у підручнику. На середньому рівні володіє географічною номенклатурою та картою
III. Достатній	7	Учень (учениця) має достатні географічні знання і застосовує їх для вирішення стандартних ситуацій. Має цілісне уявлення про природні та суспільні явища, вміє вести спостереження за навколоишнім середовищем; достатньо володіє картографічним матеріалом
	8	Учень (учениця) засвоїв основні уявлення, поняття і категорії географічної науки про Землю та господарську діяльність людини. Застосовує здобуті знання на практиці,

		використовуючи прийоми аналізу статистичних даних про господарство і населення, показує їх зміну у часі. Вміє наводити приклади взаємодії людини і природи; знає обов'язкову географічну номенклатуру
	9	Учень (учениця) на достатньому рівні володіє навчальним матеріалом, може застосовувати його для виконання практичних робіт; має чіткі уявлення про компоненти природи і просторову організацію господарства; пояснює причинно-наслідкові зв'язки в природі і господарстві; майже безпомилково працює з картографічним матеріалом
IV. Високий	10	Учень (учениця) усвідомлює сучасну географічну картину світу, здійснює оцінку певних процесів та явищ, передбачених навчальною програмою; пояснює прикладне значення географічних знань, дає розгорнуту відповідь, відбирає необхідні знання; вільно застосовує більшість географічних понять та може їх класифікувати; добре володіє картографічним матеріалом
	11	Учень (учениця) має глибокі знання про об'єкт вивчення, застосовує наукову термінологію, аргументує свої твердження і висновки, вміє працювати з рекомендованими вчителем джерелами географічної інформації; на високому рівні аналізує та використовує картографічну інформацію
	12	Учень (учениця) володіє грунтовними географічними знаннями у межах вимог навчальної програми, висловлює та аргументує власне ставлення до різних поглядів на об'єкт вивчення; самостійно аналізує природні та суспільні явища, робить відповідні висновки і узагальнення; здатний розв'язувати проблемні завдання; вільно володіє картографічною інформацією та творчо її використовує

Математика

До навчальних досягнень учнів з математики, які підлягають оцінюванню, належать:

- теоретичні знання, що стосуються математичних понять, тверджень, теорем, властивостей, ознак, методів та ідей математики;
- знання, що стосуються способів діяльності, які можна подати у вигляді системи дій (правила, алгоритми);
- здатність безпосередньо здійснювати уже відомі способи діяльності відповідно до засвоєних правил, алгоритмів (наприклад, виконувати певне totожне перетворення виразу, розв'язувати рівняння певного виду, виконувати геометричні побудови, досліджувати функцію на монотонність, розв'язувати текстові задачі розглянутих типів тощо);
- здатність застосовувати набуті знання і вміння для розв'язання навчальних і практичних задач, коли шлях, спосіб такого розв'язання потрібно попередньо визначити (знайти) самому.

Відповідно до ступеня оволодіння зазначеними знаннями і способами діяльності виокремлюються такі рівні навчальних досягнень школярів з математики:

Початковий рівень — учень (учениця) називає математичний об'єкт (вираз, формули, геометричну фігуру, символ), але тільки в тому випадку, коли цей об'єкт (його зображення, опис, характеристика) запропоновано йому (їй) безпосередньо; за допомогою вчителя виконує елементарні завдання.

Середній рівень — учень (учениця) повторює інформацію, операції, дії, засвоєні ним (нею) у процесі навчання, здатний(а) розв'язувати завдання за зразком.

Достатній рівень — учень (учениця) самостійно застосовує знання в стандартних ситуаціях, вміє виконувати математичні операції, загальні методи і послідовність (алгоритм) яких йому(їй) знайомі, але зміст та умови виконання змінені.

Високий рівень — учень (учениця) здатний(а) самостійно орієнтуватися в нових для нього(неї) ситуаціях, складати план дій і виконувати його; пропонувати нові, невідомі йому(їй) раніше розв'язання, тобто його(її) діяльність має дослідницький характер.

Оцінювання якості математичної підготовки учнів з математики здійснюється в двох аспектах: рівень оволодіння теоретичними знаннями та якість практичних умінь і навичок, здатність застосовувати вивчений матеріал під час розв'язування задач і вправ.

Рівні навчальних досягнень	Бали	Орієнтовні вимоги оцінювання навчальних досягнень
I. Початковий	1	Учень (учениця) розпізнає один із кількох запропонованих математичних об'єктів (symbolів, виразів, геометричних фігур тощо), виділивши його серед інших; читає і записує числа, переписує даний математичний вираз, формулу; зображує найпростіші геометричні фігури (малює ескіз)
	2	Учень (учениця) виконує однокрокові дії з числами, найпростішими математичними виразами; впізнає окремі математичні об'єкти і пояснює свій вибір

	3	Учень (учениця) співставляє дані або словесно описані математичні об'єкти за їх суттєвими властивостями; за допомогою вчителя виконує елементарні завдання
II. Середній	4	Учень (учениця) відтворює означення математичних понять і формулювання тверджень; називає елементи математичних об'єктів; формулює деякі властивості математичних об'єктів; виконує за зразком завдання обов'язкового рівня
	5	Учень (учениця) ілюструє означення математичних понять, формулювань теорем і правил виконання математичних дій прикладами із пояснень вчителя або підручника; розв'язує завдання обов'язкового рівня за відомими алгоритмами з частковим поясненням
	6	Учень (учениця) ілюструє означення математичних понять, формулювань теорем і правил виконання математичних дій власними прикладами; самостійно розв'язує завдання обов'язкового рівня з достатнім поясненням; записує математичний вираз, формулу за словесним формулюванням і навпаки
III. Достатній	7	Учень (учениця) застосовує означення математичних понять та їх властивостей для розв'язання завдань у знайомих ситуаціях; знає залежності між елементами математичних об'єктів; самостійно виправляє вказані йому (їй) помилки; розв'язує завдання, передбачені програмою, без достатніх пояснень
	8	Учень (учениця) володіє визначенням програмою навчальним матеріалом; розв'язує завдання, передбачені програмою, з частковим поясненням; частково аргументує математичні міркування й розв'язування завдань
	9	Учень (учениця): вільно володіє визначенням програмою навчальним матеріалом; самостійно виконує завдання в знайомих ситуаціях з достатнім поясненням; виправляє допущені помилки; повністю аргументує обґрунтування математичних тверджень; розв'язує завдання з достатнім поясненням
IV. Високий	10	Знання, вміння й навички учня (учениці) повністю відповідають вимогам програми, зокрема: учень (учениця) усвідомлює нові для нього (неї) математичні факти, ідеї, вміє доводити передбачені програмою математичні твердження з достатнім обґрунтуванням; під керівництвом учителя знаходить джерела інформації та самостійно використовує їх; розв'язує завдання з повним поясненням і обґрунтуванням
	11	Учень (учениця) вільно і правильно висловлює відповідні математичні міркування, переконливо аргументує їх; самостійно знаходить джерела інформації та працює з ними; використовує набуті знання і вміння в незнайомих для нього (неї) ситуаціях; знає, передбачені програмою, основні методи розв'язання завдання і вміє їх застосовувати з необхідним обґрунтуванням
	12	Учень (учениця) виявляє варіативність мислення і раціональність у виборі способу розв'язання математичної проблеми; вміє узагальнювати й систематизувати набуті знання; здатний(а) до розв'язування нестандартних задач і вправ

Фізика

Під час визначення рівня навчальних досягнень з фізики оцінюється:

- рівень володіння теоретичними знаннями;
- рівень умінь використовувати теоретичні знання під час розв'язування задач чи вправ різного типу (розрахункових, експериментальних, якісних, комбінованих тощо);
- рівень володіння практичними вміннями та навичками під час виконання лабораторних робіт, спостережень і фізичного практикуму.

Орієнтовні вимоги оцінювання рівня володіння учнями теоретичними знаннями

Рівні навчальних досягнень	Бали	Орієнтовні вимоги оцінювання навчальних досягнень
I. Початковий	1	Учень (учениця) володіє навчальним матеріалом на рівні розпізнавання явищ природи, з допомогою вчителя відповідає на запитання, що потребують відповіді «так» чи «ні»

	2	Учень (учениця) описує природні явища на основі свого попереднього досвіду, з допомогою вчителя відповідає на запитання, що потребують однословної відповіді
	3	Учень (учениця) з допомогою вчителя зв'язно описує явище або його частини без пояснень відповідних причин, називає фізичні чи астрономічні явища, розрізняє буквені позначення окремих фізичних чи астрономічних величин
II. Середній	4	Учень (учениця) з допомогою вчителя описує явища, без пояснень наводить приклади, що ґрунтуються на його власних спостереженнях чи матеріалі підручника, розповідях учителя тощо
	5	Учень (учениця) описує явища, відтворює значну частину навчального матеріалу, знає одиниці вимірювання окремих фізичних чи астрономічних величин і формули з теми, що вивчається
	6	Учень (учениця) може зі сторонньою допомогою пояснювати явища, виправляти допущені неточності (власні, інших учнів), виявляє елементарні знання основних положень (законів, понять, формул)
III. Достатній	7	Учень (учениця) може пояснювати явища, виправляти допущені неточності, виявляє знання і розуміння основних положень (законів, понять, формул, теорій)
	8	Учень (учениця) уміє пояснювати явища, аналізувати, узагальнювати знання, систематизувати їх, зі сторонньою допомогою (вчителя, однокласників тощо) робити висновки
	9	Учень (учениця) вільно та оперативно володіє вивченим матеріалом у стандартних ситуаціях, наводить приклади його практичного застосування та аргументи на підтвердження власних думок
IV. Високий	10	Учень (учениця) вільно володіє вивченим матеріалом, уміло використовує наукову термінологію, вміє опрацьовувати наукову інформацію: знаходити нові факти, явища, ідеї, самостійно використовувати їх відповідно до поставленої мети
	11	Учень (учениця) на високому рівні опанував програмовий матеріал, самостійно, у межах чинної програми, оцінює різноманітні явища, факти, теорії, використовує здобуті знання і вміння в нестандартних ситуаціях, поглиблює набуті знання
	12	Учень (учениця) має системні знання, виявляє здібності до прийняття рішень, уміє аналізувати природні явища і робить відповідні висновки й узагальнення, уміє знаходити й аналізувати додаткову інформацію

Орієнтовні вимоги оцінювання навчальних досягнень учнів при розв'язуванні задач

Визначальним показником для оцінювання вміння розв'язувати задачі є їх складність, яка залежить від:

1) кількості правильних, послідовних, логічних кроків та операцій, здійсніваних учнем; такими кроками можна вважати вміння (здатність):

- усвідомити умову задачі;
- записати її у скороченому вигляді;
- зробити схему або малюнок (за потреби);
- виявити, яких даних не вистачає в умові задачі, та знайти їх у таблицях чи довідниках;
- виразити всі необхідні для розв'язку величини в одиницях СІ;
- скласти (у простих випадках — обрати) формулу для знаходження шуканої величини;
- виконати математичні дії й операції;
- здійснити обчислення числових значень невідомих величин;
- аналізувати і будувати графіки;

2) користуватися методом розмінностей для перевірки правильності розв'язку задачі; оцінити одержаний результат та його реальність, раціональність обраного способу розв'язування;

3) типу завдання (з одної або з різних тем (комбінованого), типового (за алгоритмом) або нестандартного).

Початковий рівень (1–3 бали)	Учень (учениця) уміє розрізняти фізичні чи астрономічні величини, одиниці вимірювання з певної теми, розв'язувати задачі з допомогою вчителя лише на відтворення основних формул; здійснює найпростіші математичні дії
Середній рівень (4–6 балів)	Учень (учениця) розв'язує типові прості задачі (за зразком), виявляє здатність обґрунтувати деякі логічні кроки з допомогою вчителя

Достатній рівень (7–9 балів)	Учень (учениця) самостійно розв'язує типові задачі й виконує вправи з одної теми, обґрунтовуючи обраний спосіб розв'язку
Високий рівень (10–12 балів)	Учень (учениця) самостійно розв'язує комбіновані типові задачі стандартним або оригінальним способом, розв'язує нестандартні задачі

Орієнтовні вимоги оцінювання навчальних досягнень учнів при виконанні лабораторних і практичних робіт

При оцінюванні рівня володіння учнями практичними вміннями та навичками під час виконання фронтальних лабораторних робіт, експериментальних задач, робіт фізичного практикуму враховуються знання алгоритмів спостереження, етапів проведення дослідження (планування дослідів чи спостережень, збирання установки за схемою; проведення дослідження, знімання показників з приладів), оформлення результатів дослідження — складання таблиць, побудова графіків тощо; обчислювання похибок вимірювання (за потребою), обґрунтування висновків проведеного експерименту чи спостереження.

Рівні складності лабораторних робіт можуть задаватися:

- через зміст та кількість додаткових завдань і запитань відповідно до теми роботи;
- через різний рівень самостійності виконання роботи (при постійній допомозі вчителя, виконання за зразком, докладно або скороchenoю інструкцією, без інструкції);
- організацію нестандартних ситуацій (формулювання учнем мети роботи, складання ним особистого плану роботи, обґрунтування його, визначення приладів та матеріалів, потрібних для її виконання, самостійне виконання роботи та оцінка її результатів).

Обов'язковим при оцінюванні є врахування дотримання учнями правил техніки безпеки під час виконання фронтальних лабораторних робіт чи робіт фізичного практикуму.

Початковий рівень (1–3 бали)	Учень (учениця) називає прилади та їх призначення, демонструє вміння користуватися окремими з них, може скласти схему досліду лише з допомогою вчителя, виконує частину роботи без належного оформлення
Середній рівень (4–6 балів)	Учень (учениця) виконує роботу за зразком (інструкцією) або з допомогою вчителя, результат роботи учня дає можливість зробити правильні висновки або їх частину, під час виконання та оформлення роботи допущені помилки
Достатній рівень (7–9 балів)	Учень (учениця) самостійно монтує необхідне обладнання, виконує роботу в повному обсязі з дотриманням необхідної послідовності проведення дослідів та вимірювань. У звіті правильно й акуратно виконує записи, таблиці, схеми, графіки, розрахунки, самостійно робить висновок
Високий рівень (10–12 балів)	Учень (учениця) виконує всі вимоги, передбачені для достатнього рівня, визначає характеристики приладів і установок, здійснює грамотну обробку результатів, розраховує похибки (якщо потребує завдання), аналізує та обґрунтує отримані висновки дослідження, тлумачить похибки проведеного експерименту чи спостереження. Більш високим рівнем вважається виконання роботи за самостійно складеним оригінальним планом або установкою, їх обґрунтування.

Природознавство

При оцінюванні навчальних досягнень з природознавства враховується:

- засвоєння на рівні вимог навчальної програми знань про об'єкти і процеси, що відбуваються у природі, сформованість понять про системи живої і неживої природи;
- сформованість елементарних умінь та навичок до спостереження, опису, експерименту.

Рівні навчальних досягнень учнів	Бали	Орієнтовні вимоги оцінювання навчальних досягнень учнів
I. Початковий	1	Учень (учениця) з допомогою вчителя може розпізнати і назвати окремі тіла природи, має уявлення про предмет, який вивчає
	2	Учень (учениця) з допомогою вчителя і користуючись підручником або робочим зошитом може знайти необхідні визначення наукових понять
	3	Учень (учениця) з допомогою вчителя або підручника наводить приклади окремих явищ природи, фрагментарно описує їх; спостерігає за дослідами, що їх виконують інші учні
II. Середній	4	Учень (учениця) з допомогою вчителя, підручника або робочого зошита відтворює незначну частину навчального матеріалу; дає визначення окремих понять,

		фрагментарно характеризує явища природи; частково здійснює фенологічні спостереження, виконує прості досліди без опису їх результату
	5	Учень (учениця) з допомогою вчителя відтворює значну частину навчального матеріалу на рівні тексту підручника; дає визначення окремих понять, не пояснюючи їх; здійснює фенологічні спостереження, результати окремих із них заносить до щоденника спостережень, з допомогою вчителя проводить прості досліди, намагається їх пояснити
	6	Учень (учениця) самостійно відтворює частину навчального матеріалу на рівні тексту підручника; з допомогою вчителя відповідає на окремі запитання; характеризує явища природи, у відповідях допускає помилки; здійснює фенологічні спостереження, частково робить записи їх результатів в щоденнику спостережень, з допомогою інших учнів виконує досліди, але дати їх пояснення не може
III. Достатній	7	Учень (учениця) самостійно відтворює більшу частину навчального матеріалу; відповідає на окремі запитання; наводить власні приклади, розкриває властивості тіл природи, допускаючи у відповідях неточності; здійснює фенологічні спостереження, робить неповні записи в щоденнику спостережень, з допомогою вчителя проводить досліди, пояснює з окремими неточностями їх суть
	8	Учень (учениця) самостійно відтворює навчальний матеріал; відповідає на поставлені у підручнику чи вчителем на уроці запитання, порівнює явища та тіла живої та неживої природи, встановлює відмінності між ними; здійснює фенологічні спостереження, робить записи в щоденнику спостережень, виконує досліди, пояснює їх суть
	9	Учень (учениця) демонструє достатнє засвоєння навчального матеріалу, відповідає на запитання; розв'язує стандартні пізнавальні вправи; здійснює фенологічні спостереження і робить повні записи в щоденнику спостережень, проводить досліди в школі та вдома, пояснює їх результати
IV. Високий	10	Учень (учениця) вільно, усвідомлено відтворює матеріал, встановлюючи зв'язки з раніше вивченим; вільно відповідає на запитання; аналізує і розкриває суть явищ природи, узагальнює, систематизує знання на основі вивчених закономірностей та понять; регулярно здійснює фенологічні спостереження і робить записи в щоденнику спостережень, проводить досліди, обґрунтовано пояснює їх результати
	11	Учень (учениця) логічно і повно розкриває вивчений програмовий матеріал; аналізує і розкриває взаємозв'язки між живою і неживою природою на основі загальних закономірностей та зображає їх схематично; усвідомлює значення охорони навколошнього середовища; ретельно виконує фенологічні спостереження і робить записи з малюнками, графіками в щоденнику спостережень, проводить досліди, зіставляє їх результати
	12	Учень (учениця) виявляє міцні й системні знання програмового матеріалу; виконує фенологічні спостереження, робить обґрунтовані записи в щоденнику спостережень, проводить досліди, оформляє їх результати

Інформатика

До навчальних досягнень учнів з інформатики, які підлягають оцінюванню, належить:

- **теоретична база знань:** уявлення про інформацію, її властивості, інформаційні процеси та інформаційні системи, загальні принципи розв'язування задач за допомогою комп'ютера з використанням програмного забезпечення загального та конкретно-предметного призначення, формулювання проблем і постановку задач, побудову відповідних інформаційних моделей, основи алгоритмізації і програмування, принципи будови та дії комп'ютера, уявлення про можливості використання глобальної мережі Інтернет, пошук потрібних відомостей.
- **практичні навички:** навички роботи з пристроями введення-виведення даних, прикладним програмним забезпеченням загального і навчального призначення – програмами технічного обслуговування апаратної складової, операційними системами, програмами для архівування файлів, антивірусними програмами, редакторами текстів, графічними редакторами, засобами підготовки комп'ютерних презентацій та публікацій, табличними процесорами, системами управління базами даних, інформаційно-пошуковими системами, експертними системами.

мультимедійними комп'ютерними енциклопедіями, педагогічними програмними засобами для комп'ютерної підтримки навчання з різних предметів, програмами-браузерами для перегляду гіпертекстових сторінок, програмами для роботи з електронною поштою та телеконференціями, пошуку потрібних відомостей в глобальній мережі Інтернет, створення гіпертекстових сторінок тощо; навички складання, описування та реалізації найпростіших алгоритмів і програм з використанням різних засобів їх подання, зокрема деякої мови програмування.

Оцінювання якості підготовки учнів з інформатики здійснюється в двох аспектах: рівень володіння теоретичними знаннями та здатність до застосування вивченого матеріалу у практичній діяльності.

Відповідно до ступеня оволодіння зазначеними знаннями і способами діяльності виокремлюються чотири рівні навчальних досягнень школярів з інформатики, що відображені в таблиці і побудовано таким чином, що досягнення певного рівня навчальних досягнень передбачає, що усі вказані для попередніх рівнів знання, уміння і навички опановані учнем

Рівні навчальних досягнень	Бали	Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень учнів з порушеннями слуху
I Початковий	1–3	Учень фрагментарно розуміє незначну частину навчального матеріалу, фрагментарно відтворює окремі положення; має нечіткі уявлення про об'єкт вивчення; знає і виконує правила техніки безпеки під час роботи з комп'ютерною технікою. Учень розпізнає окремі об'єкти, явища і факти предметної галузі, розуміє менш як половину навчального матеріалу та відтворює незначну його частину; за допомогою вчителя виконує елементарні завдання.
II Середній	4–6	Учень має початковий рівень знань, з допомогою вчителя відтворює близько половини основного навчального матеріалу, може з допомогою вчителя виконати просте навчальне завдання Учень розуміє основний навчальний матеріал, здатний з помилками і неточностями дати визначення понять, сформулювати правило, може повторити за зразком певні операції та дії. Учень має рівень знань, вищий, ніж початковий, має елементарні, нестійкі навички роботи на комп'ютері. Вміє застосовувати знання при виконанні завдань за зразком.

III Достатній	7–9	Учень ознайомлений з основними поняттями навчального матеріалу, уміє за зразком виконати просте навчальне завдання, уміє виконувати елементарні дії з опрацювання даних на комп’ютері, застосовує вивчений матеріал у простих навчальних ситуаціях, частково контролює власні навчальні дії. Учень уміє застосовувати вивчений матеріал у знайомих ситуаціях; розуміє основні процеси, що відбуваються під час роботи обчислювальної системи, намагається робити окремі висновки. Відповідь його досить повна, має певну логіку, хоч і з деякими неточностями. Учень наводить приклади на підтвердження деяких тверджень, застосовує знання в знайомих та дещо змінених навчальних ситуаціях, має достатні навички виконання основних дій з опрацювання даних на комп’ютері.
IV Високий	10–12	Учень має досить повні знання, здатний використовувати їх у практичній навчальній діяльності, робити деякі висновки. При цьому він може припускатися незначних помилок в аргументації думки тощо. Учень на достатньо високому рівні володіє знаннями в обсязі та в межах вимог навчальних програм, досить впевнено використовує їх у навчальних ситуаціях, уміє знаходити інформацію (відомості) та використовує її у практичній діяльності. Учень має системні знання в обсязі та в межах вимог навчальних програм, усвідомлено використовує їх у стандартних ситуаціях, уміє аналізувати навчальний матеріал, самостійно застосовувати його на практиці, самостійно користуватися джерелами інформації (відомостей), приймати певні рішення.

Трудове навчання

КРИТЕРІЙ ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ УЧНІВ З ПОРУШЕННЯМИ СЛУХУ З ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ (5-10 кл.)

Рівень навчальних досягнень учнів	Бали	Критерій оцінювання навчальних досягнень учнів
I. Початковий	1-3	Діє за зразком під час роботи; під керівництвом учителя обстежує предмети, користується інструментами, добирає матеріали; має окремі нечіткі уявлення про предмети, що оточують, та їх функціональне призначення. Володіє обмеженим словниковим запасом —життєвих понять», може назвати окремі дії, інструменти та матеріали (усно, дактильно чи жестовою мовою) Під керівництвом вчителя виконує операції; розуміє кінцеву мету діяльності; за зразком (малюнком, описом) добирає потрібні матеріали та інструменти, користується ними; під керівництвом учителя готує робоче місце, дотримується порядку на робочому місці та правил техніки безпеки; працює у невисокому темпі, приймає допомогу товаришів
II. Середній	4-6	Планує діяльність із частковою допомогою вчителя; за зразком обстежує предмети, виділяє ознаки та порівнює їх; дотримується логічної послідовності операцій, діючи за зразком; використовує підказки у доборі інструментів та матеріалів; має нечіткі уявлення про предмети навколошньої дійсності. Називає (усно, дактильно або жестовою мовою) інструменти та матеріали, дії з ними, користується обмеженою кількістю —життєвих» понять; зі значною допомогою вчителя за зразком складає заявку і звітує про виконану роботу; підтримує діалог під час співпраці в основному жестовою мовою з елементами усного мовлення З частковою допомогою учителя добирає необхідні для роботи матеріали й інструменти та користується ними; розуміє кінцевий результат діяльності і основні способи її здійснення; готує робоче місце, дотримується порядку і правил безпеки; працює у темпі, заданому вчителем та робочою групою; в цілому узгоджує свої дії з діями товаришів; виділяє основні ознаки матеріалу, частини, форму, розміри виробу
III. Достатній	7-9	Планує діяльність з мінімальною допомогою вчителя; демонструє правильні уявлення про основні ознаки та призначення інструментів, матеріалів, передбачених програмою для використання; з мінімальною допомогою вчителя користується ними; виправляє помилки, використовуючи підказки вчителя; порівнює за розміром, кольором, формою, розрізняє частини предметів; володіє способами поєднання деталей, добирає їх з мінімальною допомогою вчителя; в цілому утримує в пам'яті інформацію, необхідну для подальшої роботи; складає звіт та заявку, використовуючи образні та вербалальні опори. В цілому володіє —життєвими» поняттями; з мінімальною допомогою вчителя вміє звернутися за допомогою, зробити заявку; називає інструменти і матеріали, дії з ними; переважно усно звертається до вчителя і товаришів; в

		цілому розуміє репліки товаришів під час співпраці з мінімальною допомогою вчителя робить заявку та звітує про роботу. З мінімальною допомогою вчителя виконує послідовно операції діяльності; добирає інструменти та матеріали, використовує їх за призначенням; легко сприймає і користується підказками; усвідомлює кінцевий результат діяльності і способи її виконання; надає за необхідності допомогу товаришам, узгоджує свої дії з діями інших
IV. Високий	10-12	Демонструє повні на чіткі уявлення про предмети, самостійно планує діяльність; виділяє ознаки предметів (матеріалів, виробів тощо) – розмір, форму, колір; розуміє функціональне призначення інструментів та способи дій з ними; самостійно поєднує деталі; вміє порівнювати, аналізувати; виділяє частини предметів; утримує в оперативній пам'яті інформацію, необхідну для продовження і завершення роботи; дотримується логічної послідовності дій та операцій під час роботи; засвоєною під час ППД інформацією користується на інших уроках і у повсякденному житті; користується різними видами (образні та вербальні) опор при відтворенні (звітуванні). Доцільно використовує у власних мовленнєвих висловлюваннях —життєві поняття, називає ознаки предметів, матеріалів, звертається до вчителя і товаришів, розповідає про виконану роботу, користуючись переважно усним мовленням (3-4 фрази); Оцінює результат роботи; розуміє репліки товаришів Самостійно чітко та послідовно виконує діяльність, добирає матеріали і інструменти та правильно використовує їх; у роботі доцільно використовує різні способи виконання операцій; керує групою товаришів під час роботи; працює у власному високому темпі, акуратно і цілеспрямовано, з дотриманням правил безпеки; продуктивно працює індивідуально, у парі, бригаді, колективі; економічно витрачає матеріали; самостійно планує діяльність, розподіляє зусилля та час; правильно оцінює результати власної діяльності

Фізична культура

При оцінюванні навчальних досягнень учнів основної групи за показником навчального нормативу визначають рівень навчальних досягнень (низький, середній, достатній, високий), а потім за технічними показниками виконання рухової дії та теоретичними знаннями виставляють оцінку в балах (таблиця).

Орієнтовні вимоги оцінювання навчальних досягнень учнів	Показники навчальних нормативів	Бали
Учень (учениця) має фрагментарні уявлення з предмета; розрізняє та виконує відповідно до вимог лише елементи фізичних вправ	Низький	1
	Середній	2
	Достатній	3
	Високий	4
Учень (учениця) виявляє розуміння основних положень навчального матеріалу, наводить приклади; техніка виконання фізичних вправ має незначні відхилення від встановлених вимог, які аналізуються та виправляються з допомогою вчителя	Низький	5
	Середній	6
	Достатній	7
	Високий	8
Учень (учениця) володіє узагальненими, міцними знаннями з предмета; має достатню тактичну підготовку для виконання навчальних завдань; має системні навички техніки виконання фізичних вправ, що відповідають встановленим вимогам	Низький	9
	Середній	10
	Достатній	11
	Високий	12

На сучасному етапі, з метою формування позитивного ставлення учнів до заняття фізичною культурою та підвищення рівня їх рухової активності, оцінювання навчальних досягнень з фізичної культури має здійснюватися в особистісно-зорієнтованому аспекті. В основу особистісно-зорієнтованого оцінювання покладаються: особисті досягнення школярів на протязі навчального року; активна робота учнів на уроках фізичної культури; залучення учнів до заняття фізичною культурою в позаурочний час; участь у змаганнях всіх рівнів. На основі зазначених показників вчителям рекомендується застосовувати різноманітні системи нарахування «бонусних» балів.

Зазначені системи корекції оцінювання мають погоджуватися педагогічною радою школи.

Під час оцінювання необхідно:

- здійснювати індивідуальний підхід, тобто створювати для учня умови, які відповідають особливостям його розвитку, рівню фізичного підготовленості, стану здоров'я;
- конкретизувати завдання, визначене змістом даного уроку, за яке учня буде оцінено;
- застосовувати гласність оцінки (своєчасно інформувати учня про оцінку з коротким аналізом виконання учнем рухової дії).

Основи здоров'я

При оцінюванні рівня навчальних досягнень учнів з основ здоров'я враховується знання та дотримання школярами правил збереження власного життя і здоров'я та оточуючих.

Позитивно оцінюється кожний крок учня, спрямований на:

- 1) підвищення рівня знань про здоров'я і безпеку життєдіяльності, здоровий спосіб життя, уміння використовувати здобуті знання для зміцнення здоров'я;
- 2) набуття навичок, що сприяють фізичному, соціальному, духовному та психічному здоров'ю;
- 3) позитивне ставлення до здорового способу життя.

Всі види оцінювання навчальних досягнень учнів здійснюються за вимогами, наведеними в таблиці.

Рівні навчальних досягнень учнів	Бали	Орієнтовні вимоги навчальних досягнень учнів
I. Початковий	1	Учень (учениця) за допомогою вчителя може назвати окремі поняття, що стосуються здоров'я та безпеки життєдіяльності

	2	Учень (учениця) має уявлення про елементарні поняття здорового способу життя і безпечної поведінки. За допомогою вчителя або з використанням підручника (робочого зошита) відтворює окремі факти навчального матеріалу
	3	Учень (учениця) за допомогою вчителя або з використанням підручника (робочого зошита) фрагментарно відтворює елементарні поняття щодо здорового способу життя. Під керівництвом і контролем учителя епізодично виконує практичні дії, що формують безпечної поведінку. Повторює оцінні судження інших без достатнього осмислення
II. Середній	4	Учень (учениця) за допомогою вчителя або з використанням підручника (робочого зошита) дає визначення окремих понять; частково характеризує ознаки здоров'я та безпечної поведінки; за допомогою вчителя виконує елементарні практичні дії, пов'язані з формуванням здорового способу життя і безпечної поведінки
	5	Учень (учениця) самостійно дає визначення окремих понять; за допомогою вчителя або з використанням підручника (робочого зошита) відтворює навчальний матеріал, характеризуючи ознаки здоров'я, шляхи і методи його зміцнення та збереження життя. За допомогою інструкції та консультації вчителя, виконує практичні дії пов'язані з формуванням здорового способу життя і безпечної поведінки. Повторює почуті від інших найпростіші оцінні судження щодо здорового способу життя і безпечної поведінки
	6	Учень (учениця) самостійно, але неповно відтворює навчальний матеріал; за допомогою вчителя розв'язує прості типові навчальні ситуаційні задачі; характеризує окремі ознаки здоров'я, наводить прості приклади дій щодо збереження здоров'я. За допомогою інструкції та консультації вчителя виконує практичні дії, пов'язані з формуванням життєвих навичок щодо здорового способу життя і безпечної поведінки. Пояснює найпростіші оцінні судження щодо здорового способу життя і безпечної поведінки
III. Достатній	7	Учень (учениця) загалом самостійно відтворює навчальний матеріал, розкриває суть понять; розв'язує прості типові ситуаційні задачі. Характеризує ситуації, що містить загрозу і потребують практичних дій.. Висловлює окремі оцінні судження про стан здоров'я, поведінку в різних ситуаціях, свою та інших, міжособистісні стосунки
	8	Учень (учениця) самостійно відповідає на поставлені запитання; дає порівняльну характеристику явищам і процесам, які характеризують здоров'я. Визначає засоби, які необхідно використовувати у виконанні практичних дій. Обґруntовує свої оцінні судження щодо здорового способу життя і безпечної поведінки, спираючись на предметні знання та усталені норми
	9	Учень (учениця) відтворює інформацію, відповідає на поставлені запитання; самостійно розв'язує стандартні ситуаційні завдання; пояснює зміст і послідовність операцій, що входять до складу практичних дій; за допомогою вчителя встановлює причинно-наслідкові зв'язки, робить нечітко сформульовані висновки; свідомо приймає рішення; володіє навичками самоконтролю
IV. Високий	10	Учень (учениця) обґруntовано відповідає на запитання, передбачені навчальною програмою курсу; самостійно аналізує і розкриває суть явищ і процесів, що характеризують здоровий спосіб життя; узагальнює, систематизує, встановлює причинно-наслідкові зв'язки; користується джерелами додаткової інформації. За допомогою вчителя розв'язує нестандартні ситуації; виконує практичні дії щодо здорового способу життя і безпечної поведінки, формулює висновки щодо конкретної оздоровчої діяльності; свідомо користується правилами здорового способу життя і безпечної поведінки. Висловлює оцінні судження про стан здоров'я власного й інших, поведінку свою та інших, міжособистісні стосунки
	11	Учень (учениця) логічно, усвідомлено відтворює навчальний матеріал в межах навчальної програми курсу; самостійно аналізує і розкриває закономірності явища і процесів, що характеризують здоровий спосіб життя і безпечної поведінки, їх сутність; встановлює і обґруntовує причинно-наслідкові зв'язки; аргументовано переконує в необхідності виконання дій щодо здорового способу життя і безпечної поведінки; самостійно користується джерелами додаткової інформації;

		Аналізує та обґрунтовує оцінні судження про стан здоров'я власного й інших, наслідки своїх дій, поведінку свою та інших
12		Учень (учениця) свідомо відтворює і розуміє навчальну інформацію за програмою курсу; може вести дискусію з конкретного питання щодо здорового способу життя і безпечної поведінки з використанням знань суміжних програм; самостійно оцінює та характеризує різноманітні явища і процеси, які розкривають сутність здорового способу життя і безпечної поведінки; самостійно користується різними джерелами інформації, у тому числі й рекомендованими вчителем; Розв'язує проблемні завдання; володіє здоров'язберігаючими життєвими навичками; вибирає безпечний варіант розв'язання нестандартної ситуації; визначає мету своїх дій і знаходить альтернативні та вибирає й обґрунтовує оптимальні шляхи її досягнення; оцінює тимчасові та довгострокові наслідки обраного варіанту; робить обґрунтовані висновки. Виявляє особисту позицію щодо здорового способу життя і безпечної поведінки. Обґрунтовує цінність набутих знань і сформованих розумових і практичних умінь та життєвих навичок для власного здоров'я

Ці Критерії визначають загальні підходи до визначення рівня навчальних досягнень учнів (вихованців) (далі – учні) у системі загальної середньої освіти та встановлюють відповідність між вимогами до знань, умінь і навичок учнів та показником оцінки в балах відповідно до рівнів навчальних досягнень.

Ці Критерії реалізуються в нормах чотирьох рівнів досягнень: початковий, середній, достатній, високий (додатки 1 та 2).

Перший рівень – початковий. Відповідь учня (учениці) фрагментарна, характеризується початковими уявленнями про предмет вивчення.

Другий рівень – середній. Учень (учениця) відтворює основний навчальний матеріал, виконує завдання за зразком, володіє елементарними вміннями навчальної діяльності.

Третій рівень – достатній. Учень (учениця) знає істотні ознаки понять, явищ, зв'язки між ними, вміє пояснити основні закономірності, а також самостійно застосовує знання в стандартних ситуаціях, володіє розумовими операціями (аналізом, абстрагуванням, узагальненням тощо), вміє робити висновки, виправляти допущені помилки. Відповідь учня (учениці) правильна, логічна, обґрунтована, хоча у ній бракує власних суджень.

Четвертий рівень – високий. Знання учня (учениці) є глибокими, міцними, системними; учень (учениця) вміє застосовувати їх для виконання творчих завдань, його (її) навчальна діяльність позначена вмінням самостійно оцінювати різноманітні ситуації, явища, факти, виявляти і відстоювати особисту позицію.

Кожний наступний рівень вимог вбирає в себе вимоги до попереднього, а також додає нові.

За цими Критеріями оцінювання здійснюється у процесі повсякденного вивчення результатів навчальної роботи учнів на уроках і вдома, а також за результатами перевірки навчальних досягнень учнів: усної, зокрема індивідуальне, групове та фронтальне опитування; письмової, зокрема самостійні та контрольні роботи, тестування; графічної, зокрема робота з діаграмами, графіками, схемами, контурними картами; практичної, зокрема виконання різних видів експериментальних досліджень та навчальних проектів, робота з біологічними об'єктами, виготовлення виробів.

При визначенні рівня навчальних досягнень учнів враховуються:

характеристики відповіді: правильність, логічність, обґрунтованість, цілісність;

якість знань;

сформованість загальнонавчальних та предметних умінь і навичок;

рівень володіння розумовими операціями: вміння аналізувати, синтезувати, порівнювати, класифікувати, узагальнювати, робити висновки тощо;

вміння виявляти проблеми та розв'язувати їх, формулювати гіпотези;

самостійність оцінних суджень.

Обов'язковому оцінюванню підлягають навчальні досягнення учнів з предметів інваріантної складової навчального плану закладу.

У першому класі дається словесна характеристика знань, умінь і навичок учнів. У наступних класах оцінювання здійснюється за 12-балльною системою (шкалою) і його результати позначаються цифрами від 1 до 12. За рішенням педагогічної ради навчального закладу може надаватися словесна характеристика знань, умінь і навичок учнів другого класу.

У випадку невідповідності рівня навчальних досягнень учня (учениці) цим Критеріям позначається “не атестований”.

Особливості оцінювання навчальних досягнень дітей з особливими освітніми потребами здійснюються відповідно до вимог чинного законодавства.

Заклад може використовувати інші системи оцінювання навчальних досягнень учнів за погодженням з місцевими органами управління освітою. При цьому оцінки з навчальних предметів за семестри, рік, результати державної підсумкової атестації переводяться у бали відповідно до цих Критеріїв.

До інших систем оцінювання може відноситися рейтингова система, яка сприяє формуванню ключових компетентностей і створює можливості для:

підвищення мотивації учнів до самонавчання та самооцінювання;

розширення можливості в індивідуальній підготовленості учнів на кожному етапі навчального процесу;

підвищення об'єктивності оцінювання не лише протягом навчального року, а й за весь період навчання;

градації значущості балів, які отримують учні за виконання різних видів робіт (самостійна робота, підсумкова робота, творча робота, олімпіади, виставки, конкурси творчих робіт, науково-дослідні й художні проекти, діяльність в органах учнівського самоврядування, у соціально-корисних проектах тощо).

З метою оцінювання індивідуальних досягнень учнів може бути використаний метод оцінювання портфоліо.

Портфоліо – це накопичувальна система оцінювання, що передбачає формування уміння учнів ставити цілі, планувати і організовувати власну навчальну діяльність; накопичення різних видів робіт, які засвідчують рух в індивідуальному розвитку; активну участі в інтеграції кількісних і якісних оцінок; підвищення ролі самооцінки.

Таке оцінювання передбачає визначення критеріїв для включення учнівських напрацювань до портфоліо; форми подання матеріалу; спланованість оцінного процесу; елементи самооцінки з боку учня тощо.

Впровадження рейтингової системи оцінювання та методу оцінювання – портфоліо здійснюється з урахуванням рекомендацій МОНмолодьспорту.

Директор департаменту загальної середньої
та дошкільної освіти О.В.Єресько